

Obrana

február 2007

Reprezentačný (takmer) bez generality

V piatok 27. januára sa v bratislavskom Zrkadlovom háji uskutočnil XIV. ročník reprezentačného posádkového plesu. Veliteľ posádky plk. Vladimír Valušek na ňom privítal ministra obrany Františka Kašického s manželkou, generalitu zastupoval zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Gajdoš s manželkou a vojenský diplomatický zbor tiež spolu s partnermi prišiel na čele so svojim doyenom pplk. Johnom R. Wallacem, pridelencom obrany USA.

Z príjemného programu, ktorý tradične koncipoval zástupca veliteľa posádky pplk. Norbert Kádek, okrem iného zaujalo vystúpenie speváčky Petry Černocekej a vojenského folklórneho súboru Jánošík. S folkloristami sa pri ľudových tancoch predviedol v detviantskom kroji aj minister obrany. Na jeho výkone vôbec nebolo poznať, že sa iba tri hodiny pred plesom vrátil aj s genpor. P. Gajdošom z pracovnej cesty v Afganistane. A tak vďaka pridelencom a spomenutým dvom manželským párom si ples zaslúžil označenie „reprezentačný“. Na reprezentačnom plesu totiž musia byť reprezentanti. Nuž – a ak armádu a samozrejme aj posádku reprezentuje najmä v nej slúžiaca generalita, podobne ako ministerstvo reprezentuje špička štátnej správy, nebyť Kašických a Gajdošovcov, bol by náš vojenský ples č. 1 iba trochu lepšou tanečnou zábavou (pre korektnosť treba dodať, že náčelník GŠ sa venoval partnerom z V-4 a na Slovensku vyčíňa chrípka). Samozrejme, účasť nebola povinná a časť generálov aj štátnych úradníkov nie je z Bratislavy. Lenže – keď už to dotiahli až do hlavného mesta... Navyše – chýbali aj vyslúžili z Klubu generálov. Mimochodom, vie si niekto predstaviť ples renomovanej súkromnej spoločnosti bez jej topmanažmentu? A my predsa renomovaná spoločnosť sme – hoci štátna!

Čo už – azda nabudúce. A možno nabudúce príde oveľa viac dôstojníkov na svoj ples v slávnostných uniformách a nie v oblekoch. A možno aj priestory budú o niečo reprezentatívnejšie. Všetko chce zrejme čas. Veď ak pred takými ôsmimi rokmi po štvrtom tanci tretina mužov odložila saká na stoličky a po polnoci cez ňu niektorí prevesili aj svoju kravatu, teraz bolo na prítomných pánov radosť pozrieť aj nad ránom. O ich kultivovaných, elegantných a krásne usmiatech manželkách ani nehovoriac. To hlavné – nálada – tá totiž bola až do rána skvelá.

Text a foto **Pavol VITKO**

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Komunikačný odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:
Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

nadporučík Mgr. Vladislav VAVRINEC
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
PhDr. Michal KRIŠKO, tel.: 0960 313 054
e-mail: michal.krisko@mod.gov.sk

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Otakar HRABÁK
Lýdia Ševčíková
Ivana Miškolciová
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Komunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane frekventanti
OVŠ PV Martin pri nácviku trhacích prác
vo VVP Lešť.
Foto **npor. Mária PAŽICKÝ**

Nevyžiadany obrazový materiál
a rukopisy nevraciamy.

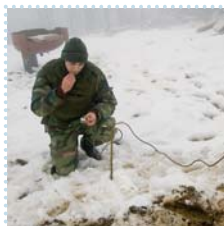
© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Z obsahu

Frekventanti, mráz a TNT

str. 4 – 5

Kandahárska pevnosť

str. 8 – 9

Rok po tragédii

str. 22 – 23

Cieľom olympiáda

str. 39

Editoriál

V tomto čísle OBRANY dávam do pozornosti profilový rozhovor s brigádnym generálom Pavlom Mackom (str. 6 - 7). Za oceánom by jeho cestu z jednoduchosti poľnohospodárskeho dvora až k pozícii najvyššie postaveného slovenského vojaka v NATO nazvali americkým príbehom. Nuž – u nás nech je to príbeh slovenský! Príbeh tvrdej práce, celoživotného vzdelávania, korektnosti, lojality a schopnosti prijímať nové výzvy. Na dôvažok brigádnym generálom Macko (mimochodom Záhorák, ktorých je v armáde menej, ako na Slovensku medvedov), sa vie ešte stále usmievať. Skvelé, keď si uvedomíte, že občas nadabíte už aj na kapitána, ktorý na úsmev akoby zabudol...

Naša spolupracovníčka Alenka Haragová na strane 9 informuje, že máme nových pilotov. Výborná správa. O ich príprave sme už písali, no v momente finále treba ešte raz vysloviť uznanie Národnej akadémie obrany, ktorá po zrušení Vojenskej leteckej akadémie v Košiciach dokázala manažovať ich štúdium a výcvik. Nielen to. Po rozpade vojenského kariérneho školstva a následnom vákuu to bol obrovský kus roboty, vďaka ktorému za niekoľko rokov na pôde NAO vybudovali podmienky pre jednotlivé stupne kariérneho vzdelávania či pre špecializované kurzy. Iste, je čo zlepšovať, ale trebárs ani legendárny West Point netvrdí, že nie je. Nuž – a ak som už spomenul Záhoráka, príbeh veliteľa NAO brigádneho generála Mikuláša Regulu sa začal na východe. Tentokrát však trochu viac úsmevu prosím, pán generál. Stačí sa obzrieť – dôvodov, pred ktorými sa dá zložiť klobúk, je dosť.

Na strane 18 si všimnite na fotografii veliteľa nášho kontingentu v Afganistane majora Tomáša Bobka. Nevie, či sa už niekedy ocitol v palbe, ale nepochybne je na takúto situáciu vycvičený – a to aj vďaka ministrom obrany, ktorý práve jeho rotáciu dvakrát nečakane „prevetral“ počas jej prípravy na Záhorí. V palbe novinárskych otázok, zacielených kamier a nastavených mikrofónov sa však major Bobko ešte podľa svojich slov neocitol nikdy. Chyba! Major to síce relatívne zvládol, ale trebárs v Nemecku by spomedzi vojakov vysielaných do misií neobišla mediálna príprava ani veliaceho poddôstojníka. V tomto smere je možné tešiť sa z dvoch iniciatív, ktoré môžu mať synergický efekt. Podplukovník Daniel Zmeko, náš bývalý veliteľ v Iraku a dnes náčelník štábu prešovskej brigády, prichádza so snahou čím skôr oficiálne zaviesť do výcvikových postupov skúsenosti z misií. Minister obrany František Kašický dal vypracovať Komunikačnú stratégiu rezortu obrany, ktorá nám chýba od vzniku štátu. Teda – aj akcia, aj komunikácia (str. 18 – 19).

Peknú zimu a pozor na chrípku.

S rukami vo vreckách

Frekventanti martinskej Odbornej výcvikovej školy stáli koncom januára na ženijnom cvičisku vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť pred svojimi inštruktormi s rukami vo vreckách. A oni to vôbec nebrali ako urážku. Skôr naopak. Toho, kto ich nemal vo vreckách by o niekoľko minút neskôr nepripustili na ďalšie zamestnanie. Zástupca veliteľa školy major Róbert Kecő vysvetľuje, že nejde o žiadnu frajerinu: „Čakajú ich trhacie práce. V tomto mrazivom počasí by im ruky veľmi rýchlo skrehli a stratili by v nich cit, potrebný pre prácu s trhavinami. Mohlo by dôjsť k nešťastiu. Preto tie ruky vo vreckách...”

Počasie frekventantom školy, ktorí práve vyvedením na Lešti završujú svoju šesťtýždňovú prípravu, naozaj nežičilo. Zažili prakticky prvý, aj keď poriadne oneskorený nápor zimy. Sneženie, dážď, hmlu a nepríjemný vietor. Uplynulé štyri týždne v Martine boli vyplnené hodinami teórie a výcvikom na ženijnom cvičisku s cvičnou muníciou. Všetko smerovalo k prvému oboznámeniu sa s účinkami skutočnej trhaviny, k prvému odpalu.

BEZ PRÁVA NA OMYL

Frekventanti sa môžu spoľahnúť na skúsených inštrukturoch. Najmä na riadiaceho zamestnanca rotmajstra Štefana Hubockého. Bývalý príslušník martin-ského práporu okamžitej reakcie má bohaté skúsenosti zo zahraničných misií. Z misie UNTAES vo Východnom Slavónsku, AFOR v Albánsku, KFOR v Kosove i z Irackej slobody v Iraku si priniesol veľa poznatkov o zneškodňovaní rôznej munície a trhavín z celého sveta. Aspoň časť takto získaných skúseností sa snaží odovzdávať frekventantom školy, budúcim ženistom.

Vysvetľuje im, ako zhotoviť časový roznecovač, správne odrezať zápalnicu, skontrolovať rozbušku a neskôr ju spojiť so zápalnicou. Vojaci jeden za druhým prichádzajú k stolu, kde je naznačená potrebná dĺžka a pripravujú si zápalnicu. Ostrým nožom robia zárezy. Jeden šikmý tam, kde sa prikladá zápalka a druhý kolmý na strane, kde sa neskôr upevňuje rozbuškovými kliešťami rozbuška. „Musia pri tom dávať veľký pozor na to, aby duša zápalnice, ktorá je z čierneho prachu, neprišla do styku s vodou. To by potom časový roznecovač nefungoval,” pripomína inštruktor.

Vojak Patrik Lopour pozerá, ako jeho kolegovia pripravujú zápalnicu. Je trochu nervózný, no zároveň plný očakávania. „Som rád, že som sa dostal práve medzi ženistov. Podľa mňa je to zaujímavá práca. O chvíľu by som mal zvládnuť prvý krok. V tomto počasí to asi nebude bohviečo, ale aj tak ma to láka,” hovorí rodák zo Špačiniec, ktorý vlastne pokračuje v rodinnej tradícii. Veď aj jeho otec bol profesionálny vojak. Patrik po ukončení školy nastúpi k ženijnejrote do Martina.

Trochu nervozity pociťuje aj jeho kolega, vojak Gabriel Jesenský. Absolvent Strednej lesníckej školy v Prešove sa podľa vlastných slov dal na dráhu profesionálneho vojaka – ženistu aj preto, lebo práve táto odbornosť je veľmi žiadaná v zahraničných misiách. Na Gabriela už čakajú v ženijnom prápore v Seredi.

RECEPT NA ROZTRASENÉ RUKY

Rotmajster Hubocký priznáva, že spomínaná nervozita pred prvým odpalom je celkom prirodzená. „Zažili sme ju všetci bez výnimky. Mal som to šťastie,

že zdolávanie prvých písmen ženijnej abecedy som robil pod dohľadom majora Jurkeníka, legendy v tomto odbore. Mal som vtedy strach, ktorý ale postupne prešiel do určitého adrenalínu. Dnes sa doslova teším na každý nasledujúci odpal. Podľa mojich skúseností práve tí najväčší machri, doslova majstri sveta, bývajú pri praktickom trhaní najhorší. Najviac zlyhávajú. Niekedy je poriadny problém dať im dohromady ruky so zápalnicou. Tak sa im trasú. S takto „rozhodeným“ vojakom rozprávam. Snažím sa ho upokojiť, že to nie je nič neobvyklé. Týmto krstom musí prejsť každý ženista. Najhoršie je, keď si niekto po dvoch-troch úspešných odpaloch začne myslieť, že sa mu už nemôže nič stať a stráca rešpekt pre prácu s výbušninami. U mňa skôr ten rešpekt narastá. Najmä keď zisťujem a viem si na základe aj zahraničných skúseností predstaviť, čo všetko dokáže výbušnina urobiť,“ spomína rotmajster Hubocký a pozorne sleduje počínanie vojakov.

KRST OHŇOM

V priestore trhacej jamy zaznel povel: Pripraviť! Noví ženisti si klakli na jedno koleno, zaskrutkovali rozbušku do náložky, uchopili zápalnicu do ruky, priložili zápalku k zápalnici. Na povel: Páliť! sa ju snažia zapáliť. Druhú zápalku majú pripravenú v ústach. Náložku tvorí 75 gramov trinitrotoluénu (TNT). Vojaci neskôr odišli na bezpečnú vzdialenosť - v tomto prípade 100 metrov - a sledovali následky výbuchov. Zaznelo ich celkom päť. O chvíľu už odchádzali spokojní z trhacej jamy. Oči veselo žiarili aj vojakom Patrikovi Lopourovovi a Gabrielovi Jesenskému. Krst ohňom mali úspešne za sebou. Rotmajster Hubocký na margo toho, ako si počínali poznamenal, že to nebolo najhoršie. Aj keď jeden odpal meškal.

„Chlapcom celkom prirodzene chýbajú skúsenosti. Obal zápalnice je z PVC a v tejto zime stvrdol. Vojak ho nedostatočne zahrial. Som presvedčený o tom, že nabudúce už takúto chybu nebude opakovať. Dnes frekventantov čaká ešte trhanie rôznych prvkov. Napríklad železných a železobetónových stĺpov, drevených kolov. Musia si to dobre spočítať. Napríklad pri trhaní dreva do hrúbky 30 centimetrov sa počíta na každý centimeter približne jeden závit bleskovice. Potom musia upevniť náložku a pripraviť všetko na odpálenie,“ konštatuje riadiaci trhacích prác rotmajster Hubocký.

ZNIŽUJE SA ÚROVEŇ REGRUTANTOV

Veliteľ vyvedenia nadporučík Igor Rišian hovorí, že ženistov čaká v nasledujúcich dňoch na Lešti okrem iného aj polozenie a následné vyzdvihnutie minového poľa. Na základe požiadaviek z útvarov sa snažia inovovať prípravu budúcich ženistov i ďalších odborností, ktoré pripravujú. Aj oni sa stretávajú s dôsledkami menšieho záujmu o vojenské povolanie. „Je to smutné, ale čím ďalej, tým viac cítim zhoršenú úroveň ľudí, ktorí k nám prichádzajú zo základnej výcvikovej školy. Ale nie je to vina školy, skôr dôsledok celkovo znižujúcej sa úrovne regrutovaných ľudí. A čím je ich úroveň nižšia, tým viac práce musíme v ich príprave vynaložiť u nás,“ sťažuje si nadporučík Rišian.

S jeho názorom sa plne stotožňuje aj zástupca veliteľa odbornej výcvikovej školy major Róbert Kecsö. Podľa neho je problém aj so slabšou

motiváciou nových profesionálov. „Pred časom prichádzali ľudia, ktorí chceli niečo v ozbrojených silách dosiahnuť. Uniformu nevideli len ako vynútené východisko zo zlej sociálnej situácie. Dnes je ich výrazne menej. Nižšia úroveň prichádzajúcich vojakov a ich nedostatočná motivácia sa neskôr môžu prejaviť vo výčítkach na našu adresu zo strany útvarov, kam naši absolventi nastúpia. Keď sa rozprávam s frekventantmi kurzu, sami priznávajú, že je medzi nimi veľa ľudí, ktorí tam nemajú čo hľadať. Pre dobro ozbrojených síl by bolo zrejme lepšie rozlúčiť sa s nimi už na základnej výcvikovej škole,“ s trpkosťou v hlase zdôrazňuje major Kecsö.

Jozef ŽIAK

Foto npor. Mário PAŽICKÝ, Peter DOVINA

Najvyššie v štruktúrach NATO

Brigádny generál Pavel Macko pochádza z rodiny poľnohospodárskych robotníkov zo Záhoria, ktorí boli v čase jeho narodenia za prácou v Južných Čechách. Zakrátko sa vrátili na malý majer pri Holíči, ale jeho otec zomrel, keď bol Pavel ešte vojenský kadet.

Gymnázium vyštudoval v Skalici a aj preto sa cíti byť telom aj dušou Záhorák. Na Vojenskú akadémiu do Brna nastúpil v roku 1983. V rámci päťročného medziodborového štúdia sa venoval zbraňovým systémom, výzbroji, technike a optoelektronike a zároveň sa stal

špecialistom na automatizované systémy velenia a riadenia. Po službe vo Vimperku a Českom Krumlove nastúpil v roku 1990 na vedeckú ašpirantúru do Brna. Po nej využil ponuku pracovať na Ministerstve obrany SR v oblasti informačných a komunikačných systémov. Pracoval na Úrade pre výzbroj, techniku a materiál, bol zástupca riaditeľa Akvizičného úradu a okrem rôznych krátkodobějších kurzov absolvoval na Univerzite národnej obrany USA štúdium na priemyselnej fakulte ozbrojených síl vo Washingtone. Po návrate bol riaditeľom kancelárie ministra obrany Jozefa Stanka. Následne sa stal zástupcom veliteľa a od 1. 1. 2003 bol

vymenovaný do funkcie veliteľa logistiky. Jeho úlohou bolo reorganizovať a transformovať armádnú logistiku, utlmiť statické základne, ktoré už nezodpovedali aktuálnym požiadavkám a zároveň budovať nové moderné kapacity. Táto úloha súvisí aj s dňom, keď treba riešiť o. i. zabezpečenie logistických kapacít pre expedičné nasadenie síl mimo územia SR. Od júla 2004 pôsobí brig. gen. Macko vo veliteľských štruktúrach NATO.

• *Pán brigádny generál, mohli by ste nám predstaviť vašu funkciu?*

Na spojeneckom veliteľstve pozemných síl NATO v Heidelbergu som zástupca náčelníka štábu pre podporu. Obsahovo by som to v našom ponímaní charakterizoval ako odborný zástupca veliteľa. V podstate riadim činnosť polovice štábu, a to v oblasti podpory operácií. To znamená že mám na starosti G-1 – personálny manažment, G-4 – komplexné logistické zabezpečenie, G-6 – štáb podpory velenia – teda aj komunikačné a informačné systémy, G-8 – čo je rozpočet a manažment zdrojov. Zároveň mi podlieha podporný útvar veliteľstva. Tabuľkovo je to vyše 350 ľudí. V hlavnom štábe je to okolo 150 osôb a ďalších 200 je spomenutý podporný útvar. Druhý kolega na mojej úrovni má na starosti operačné sekcie a spravodajcov.

• *Je vaša funkcia najvyšším postom, ktorý Slovensko obsadilo v rámci hierarchie NATO?*

Áno. Mali by sme síce obsadiť ešte jednu generálsku pozíciu, ale rozprávať o tom nie je v mojej kompetencii.

• *Aké úlohy plní veliteľstvo v Heidelbergu?*

Naše spojenecké veliteľstvo pozemných síl má dve skupiny úloh. Tie prvé odborno-funkčné – organizujeme a zabezpečujeme rôzne vojenské cvičenia v rámci aliancie, ako aj s krajinami Partnerstva za mier a Stredomorského dialógu. Zároveň úzko spolupracujeme s inými štruktúrami, napríklad s deklarovanými armádnymi zbormi NATO. Vykonávame aj metodickú činnosť a pomoc. To je typická mierová funkcia. Aliancia skrátka potrebuje centrum, kde sa riešia otázky interoperability pozemných síl, ich ďalšie smerovanie a podobne. Aj preto sme zodpovedali za integráciu pozemných síl nových členských krajín. Na ilustráciu – ja som bol v roku 2005 predsedom afirmačnej komisie pre Lotyšskú republiku.

Druhou hlavnou úlohou nášho veliteľstva podľa platných dokumentov NATO je schopnosť nasadenia do operácií aj mimo našej mierovej dislokácie. A to aj mimo územia krajín NATO. Musíme sa skrátka pripravovať na velenie a riadenie operácií priamo v poli. Naše veliteľstvo je veliteľským orgánom, ktorý nemá pevne podriadené jednotky. Tie dostáva v procese generovania síl do konkrétnej operácie. K tomu všetkému sme vypracovali vlastný operačný koncept a podľa neho cvičíme. Samozrejme, vrátane súčinnostných cvičení s vojenským letectvom a námorníctvom.

• *Aký bol pre vás vstup do medzinárodného prostredia?*

Hektický. Pohovor som mal vo februári 2004 s tým, že nastúpim v novembri. No požiadavka veliteľstva bola nastúpiť už v júli. Prijal som, ale po odovzdaní funkcie

veliteľa logistiky som nemal čas na prípravu. Hektická situácia ale bola aj v Heidelbergu. Práve v roku 2004 sa veliteľstvo vrátilo z operácie ISAF, kde bolo prvým veliteľstvom NATO, ktoré velilo priamo v Afganistane. Zároveň sa v rámci zmien veliteľských štruktúr aliancie transformovalo z „joint“ veliteľstva Stred na dnešné veliteľstvo pozemných síl NATO. Prišiel som teda do organizácie, ktorá relatívne nebola zabehnutá a ktorú bolo treba začať stavať na nových princípoch. K tým hlavným patrila práca na novej operačnej koncepcii veliteľstva. Naše veliteľstvo je totiž určené na velenie aj rozsiahlych operácií v rozsahu viacerých armádnych zborov. Zároveň sme museli plniť operačné a ďalšie úlohy. Bola to náročná, ale aj významná práca.

• *A čo okrem prác štábného charakteru...*

Práca v štábe je mimoriadne dôležitý základ, na ktorom sa stavia. No v každom prípade - hneď po troch mesiacoch sa celý štáb veliteľstva zúčastnil na veľkom veliteľsko-štábnom cvičení, ktoré bolo v Dánsku. Simulovali sme operácie vedené dvomi zbraňami, pričom jedným z nich bol mnohonárodný zbor v Štetíne. Spolu s ním cvičil budúci francúzsky zbor, ktorý má byť tento rok certifikovaný ako plne operačne spôsobilý zbor rýchleho nasadenia NATO. V rámci simulácie išlo o cvičenie 140-tisíc ľudí len na našej strane. Ja som mal pritom ešte to „šťastie“, že môj partner zo štábu v Heidelbergu, zástupca náčelníka štábu pre operácie, ostal nemocný. Takže aj jeho parketa ostala na mne.

• *Cvičenie 140-tisíc vojakov, hoci len vygenerovaných počítačovou simuláciou, je pritom na naše slovenské pomery až neuveriteľným číslom...*

Je to tak, ale aj naši vyšší velitelia už postupne prestávajú myslieť iba v slovenských intenciách. V každom prípade – bola to obrovská skúsenosť. O to viac, že väčšina najvyššie postavených dôstojníkov v Heidelbergu má za sebou velenie jednotkám priamo v poli. Naš veliteľ, americký generál David McKiernan, mimoriadne skúsenejší vojak, velil napríklad pozemným operáciám pri invázii do Iraku v roku 2003. Podliehalo mu zhruba 170-tisícové zoskupenie vojsk. Môj priamy nadriadený náčelník štábu generálmajor Carsten Svensson z Dánska zase pôsobil dva roky v operácii SFOR v Bosne a päť rokov bol v Bruseli na národnej pozícii.

• *Nebolo pre vás hendikepom, že ste nemali skúsenosť z misíi, alebo z práce v zahraničí?*

Iste by bolo lepšie, keby som takúto skúsenosť mal. Hodiť však kvôli tomu tú povestnú „flintu do žita“? To nie! Bral som to ako výzvu s tým, že budem Slovensko reprezentovať čo najlepšie. Okrem toho, v rámci svojej odbornosti som s našimi misiami v zahraničí dlhodobo a intenzívne spolupracoval.

• *V rámci 7. rotácie síl rýchlej reakcie NATO ste sa stali veliteľom skupiny spoločnej logistickej podpory. O čo vlastne išlo?*

Táto otázka má širšie súvislosti. Po roku môjho pôsobenia v Heidelbergu prijala NATO novú logistický koncept na podporu svojich síl rýchlej reakcie (NRF). Pol

storočia mala totiž aliancia zásadu, že je zodpovednosťou jednotlivých krajín, aby si zabezpečili logistickú podporu svojich vojakov. Vzhľadom na to, že NRF musia byť agilné sily schopné skutočne rýchleho nasadenia, tento systém zastaral. Padlo rozhodnutie, že operačná úroveň logistiky na úrovni priestoru vedenia vojenskej činnosti bude zabezpečovaná spoločne, mnohonárodne a integrovane. V operačnom priestore sa skrátka vytvorí jednotné logistické velenie a riadenie. Samozrejme, aj členské krajiny naďalej hrajú v tomto smere svoju úlohu – napríklad v oblasti výstroja a výzbroje. No napríklad zabezpečenie prepravy jednotiek, zabezpečenie chodu letísk a prístavov, riadenie zásobovacích jednotiek, skladovanie munície a podobne bude pod spoločným velením. No a na jeseň 2005 vybrali z nadriadeného veliteľstva niekoľkých kandidátov, z ktorých by jeden takúto jednotku vytvoril a v rámci polročnej rotácie NRF jej ako prvý velil. Voľba padla na mňa.

Tu treba na vysvetlenie dodať, že sily NRF rotujú v polročnom cykle a v každej rotácii nebývajú v nich zastúpené všetky štáty. My sme vtedy boli siedma rotácia a naše spoločné sily NRF v počte cca 25-tisíc ľudí boli zložené z armád 14 členských krajín. Uvedené sily pritom musia byť schopné začať nasadenie do piatich dní od obdržania rozkazu, a to aj v mimoeurópskom priestore. Expedičné usporiadanie musí byť sebestačné 30 dní.

No a aby som dokončil reč o vytvorení skupiny spoločnej logistickej podpory mnohonárodnej a multifunkčnej logistickej brigády, musím dodať, že to bola to pre mňa veľká časť a šanca vybudovať niečo nové. Šanca, aká sa vám môže vyskytnúť na takejto úrovni raz za život. No zároveň to bola veľmi zložitá úloha. Kolegovia vedia, aké ťažké je budovať orgány spoločnej operačnej logistiky na národnej úrovni. O to ťažšie je to na medzinárodnej úrovni v rámci 26 krajín NATO. Plus v systéme zladíť logistiku pre pozemné sily, letectvo aj námorníctvo. Tak či tak - podarilo sa.

• *Ešte vlni nám slovenský veľvyslanec pri NATO Igor Slobodník navrhoval, aby sme v OBRANE napísali o vašom skvelom výkone v rámci cvičenia NATO, ktoré sa konalo v Atlantickom oceáne. O čo išlo?*

Slová pána veľvyslanca nebudem komentovať, no uvedené cvičenie bolo naozaj unikátne. Aliancia si v jeho rámci dala za cieľ demonštrovať svoje schopnosti nasadiť sily NRF na strategickú vzdialenosť v zložitých klimatických prírodných podmienkach s minimálnou podporou hostiteľskej krajiny. Museli sme dokázať viesť operácie bez predbežnej prípravy a zo zdrojov, ktorých absolútnu väčšinu sme si museli priviesť ako expedičné sily so sebou. Po politických diskusiách s Kapverdskou republikou bolo na výcvik zvolené práve toto súostrovie v Atlantickom oceáne, ktoré leží na úrovni rovníkovej Afriky. Podmienky na týchto ostrovoch boli naozaj mimoriadne náročné. Sú to kopcovité sopečné ostrovy s prašnosťou ako v Afganistane. Ich infraštruktúra je skutočne nerozvinutá. Hoci sa necvičilo na všetkých ostrovoch, vzdialenosti medzi tými, kde sme vysadili vojakov, bola aj 200 kilometrov. Na cvičení sa zúčastnilo spolu 9-tisíc vojakov, hoci počty sa priebežne menili.

• *Aká bola vaša úloha?*

Celý manéver bol pomerne komplikovaný. Najskôr tam bolo treba zabezpečiť strategickú prepravu lodami a lietadlami. Po dohode s hostiteľskou krajinou sme zabezpečili vojenskú činnosť na letiskách, v prístavoch a na komunikáciách. Na to nadväzovalo vyloženie lodí a lietadiel, ochrana priestoru, zoraďovanie konvojov, presun do vyčkávacieho priestoru, napokon zabezpečenie vojsk v priestore vedenia bojovej činnosti. V rámci cvičenia sme vysadili v priemere 2 300 príslušníkov pozemných síl. Ďalších 1 350 až 1 600 patrilo k logistickej podpore, k mojej jednotke. Z nich polovica pôsobila v národných podporných elementoch pod tzv. logistickou kontrolou a polovica bola pod priamou operačnou kontrolou našej spoločnej špecializovanej logistickej jednotky.

• *Ste vraj prvý Slovak, ktorý velil zaoceánskej vojenskej lodi...*

Nuž, nevelil som jej z kapitánskeho mostíka, ale faktom je, že ako veliteľ spoločného logistického zabezpečenia som mal k dispozícii aj federálnu nemeckú loď Berlín. Bola súčasťou operačnej zostavy spoločnej logistickej podpornej skupiny. Kvôli predstave - má dĺžku 180 metrov, vybavená je vrtuľníkmi a je to jedna z najmodernejších a najvýkonnejších lodí nemeckého vojenského námorníctva.

• *Boli ste tiež prvým Slovákom, ktorý pracoval v oficiálnych štruktúrach NATO. Aká je situácia dnes?*

Spomeňme, že predtým pôsobili kolegovia zo Slovenska v takzvaných partnerských bunkách. Dnes už máme iba v Heidelbergu obsadených 15 pozícií. Okrem mňa je päť miest dôstojníckych a deväť poddôstojníckych.

• *Ako ste s našimi vojakmi spokojní?*

Mimoriadne, robia Slovensku len dobré meno. Hoci – na začiatku sme museli riešiť aj jeden systémový problém. Jednou z požiadaviek na týchto pozíciách je, aby vojaci v rámci medzinárodných akcií veliteľstva boli schopní nasadenia do 30 dní aj mimo jeho mierovej dislokácie. A to materiálne, právne či zdravotne. Dnes už to máme legislatívne aj prakticky ošetrené.

• *Vaše plány?*

Budúci rok sa vraciam na Slovensko a rád by som pokračoval v ozbrojených silách.

• *Pán generál, okrem vašich úspechov vás charakterizuje aj pokojná povaha a úsmev. Kde beriete po práci energiu, ako vyzerá váš relax?*

Skôr ako koníčkár som vorkoholik. Okrem toho je mojou dominantnou záľubou všetko, čo sa týka počítačov. No našťastie - vďaka synovi, dcére a manželke sa mi v posledných rokoch podarilo vrátiť k lyžovaniu. Cez leto je to turistika a cyklistika. Nie sú to žiadne veľké výkony, je to ale o rodinnom živote, z ktorého sa veľmi teším.

Pavol VITKO
Foto npor. Mário PAŽICKÝ

Kandahárska pevnosť

Predseda vlády Robert Fico, podpredseda Bezpečnostnej rady štátu a minister vnútra Robert Kaliňák spolu s ministrom obrany Františkom Kašíckým navštívili 26. januára juhoafgánsky Kandahár.

Pracovnú cestu uskutočnili s cieľom rokovať s predstaviteľmi síl NATO v sektore Juh operácie ISAF a na mieste sa presvedčiť o miere bezpečnosti na kandahárskom letisku, kde by sa v prípade rozhodnutia vlády mohli presunúť slovenskí ženisti z Kábulu.

NEROZHODOVAŤ IBA OD STOLA

Premiér a jeho sprievod rokovali s veliteľom sektoru Juh holandským generálmajorom Antonom van Loomom a s veliteľom kandahárskeho letiska americkým plukovníkom Steve Williamsom. „Ako politici sme nechceli rozhodovať len z Bratislavy od zeleného stola, ale mali sme veľký záujem vidieť podmienky, v ktorých by žili slovenskí vojaci, ak by sme sa rozhodli o ich presune do nebezpečnejšej oblasti Kandaháru,“ povedal premiér. Konštatoval, že aj po vyjadrení veliteľa 57-členného slovenského kontingentu v Afganistane majora Tomáša Bobka je kandahárska základňa lepšie chránená ako kábulská, kde sú naši vojaci doteraz. Robert Fico na margo uvedeného povedal, že naši ženisti by po prípadnom presune pôsobili iba v areáli základne a nie na vysunutých pracoviskách, ako boli pôvodné predbežné úvahy. Zdôraznil to aj predstaviteľom aliančných síl. Dodal, že

vláda o tejto otázke rozhodne do dvoch až troch týždňov. Minister obrany František Kašícký, ktorý s návštevou aj s vývojom situácie vyjadril uspokojenie, dostal za úlohu pripraviť dovtedy pre vládu príslušné informácie a podklady. V prípade súhlasu by Slováci v Kandaháre upravovali letiskové plochy, opravovali civilnú časť letiska a odmiňovali niektoré plochy základne.

BEZPEČNÝ PRIESTOR

„Na základni v Kandaháre prebieha stále mimoriadne veľa ženijných a stavebných prác, preto ak pridete, budete veľmi osožnými spolupracovníkmi,“ zdôrazňoval nám hlavný ženista základne, kanadský major Miquel Peletier. Jeho americký kolega následne sprevádzal delegáciu základňou, ktorej obvod meria 13 kilometrov. „Vľavo vidíte priestor, kde by mohol stáť slovenský tábor,“ ukazoval na plochu vedľa ubytovacích stanov. „My by sme žili v našich ubytovacích kontajneroch. No ako iste viete, pán minister, nemáme ich dosť pre všetkých,“ pošepol major Bobko počas sprievodcovho výkladu Františkovi Kašíckému. „Viem, vyriešime,“ odvetil minister a už sa venoval obrovským vakom na vodu a pohonné látky, športovému centru, vysokým valom opevnení či ďalším dômyselným systémom obrany kandahárskej základne.

„Som veľmi rád, že som sa mohol stretnúť so slovenským premiérom a s jeho kolegami z vlády. Okrem iného aj preto, lebo pred pár rokmi som pôsobil na Slovensku ako veľvyslanec Holandského kráľovstva,“

povedal nám lámanou slovenčinou Gajus Scheltema, politický poradca generálmajora Antona van Looma. Tento skúsený diplomat, ktorý v Afganistane pôsobí jeden a pol roka, nám potvrdil, že na základni sa v oblasti bezpečnosti nevyskytujú prakticky už žiadne problémy. Napríklad neexistuje, aby sa sem teroristi dostali s autom naloženým výbušninami. „Situácia sa zlepšuje aj v okolí základne, pričom teroristi sú vytlačení stále ďalej od našej dislokácie,“ dodal Gajus Scheltema.

NÁŠ MAJOR VELÍ AJ MEDZINÁRODNE

„Moji vojaci nemajú s prípadným presunom žiadny problém. Ak príde rozkaz, tak balíme a vyrážame do Kandaháru, ktorý je od nás po ceste vzdialený 760 kilometrov,“ dodal 36-ročný major Bobko, ktorý je na prvej misii. Najdlhšie pôsobil v Kežmarku. Pred odchodom do Afganistanu pracoval na generálnom štábe. „Ako vám pomohlo to, že ste doma boli poverení spolupracovať na koordinácii s misiou ISAF?“ opýtal sa ho zástupca náčelníka GŠ OS SR generálporučík Peter Gajdoš, ktorý v delegácii zastupoval armádu. „Pán generál, bol to výborný krok, pretože som sa už dopredu dosť podrobne oboznámil s tunajšou situáciou,“ odpovedal mu náš veliteľ. Mimochodom, major Bobko môže byť hrdý aj na to, že v Kábule sa zároveň stal veliteľom skupiny ochrany základne, ktorú tvorí niekoľko stoviek príslušníkov medzinárodných síl. „Patrí do nej napríklad belgická jednotka strážnej ochrany, medzinárodná vojenská polícia, český EOD tím či naši odminovači,“ povedal nám major Bobko, ktorého doma na Spiši očakáva manželka s dvoma deťmi.

„V Kábule je oveľa zimšie, v noci vyše mínus desať a sneh, takže výkon odminovacích alebo zemných prác je v súčasnosti prakticky takmer nemožný,“ vysvetlil ďalej veliteľ. Dodal pritom, že okrem občasných bežných nachladení sú všetci naši vojaci v poriadku. Zároveň odhadol, že prípadný presun na juh do Kandaháru, kde v čase návštevy bolo okolo osem stupňov nad nulou, by trval 12 až 14 týždňov.

Na leteckej základni v Kandaháre je situovaných 10-tisíc vojakov a civilných príslušníkov ISAF. Najviac je tu Američanov, Kanaďanov, Britov, Holanďanov, Dánov, Rumunov a Estónov. Spolu je v misii ISAF 31 600 vojakov z 36 krajín. Aj v tomto porovnaní je najviac Američanov - 11 962, Britov je 5 236, Nemcov 2 693, Holanďanov 2 046 a Kanaďanov 1 786.

Text a foto **Pavol VITKO**

Certifikáty novým pilotom

Za účasti štátneho tajomníka MO SR Jaroslava Bašku 29. januára 2007 ukončili desiaty piloti v Národnej akadémii obrany maršala Andreja Hádika v Liptovskom Mikuláši historicky prvý vstupný odborný dôstojnícky kurz.

Zrušením Vojenskej leteckej akadémie v Košiciach v r. 2004 prešla úloha prípravy a výcviku vojenských pilotov na Národnú akadémiu obrany, ktorá zabezpečuje kariérne vzdelávanie a odborný výcvik profesionálnych vojakov. Podľa novej vzdelávacej koncepcie, kariérneho systému kurzov a požiadaviek Generálneho štábu OS SR akadémia pripravila úzkošpecializovaný kurz pre pilotov. Desať inžinierov - dvaja nadporučíci a osem poručíkov - sa počas 18 mesiacov pripravovalo v zručnostiach potrebných na základné letové funkcie na stupni letka pri leteckom krídle podľa typu techniky. Ich príprava bola rozdelená na vojenskú odbornú teóriu, ktorá počas 1 078 hodín obsiahla všeobecnú a špeciálne vzdelávacie disciplíny, a na praktický výcvik - výberový, základný a pokračujúci.

Vojenská odborná teória prebiehala na Leteckej fakulte Technickej univerzity v Košiciach. Praktický letecký výcvik sa realizoval podľa leteckej špecializácie v prešovskej leteckej základni za účasti firmy Heli-kompany. Jeho ďalšia účasť sa uskutočnila v Leteckom výcvikovom a vzdelávacom centre Žilinskej univerzity. Praktický výcvik a typové skúšky prebiehali počas kurzu na Žilinskej univerzite, priebežné

preskúšania účastníkov kurzu realizovali hlavní inžinieri na leteckých základniach vzdušných síl OS SR v Prešove, Sliachi a Kuchyni. Samotný praktický letecký výcvik sa uskutočňoval na leteckej technike Mi-2, L-39 Albatros, v Žiline na L-200 Morava a Piper Seneca. V príprave absolvovali budúci piloti bloky padákových zoskokov na letisku Ražňany a letné prežitie na Uhornej, ktoré riadili padákoví odborníci letectva z LZ Prešov.

Po úspešnom absolvovaní kurzu a diferencovanej príprave sú dvaja piloti vycvičení na funkciu pilot vojenského taktického lietadla, štyria budú piloti vojenského vrtulníka a štyria piloti vojenského dopravného lietadla.

Certifikáty odovzdali absolventom kurzu štátny tajomník MO SR Jaroslav Baška, veliteľ NAO brig. gen. Mikuláš Regula a veliteľ vzdušných síl OS SR generálmajor Juraj Baránek. Vysvedčenia za Žilinskú univerzitu odovzdal desiatim pilotom riaditeľ Leteckého výcvikového a vzdelávacieho centra Žilinskej univerzity Ing. Peter Blažko, PhD.

Štátny tajomník vo svojom prejave vyzdvihol pre budúci rozvoj vojenského školstva synergiu s civilným sektorom - v rezorte netreba rozvíjať nič, čo dokážeme zabezpečiť externou spolupracou. Poďakoval univerzitám a firmám, s ktorými rezort dlhodobou úspešne spolupracuje, tak ako to bolo v odbornej príprave nových pilotov OS SR.

Text a foto **Alena Haragová**

Nová úloha poddôstojníkov OS SR (2)

V januárovom čísle Obrany sme uverejnili prvú časť analýzy súčasnej etapy cieľov reformy a rozvoja našich ozbrojených síl. Vo februárovom čísle dokončíme úvahu náčelníka Generálneho štábu OS SR.

ÚLOHA PODDÔSTOJNÍKA VO VÝCVIKU JEDNOTLIVCA A KOLEKTÍVU

Tvrдый výcvik na určitý štandard zdokonaľuje pripravenosť a v konečnom dôsledku zachraňuje život vojaka. Je úlohou poddôstojníkov cvičiť a viesť vojakov, aby splnili poslanie jednotky. Sú to práve poddôstojníci, ktorí takúto požiadavku formujú; oni inšpirujú vojakov, poskytujú konštruktívne príklady, aby pracovali a dosiahli spoločný cieľ. Neobchádzajú nedostatky ani vo výcviku ani v posádke. Preto hovorím, že sú v prednej línii pri presadzovaní a posilňovaní našich hodnôt. Inými slovami, poddôstojníci musia ku každému cvičeniu pristupovať, ako keby to bolo posledné pred nasadením do boja.

Poddôstojník vedie výcvik jednotlivca a kolektívu, rozvíja súdržnosť jednotky, podporuje hodnoty lojálnosti aj záväzku a buduje ducha dôvery. Poddôstojník hodnotí výcvik orientovaný na výkon a pomocou vedenia a poradenstva pripravuje mladých vojakov pre budúce funkcie s vyššou zodpovednosťou. Velitelia družstiev, osádok a obslúh vyučujú všetko, od vydania správneho a včasného rozhodnutia až po fyzický výcvik, etiku a hodnoty. Tým sú poddôstojníci základnými cvičiacimi našich vojakov.

Úlohou poddôstojníka pri výcviku nie je len cvičiť, či byť na výcviku jednotlivcov a malých jednotiek, aj keď práve výcvik patrí k hlavným úlohám poddôstojníkov. Je dôležitou

súčasťou, aby poznali vycvičenosť svojich vojakov a malých jednotiek a túto informáciu včas odovzdávali líniu velenia tak, aby cvičenia zdokonaľili alebo udržali vycvičenosť jednotlivcov a kolektívov. Je veľmi dôležité, aby boli poddôstojníci zahrnutí pri hodnoteniach a plánovaní výcviku, takisto aj pri jeho príprave a výkone. Dobrý poddôstojník musí aj inak poznať svojich vojakov. Ich slabé aj silné stránky. Okrem stavu vycvičenosti každého jedného vojaka musí vedieť i to, či daný vojak dokáže dobre spolupracovať s ostatnými, najmä ak sa ocitne vo veľmi stresujúcej situácii, akou je napríklad boj.

Je prirodzené, že hlavne v počiatku budú vojaci pri výcviku robiť chyby. Tu je veľmi dôležité, aby poddôstojníci boli trpezliví a opatrní, aby ich kvôli týmto chybám neúmerne tvrdo nekritizovali. Vhodnejšie bude, ak poddôstojníci budú vojakov vždy chváliť na verejnosti, ale ak ich budú musieť poopraviť kvôli závažnej chybe, tak to je vhodné robiť oddelene, takpovediac medzi štyrmi očami. Chyba pri výcviku môže byť prospešná pre každého, pokiaľ poddôstojník vojaka nestrápi. Porozmýšľajte nad tým, čo sa stalo a prečo a pri zhodnotení po vykonaní úlohy vyžadujte úplnú česťnosť, potom chybu opravte a cvičte na daný štandard. Dobrý líder nemôže dovoliť, aby vojak spravil niečo zle a pritom nespravil nápravu na mieste. Poddôstojník by nemal nikdy chybu obísť! Ak vojak urobí niečo nesprávne a vie, že ho poddôstojník videl, myslí si, že to zlé nebolo, ak mu poddôstojník nič nepovedal, alebo si myslí, že sa o neho poddôstojník skutočne nezaujíma – akokoľvek, takýto vojak je menej efektívny a utrpela disciplína.

VZŤAH DÔSTOJNÍKOV, PRÁPORČÍKOV A PODDÔSTOJNÍKOV

Dôležitou súčasťou toho byť poddôstojníkom je vzťah poddôstojníka k dôstojníkom a práporčíkom. Aby mohli poddôstojníci a dôstojníci rozvíjať tento pracovný vzťah, musia poznať podrobnosti medzi svojimi povinnosťami a zodpovednosťami. Keď sme v roku 2002 začali reformu a transformáciu ozbrojených síl, dôstojníci sa pýtali niekoľko otázok, týkajúcich sa transformácie nášho poddôstojníckeho zboru. Väčšina z týchto otázok vyplynula zo skutočnosti, že v našich predchádzajúcich ozbrojených silách neexistovala tradícia používania poddôstojníkov spôsobom, aký sa pokúšam opísať v tomto článku. Medzi týmito otázkami boli napríklad:

- Prečo potrebujeme pripravovať poddôstojníkov? Za akým účelom?
- Čo robia poddôstojníci pre dôstojníkov, pre vojakov, pre jednotky, pre ozbrojené sily ako celok?
- Kedy pripravujeme poddôstojníkov (v akom bode kariéry)?
- Kto pripravuje poddôstojníkov (dôstojníci, civili, iní poddôstojníci)?
- Ako pripravujeme poddôstojníkov (aké techniky na to používame)?

Moje odpovede na tieto otázky sú vlastne celkom jednoduché:

- Prečo? Aby pomáhali dôstojníkom a dopĺňali ich pri výkone povinností na všetkých úrovniach.
- Čo robia poddôstojníci? Vedú a cvičia vojakov, ktorí pracujú a bojujú pod ich dohľadom. Pomáhajú svojim

prideleným lídrom pri plnení poslanca jednotky.

- Kedy? Keď sa z nich stanú vhodní kandidáti pre nástup do škôl a na povýšenie, teda sú v službe potrebný čas, splnili požiadavky na hodnotu, slúžili v príslušných líderských funkciách. A čo je najdôležitejšie, boli odporúčení svojimi veliteľmi.
- Kto a ako? Na tieto otázky poskytnie odpoveď Systém výcviku poddůstojníkov. Kurzy v Systéme výcviku poddůstojníkov zabezpečujú postupný líderský, technický a taktický výcvik zohľadňujúci povinnosti, zodpovednosti a úlohy, ktoré budú vykonávať v operačných jednotkách po ukončení tohto výcviku.

VZŤAH MEDZI DŮSTOJNÍKMI A PODDŮSTOJNÍKMI NA ÚROVNI NÁČELNÍKA GENERÁLNEHO ŠTÁBU

Úloha poddůstojníkov v plne profesionálnych silách mi bola mnohokrát prezentovaná počas návštev iných armád. Bolo prirodzené, že po nastúpení na pozíciu náčelníka generálneho štábu som považoval za titul tejto pozície vytvárať čo najlepšie podmienky pre rozvinutie tejto kategórie profesionálnych vojakov aj v našich ozbrojených silách. Preto jedným z mojich prvých rozhodnutí bolo zriadiť pozíciu hlavného poddůstojníka ozbrojených síl, ktorým je starší predstaviteľ zboru poddůstojníkov a mužstva ozbrojených síl a ktorý slúži ako môj poradca a konzultant z radov starších predstaviteľov zboru poddůstojníkov a mužstva. Po zriadení pozície hlavného poddůstojníka ozbrojených síl boli zriadené pozície veliáci poddůstojníkov na všetkých stupňoch velenia od úrovne práporu až po hlavné veliteľstvá (PS, VS a VSVaP).

Povinnosti a zodpovednosti veliaceho poddůstojníka, či už na mojej úrovni alebo na nižších úrovniach, sa odlišujú od špecifických potrieb a úloh daného veliteľa. Napríklad, hlavný poddůstojník ozbrojených síl mi poskytuje informácie o problémoch, týkajúcich sa mužstva a poddůstojníkov a navrhuje riešenia týchto problémov spojených so štandardmi, profesionálnym rozvojom, rastom a postupom poddůstojníkov, morálkou, výcvikom, platom, odmenami, povýšovaním a kvalitou života vojakov a ich rodinných príslušníkov. Hlavný poddůstojník je z titulu svojej funkcie členom môjho osobného štábu. Vo všeobecnosti je zodpovednosťou hlavného poddůstojníka poskytovať mi osobné, profesionálne a technické poradenstvo v oblasti mužstva a poddůstojníckeho zboru ako celku.

Tým, že hlavný poddůstojník ozbrojených síl využíva veliteľský informačný kanál, poskytuje vojakom aktuálne informácie o dôležitých záležitostiach, týkajúcich sa mužstva a poddůstojníkov. Hlavný poddůstojník ozbrojených síl riadi aktivity podporného kanálu poddůstojníkov prostredníctvom veliáci poddůstojníkov hlavných veliteľstiev, a to písomnou aj ústnou formou. Hlavný poddůstojník ozbrojených síl tiež prezentuje názory mužstva a poddůstojníkov na zasadnutiach a v komisiách, stretáva sa s vojenskými a civilnými organizáciami, aby prerokoval záležitosti mužstva a poddůstojníkov a prijíma a zastupuje zbor mužstva a poddůstojníkov ozbrojených síl na príslušných slávnostných zhromaždeniach.

VZŤAH DŮSTOJNÍKOV A PODDŮSTOJNÍKOV NA ÚROVNI HLAVNÝCH VELITEĽSTIEV A NIŽŠIE

Veliaci poddůstojníci hlavných veliteľstiev a nižších stupňov a ich veliteľia budú spoločne koordinovať a zostavovať zoznam rozhodujúcich úloh výcviku a individuálne výcvikové úlohy, čím sa vytvorí tímový prístup k bojovo zameranému výcviku. Veliaci poddůstojníci a ostatní poddůstojnícki lídri potom vyberú špecifické individuálne

úlohy, ktoré budú podporovať kolektívne úlohy, ktoré sú predmetom výcviku v rovnakom období. Veliaci poddůstojníci používajú veliteľský informačný kanál, prostredníctvom ktorého informujú, vyjadrujú sa k záležitostiam, týkajúcich sa mužstva a poddůstojníkov a budujú tzv. esprit. Taktiež reprezentujú veliteľa vo vojenských a civilných funkciách, čím udržiavajú dobré spoločenské vzťahy.

KONCEPCIA TÍMovej SPOLUPRÁCE DŮSTOJNÍKOV A PODDŮSTOJNÍKOV

Podľa môjho názoru koncepcia tímovej spolupráce dŮstojníkov a poddůstojníkov predstavuje základný kameň pre kvalitné fungovanie našich ozbrojených síl. Vzájomne sa dopĺňajúce vzťahy a vzájomný rešpekt medzi dŮstojníkmi a poddůstojníkmi sú alebo by mali byť v našich ozbrojených silách prijaté. Cítim, že dôležitou súčasťou efektívneho lídru je schopnosť dŮstojníkov a práporčikov spolupracovať s poddůstojníkmi. Aby sa vytvorili efektívne fungujúce vzťahy, musia si byť všetky skupiny vedomé podobnosti a rozdielnosti vo svojich úlohách, povinnostiach a zodpovednostiach.

Vo všeobecnosti možno povedať, že úlohou dŮstojníka je veliť, stanovovať zásady, plány a programy pre prácu ozbrojených síl. Sústreďuje sa na kolektívny výcvik, ktorý umožní jednotke splniť svoje poslanie. Práporčík je vysoko špecializovaný profesionálny vojak, ktorý poskytuje technickú expertízu pri plnení úloh ozbrojených síl. Obsluhujú, udržiavajú, spravujú a manažujú vybavenie, podporné aktivity a technické systémy ozbrojených síl. Poddůstojník vykonáva každodenné činnosti ozbrojených síl, vyplývajúce zo zadaných rozkazov, smerníc a zásad. Sústreďuje sa na výcvik jednotlivca, čím vytvára jeho schopnosť plniť úlohy. Je primárne zainteresovaný vo výcviku a vedení vojakov a tímov a zabezpečuje, aby každý podriadený tím, poddůstojník a vojak boli pripravení fungovať ako efektívna jednotka a aby bol každý člen tímu dobre vycvičený, vysoko motivovaný, pripravený a aby pracoval.

Samozrejme, že sa povinnosti a zodpovednosti dŮstojníkov a poddůstojníkov do istej miery prelinávajú. Je to nevyhnutným a žiaducim výsledkom úzkej spolupráce a malo by to jednotke slúžiť ako zdroj sily a nie ako rušivý činiteľ. Poddůstojníci, dŮstojníci a práporčíci sú na seba navzájom závislí a pri plnení poslanca jednotky navzájom spolupracujú. Je nemožné, aby dŮstojník velil efektívne jednotke a plnil úlohy bez toho, aby sa poddůstojník postaral o to, aby vojaci vedeli, čo je ich prácou. DŮstojníci, práporčíci a poddůstojníci si musia navzájom radiť, pomáhať a učiť sa jeden od druhého. Hoci dŮstojník zodpovedá za celú činnosť jednotky, iba spoluprácou s poddůstojníkom môže zabezpečiť splnenie úlohy. DŮstojníci musia poddůstojníkom poskytnúť pokyny, zdroje, pomoc a dohľad potrebný na to, aby mohli vykonávať svoje povinnosti. A naopak, poddůstojníci musia pomáhať a riadiť dŮstojníkom pri plnení ich povinností. Kľúčom k schopnosti bojovať je vytvorenie efektívnych vzťahov medzi dŮstojníkmi a poddůstojníkmi v jednotkách. Dôležité je, aby sa poddůstojnícky zbor postaral o každodenný chod ozbrojených síl tak, aby zbor dŮstojníkov mal čas veliť.

Hodnotne vyšší poddůstojníci majú tak ako dŮstojníci celý rad skúseností, ktoré sú pre dŮstojníkov cenné. DŮstojník, ktorý má pri sebe poddůstojníka, využíva jeho skúsenosti a tiež jedinečný pohľad, ktorý si poddůstojníci vytvárajú pri lídru, výcviku a profesionálnom správaní. Poradenský vzťah, ktorý je výnimočný v ozbrojených silách a v poddůstojníckom zbore, je napr. veľmi častý vzťah medzi skúsenejším veliacim poddůstojníkom čaty a jeho

mladým veliteľom čaty. Hlavne v ich prvých rokoch je potrebné priradiť mladých dŮstojníkov k dobrým starším skúseným poddůstojníkom. Vzťah, ktorý často vznikne z takejto skúsenosti, má tendenciu pomáhať pri rozvoji mladého dŮstojníka. Mladí dŮstojníci môžu veľa vecí zo svojej vojenskej kariéry zabudnúť, ale nikdy nezabudnú na svojho dobrého alebo zlého veliaceho poddůstojníka čaty.

Preto si úspešní dŮstojníci vytvoria dobrý vzťah so svojimi veliacimi poddůstojníkmi čaty alebo roty. Tým získajú čas na plánovanie, rozhodovanie a programovanie budúceho výcviku a operácií. Potreba takéhoto vzťahu sa vzťahuje aj na veliteľov a veliáci poddůstojníkov čiat, ako aj na štábných dŮstojníkov a poddůstojníkov. Bez ohľadu na to, kde informácia alebo úloha začína – v línii velenia alebo v podpornom kanáli poddůstojníkov – dŮstojník/práporčík a poddůstojník musia o nej informovať svoj náprotivok.

NA ZÁVER

Každý vojak musí byť pripravený na vykonávanie celej škály operácií, vrátane útočných, obranných, stabilizačných a podporných a dosahovať v nich aktívne a zodpovedné plnenie s tým spojených úloh. V tomto článku som sa pokúsil zvýrazniť, že nová požadovaná kvalita našich ozbrojených síl skutočne v mnohom závisí na novo sa vytváranom poddůstojníckom zbore, ktorého úlohou bude na uvedené spektrum operácií vojakov pripraviť. Podporujem tiež postupne sa formujúci nový osobitný vzťah medzi našimi dŮstojníkmi/práporčíkmi a poddůstojníkmi.

Každý vojak musí poznať svoj rozsah práv a povinností a podľa toho konať, ale nie každý vojak je poddůstojníkom. Poddůstojník vedie vojakov svojim príkladom. Je dôležité, aby zvládli množstvo zručností. Vedie ich k tomu, ako cvičiť a postupovať v ťažkých situáciách. Treba byť skutočný líder. Aj preto využívam túto formu komunikácie, aby som vám pripomenul:

- naučte sa, ako sa rozprávať s vojakmi a ako ich primäť rozprávať (je to súčasťou starostlivosti o nich),
- naučte sa rozmyšľať a plánovať vopred a naučte sa predstaviť si udalosti skôr, ako sa naozaj stanú,
- naučte sa všetko o požadovanom vybavení vojakov a taktike ich použitia, o tom, ako pripravovať a prijímať rozhodnutia na základe informácií, ktoré máte k dispozícii (buďte zdatní z technického a taktického hľadiska).

Ak naše ozbrojené sily majú byť schopné efektívne plniť súčasne i budúce úlohy, nemôžu uspieť bez kvalifikovaných, tvrdých a oddaných poddůstojníkov. Jednotka, ku ktorej ste zaradení, môže byť povoláná na výkon širokej škály rozličných úloh v rámci celého spektra konfliktov od podporných, cez mierové až po skutočné vojnové operácie. Naš úspech teda začína i končí pri chrbtici našich ozbrojených síl, ktorou ste práve vy naši poddůstojníci!

Od januára 2006 sme všetci profesionálni vojaci. To neznamená, že všetci budeme rozprávať to isté. Dôležité je, aby sme všetci boli na jednej lodi a na tej pomyselnéj lodi jeden tím. Každý nech robí, na čo je predurčený – dŮstojníci na plánovanie budúcnosti, poddůstojníci a vojaci na realizáciu úloh dneška. A keď sa všetci poučíme z minulosti a z chýb, musí to fungovať.

Generál Ing. Lubomír BULÍK, CSc.
náčelník Generálneho štábu OS SR
Foto Peter DOVINA

Zelená pre schopných

Úlohy afirmácie a certifikácie ako prvý z toľčianskej mechanizovanej brigády splnil bývalý martinský prápor okamžitej reakcie, dnes 11. mechanizovaný prápor. V jeho stopách sa vybrali príslušníci nitrianskeho mechanizovaného práporu. Od septembra 2005 prešiel prápor podľa jeho veliteľa, podplukovníka Jána Parimucha poriadny kus cesty ku konečnému cieľu. Ved' v lete 2008 musí byť pripravená mechanizovaná práporová skupina na nasadenie v prospech potrieb aliancie.

„Novembrové cvičenie, na ktorom sa zúčastnilo v Centre simulačných technológií Národnej akadémie obrany v Liptovskom Mikuláši veliteľstvo a štáb nášho práporu, ukázalo, že sme schopní komunikovať, plánovať a riadiť bojové operácie v anglickom jazyku. Samozrejme, že sme sa ešte nevyhli niektorým nedostatkom. Musíme zvýšiť flexibilitu práce ľudí. Aby sa po obdržaní úlohy rozhodovali

rýchlejšie. Ale pokrok vo zvládnutí angličtiny je viditeľný. Najmä keď porovnáme našu východiskovú pozíciu. Počiatkové znalosti veliteľov i štábu boli veľmi chabé. Celý proces je v angličtine, preto nasledujúce mesiace chceme využiť na zdokonalenie jazykovej prípravy kľúčového personálu,“ zdôrazňuje veliteľ práporu.

V NITRE PREŠLI KUS CESTY

Pozornosť v jazykovej príprave sa ale predsa len postupne presúva smerom k veliteľom rôt, čiat a družstiev. Nie náhodou. Podplukovník Parimucha sám zažil za svojho pôsobenia v misii KFOR v Kosove (najmä počas nepokojov v marci 2004) situácie, keď bolo družstvo pričlenené na plnenie úloh k jednotkám iných armád. A zadaný cieľ mohlo splniť len vtedy, keď jeho veliteľ rozumel, čo sa vlastne od neho očakáva.

Aj preto veliaci poddôstojník práporu nadrotmajster Miroslav Jelcha, ktorý absolvoval kurz v USA, vyčleňuje každý týždeň dve hodiny na prípravu s veliteľmi družstiev,

veliteľmi čiat a ich zástupcami, aby si spoločne v anglickom jazyku prebrali rôzne verzie bojového rozkazu. Aby vedeli na jeho základe spracovať pre vlastnú jednotku rozkaz, vrátane nákreso situácie. A správne použiť značky, platné v aliancii.

V nitrianskom prápore dostali šancu mladí, ambiciózni profesionálni vojaci. Medzi takýchto patrí aj dôstojník operačného oddelenia poručík Tomáš Rolník. Pred rokom a pol, keď rodák z Trenčína končil vojenskú akadémiu v Liptovskom Mikuláši, sa najskôr tri mesiace na trenčianskom veliteľstve pozemných síl oboznamoval so situáciou a potom ho v Nitre čakala funkcia veliteľa čaty.

„Bol som celkom rád, že idem k útvaru, ktorý má zelenú. Zároveň to ale znamenalo, že nás čaká množstvo úloh. Hneď po príchode k útvaru som zistil, že mnohé z nich sú dosť náročné. Mal som ale šťastie, že som prevzal stabilizovanú jednotku a mohol som sa vo svojej práci oprieť o skúseného veliaceho poddôstojníka rotného Branislava Dubovského. Celkom sa nám darilo. Veliteľ práporu si postupne mnohých mladých dôstojníkov vytáha k sebe, na veliteľstvo. Podobné šťastie som mal aj ja,“ skromne hovorí poručík Rolník.

Podplukovník na jeho adresu poznamenáva, že okrem iniciatívneho plnenia úloh zavážili aj poručíkove jazykové predpoklady. Okrem znalosti angličtiny a nemčiny má aj základy z francúzštiny. „Mojím krédom je najschopnejších

výplaty, alebo necestovať a riskovať možné problémy,” hovorí veliteľ, ktorý uvedené riziká dobre pozná, veď do mesta pod Zoborom dochádza z Trebišova, kde pôsobil v uplynulom období.

Progres priznáva aj veliaci poddôstojník druhej mechanizovanej rotý nadrotmajster Peter Hoppan. „Keď som sem pred tromi rokmi nastúpil, výcviky boli fádné, nezaujímavé. Stále sa cvičila bývalá socialistická taktika z dôb, keď proti sebe stáli na frontových líniiach celé fronty a armády. To sa zmenilo. Dnes cvičíme prepady konvojov, ich sprevádzanie, rôzne pasce, branie rukojemníkov, ich oslobodenie. Celý náš výcvik je zameraný na to, aby sme vedeli včas a hlavne správne reagovať na najneočakávanejšie situácie,” konštatuje nadrotmajster Hoppan. Po absolvovaní vojenskej strednej školy v Nitre pôsobil okrem iného v tankovom útvere v Štúrove i na veliteľstve vtedajšej ľahkej brigády v Topoľčanoch. V súčasnosti patrí medzi najlepších veliacich poddôstojníkov nielen práporu a prvej mechanizovanej brigády, ale aj celých pozemných síl.

Dnes je podľa neho aj cesta na strelnicu pre vojakov veľkou neznámou. Veliteľ jednotky a jeho vojaci pri odchode z nástupiska nevedia, čo ich v nasledujúcich hodinách čaká. Zvyčajne väčšinu cesty absolvujú peši s výstrojom, lebo ich vozidlá boli zničené pri leteckom útoku. Na ceste ich čaká prepad, prekonanie zamoreného úseku, vodného toku či mýnového poľa. Vojaci sú nútení neraz siahnuť až na dno psychických a fyzických síl. A to ich strelby ešte len čakajú...

Veliaci poddôstojník priznáva, že vojaci spočiatku takéto novoty neprijímali s veľkým nadšením. Skôr s reptaním. Postupne ich ale nová forma výcviku zaujala. V súčasnosti už odpadlo aj behanie po kasárňach počas ranného cvičenia. Vojaci chodia behať na neďalekú Kalváriu do kopca. A to ešte často nesú na chrbte svojho spoluvojovníka. „Snažíme sa, aby si vojaci aj ich velitelia zvykli na plnenie úloh pod neustálym tlakom. Nie v nejakých skleníkových podmienkach. Tie nás predsa nebudú čakať ani o necelý rok a pol pri našom prípadnom nasadení vonku. Príkladom pre ostatných sú v plnení úloh takí velitelia družstiev ako rotný Daniel Dobiáš, čatár Milan Kučerík či rotný Rastislav Sluka,” vyhlasuje nadrotmajster Peter Hoppan.

NEBUDE TO ZO DŇA NA DEŇ

Nitriansky mechanizovaný prápor je dnes naplnený zhruba na 86 percent. Do konca roka plánujú obsadiť všetky doposiaľ voľné pozície. Vďaka dobrej spolupráci s regrutáčnymi strediskami nemajú veľký problém obsadiť ich. Hlásia sa záujemcovia z celého Slovenska. Aj keď veliteľ práporu s určitým rozhorčením v hlase hovorí, že dosť veľké problémy im spôsobil konkurenčný výber. Dobrých strelcov - operátorov v hodnostiach desiatnik museli poslať preč, lebo v útvere nemali voľné čatárske miesta. Podobne prišli aj o vodičov bojových vozidiel pechoty. Získať za nich adekvátnu náhradu nie je ľahké. Neudeje sa to zo dňa na deň.

„Preto bude jednou z hlavných úloh nasledujúcich mesiacov doplniť chýbajúcich strelcov - operátorov a vodičov a pripraviť ich tak, aby úspešne zvládli rotné taktické cvičenia i vyvrcholenie našej tohtoročnej prípravy v novembrovom práporom cvičení,” zdôrazňuje podplukovník Ján Parimucha.

Prápor čaká doplnenie potrebnou technikou, výstrojom a materiálom. Netrpelivo čakajú na komunikačný systém, dostatočný počet moderných rádiostanic. Veľmi by im pomohol aj automatizovaný systém riadenia a velenia, ktorý s úspechom využívajú ich kolegovia v martinskom prápore okamžitej reakcie.

Podľa veliteľa práporu podplukovníka Jána Parimucha veľkú pomoc im v uplynulom období poskytli členovia amerického Cubic-tímu. V Nitre strávili vyše 85 vyučovacích hodín. V ich priebehu preberali s príslušníkmi štábu a veliteľstva práporu všetky nejasnosti. Najmä čo sa týka zvlášť obsahu jednotlivých dokumentov, hlásení.

„Cením si, že boli ochotní odpovedať na každú otázku a vysvetliť všetky nejasnosti, ktoré sme mali. V tomto smere nám veľmi pomohla aj pomoc a záujem zo strany veliteľa brigády brigádneho generála Stanislava Petrenca a velenia brigády,” priznáva veliteľ práporu. Zároveň je presvedčený o tom, že novembrové práporom taktické cvičenie potvrdí, že sa vydali správnou cestou.

Josef ŽIAK

Foto **npor. Mário PAŽÍKÝ**

ľudí poverovať novými, ťažšími úlohami. Človek, ktorý dlhé roky zastáva tú istú pozíciu, môže byť len veľmi ťažko prínosom,” prezrádza veliteľ práporu podplukovník Ján Parimucha svoju filozofiu.

ROZCVIČKA NA KALVÁRII

Hneď po svojom príchode do Nitry vsadil na zaujímavé, no náročné formy výcviku. Podobne ako v iných útvaroch musel spočiatku prekonať po zrušení príspevku za vyvedenie určitú averziu zo strany vojakov. Vždy pred odchodom na vyvedenie sa zvýšila chorobnosť. Časť vojakov nevidela zmysel v tom plniť úlohy v blate, snehu či prachu vo VVP, keď za tie isté peniaze mohla pokojne sedieť doma v kasárňach.

„Ľady sa lámali pomaly. Spomínaní jedinci poznali, že nechota zúčastňovať sa na poľnom výcviku sa odzrkadlí na ich služobnom hodnotení, ďalšom kariérnom raste i na odmenách. Postupne nastala medzi veliteľmi družstiev zdravá rivalita. Každý chcel, aby práve jeho družstvo bolo lepšie. Ale znovu zavedenie príspevku za vyvedenie považujem za rozumné. Rovnako aj preplácanie cestovného k rodine, či príspevku za bývanie aj vojakom do hodnosti desiatnik. V útvere mám dosť vojakov z východu, ktorí pri nie veľmi vysokom príjme okolo 13 tisíc hrubého riešia dilemu: ísť za rodinou a minúť tak na dochádzanie značnú časť svojej

Sériový F-35

V decembri minulého roka úspešne zalietali prvý stroj F-35 Lightning II v sériovej podobe. Doteraz lietali iba prototypy. Prvý Lockheed Martin F-35 dokončili vo februári 2006. Je vo verzii s klasickým štartom a pristátím, ktorá je určená pre americké letectvo. Odvtedy prebiehali náročné pozemné testy. V septembri sa k nim pridali motorové skúšky pohonnej jednotky Pratt & Whitney F135. Prvý let uskutočnili 15. decembra 2006. Stíhačky F-35 budú vyrábať v troch verziách určených pre letectvo, námorníctvo a námornú pechotu. Na programe sa podieľajú viacerí medzinárodní partneri.

Pušky pre špeciálne jednotky

Floridská spoločnosť Knights Armament dodá americkým špeciálnym jednotkám nové ostreľovačské pušky za 9,9 milióna dolárov. Súčasťou objednávky sú aj náhradné diely a zásobníky. Pušky Mk.11 SRS (Sniper Rifle Systems) kalibru 7,62 mm sú určené pre námornú pechotu a veliteľstvo špeciálnych operácií. Údajne majú 60 percent spoločných častí s rozšírenými automatickými puškami M-16. Objednávku by mali dokončiť do roku 2011.

Pušky dodajú s dvojnožkou, ďalekohľadom, záložnými mieridlami na 600 metrov a so zásobníkmi na 20 nábojov.

Sanitný Wiesel

Nemecký Bundeswehr objednal ďalších 15 obrnených pásových vozidiel Wiesel. Spoločnosť Rheinmetall dodá 13 kusov v sanitnej úprave a ďalšie dve vo verzii na výcvik. Najnovšia objednávka má hodnotu 9 miliónov eur a vozidlá dodajú do konca tohto roku. Počet Wiesel 2 v nemeckej armáde tak presiahne 140.

Vozidlá sú síce iba slabochránené, ale sú extrémne malé, ľahké a rýchle. Hmotnosť sa pohybuje iba okolo troch ton a rýchlosť dosahuje 70 km/h. Wiesel je určený najmä na podporu výsadkových jednotiek. Dá sa prepravovať vrtuľníkmi strednej kategórie. Sanitná verzia slúži na evakuáciu zranených vojakov z bojového poľa pod nepriateľskou paľbou. Vďaka pásovému podvozku majú lepšiu pohyblivosť v teréne ako kolesové ambulancie.

Sidewindery pre F-16

Firma Raytheon dostala kontrakt za 5,9 milióna dolárov na úpravu 310 rakiet Sidewinder na verziu AIM-9M-8/9 a dodanie 10 cvičných rakiet a 20 navádzacích zariadení. Všetko je určené pre Pakistan. Objednávka je súčasťou 650-miliónového balíka na výzbroj a ten zas patrí do päťmiliardovej zákazky na modernizáciu a rozšírenie pakistanskej flotily stíhačiek F-16. Práce na raketách krátkého dosahu Sidewinder by mali byť hotové v októbri tohto roku. Verzia AIM-9M-8/9 predchádzala zatiaľ najnovšej variante piatej generácie AIM-9X.

Pakistanské letectvo dostalo v osemdesiatych rokoch 40 lietadiel F-16A/B. Ďalšie dodávky zastavilo embargo, ktoré na Pakistan uvalili Spojené štáty po sérii jadrových testov. Do dnešných dní museli časť zo spomínaných 40 lietadiel odpísať po rôznych nehodách. Po dlhých rokoch sa Pakistan a USA minulý rok v septembri dohodli na dodávke 18 stíhačiek F-16 C/D Block 52 s opciou na ďalších 18.

Španieli nakupujú Eurocoptery

Španielsko objednalo vrtulníky Eurocopter NH90. Stroje majú postupne nahradiť vrtulníky typu Huey, Seahawk, Super Puma a Cougar, ktoré momentálne slúžia v armáde, námorníctve a v letectve.

Helikoptéry NH90 zatiaľ používa 14 krajín. V transportnej verzii uvezú 16 až 20 vojakov s plným výstrojom. Existuje aj námorná pátracia a záchranná verzia. Španielsko zatiaľ objednalo 45 kusov v transportnej verzii za 1,26 miliardy eur. Kontrakt je rozrátaný do roku 2019, prvé vrtulníky dodajú v roku 2010. Montovať ich budú v novej továrni Eurocopteru, ktorú otvárajú v Albacete.

Španielsko tiež dostane 12 helikoptér EC-135 za 62 miliónov eur. Rozdelia si ich rovným dielom vojenské záchranné jednotky, civilná obrana a polícia. Za 53 miliónov eur v najbližších troch rokoch nakúpia nové motory a ďalšie náhradné diely pre španielske armádne transportné helikoptéry CH-47 Chinook. Letectvo navyše prerobí šesť transportných lietadiel C-235 na námornú hliadkovú verziu CN-235MP. Úpravy budú stáť 49 miliónov eur a urobí ich výrobca lietadiel EADS-CASA. Stroje nahradia v súčasnosti používané Fokkery 27. Za 21 miliónov eur letectvo kúpi jeden transportný C-295M, čo je predĺžená verzia C-235.

Modernizácia čaká aj štyri zo sedemnástich španielskych Harrierov, ktoré v krajine nazývajú Matador. Úpravy za 10 miliónov eur ich majú dostať na štandard Harrier II Plus.

Francúzske Barracudy

Francúzske ministerstvo obrany udelilo zákazku na dodávku nových atómových útočných ponoriek štátnym lodeniciam DCN a jadrovej energetickej skupine Areva-TA. Počiatočná hodnota kontraktu sa pohybuje okolo miliardy eur a celková výška môže dosiahnuť 7,9 miliardy eur. Do úvahy totiž pripadá spolu šesť opcí na vývoj, výrobu a servis počas prvých rokov operačnej služby plavidiel. Francúzske námorníctvo dostane spolu šesť ponoriek novej triedy Barracuda. Dodajú ich v rokoch 2016 až 2027. Nahradia šesť ponoriek triedy Rubis.

Barracudy budú dlhé 99,5 metra. Pri výtlaku vyše 5000 ton budú dvakrát väčšie ako staršie lode triedy Rubis. Jadrový reaktor im umožní udržiavať stálu rýchlosť 22 uzlov po dobu 20 dní. Autonómne môžu operovať 70 dní. Posádku bude tvoriť 60 osôb. Vo výzbroji budú nové strely s plochou dráhou letu a torpéda, ktoré sú ešte len vo vývoji. Doplnia ich rakety SM 39 (typu Exocet) a míny FG 29.

Dvojstranu pripravil **Miroslav BARIČ**
Foto Rheinmetall, USAF, USMC, Eurocopter, Lockheed Martin

Krátko

JV Grécku vyvinuli náter znižujúci termálnu stopu, s ktorou pracujú infračervené senzory. Náter totiž o 65 percent znižuje povrchovú teplotu objektu. Je to užitočné najmä pre obrnené vozidlá pri nočných operáciách. Náter neurobí objekt úplne neviditeľný pre termálne senzory, ale poskytuje menej jasný obraz. Vďaka tomu sa napríklad vozidlo dá ťažšie rozpoznať a zamerať na väčšiu vzdialenosť. Náter sa dá uplatniť aj na helikoptéroch.

Srbsko nechá za 30 miliónov dolárov urobiť v Rusku generálku svojich bojových lietadiel vrátane piatich stíhačiek MiG-29. Juhoslávia kúpila 14 MiG-ov zo Sovietskeho zväzu v roku 1987. Vyrobené boli štyri roky predtým a istý čas lietal v sovietskom letectve. Časť bola zničená v 90. rokoch počas vojen na Balkáne. Zvyšné MiG-y vinou nedostatočnej údržby nelietali od roku 2004.

Firma General Motors / General Dynamics Land Systems dostala zákazku na logistickú podporu vozidiel Stryker americkej armády. Kontrakt má hodnotu 145 miliónov dolárov a zahŕňa náhradné diely, ich skladovanie a distribúciu a servis flotily Strykerov. Údržbu vozidiel bude firma vykonávať po celom svete, podľa toho, kde sú Strykery rozmiestnené – okrem USA aj v Nemecku, Iraku a v Kuvajte. Práce by mali dokončiť vo februári 2008.

Americké námorné letectvo uplatnilo opciu a za 9,4 milióna dolárov objednalo ďalších 34 kanónov M61A2 kalibru 20 mm pre stíhačky F/A-18E/F Super Hornet. Zbrane by mali dodať do októbra 2008. M61 Vulcan je hydraulicky poháňaný šesťhlavňový rotačný kanón. Verzia M61A2 je mechanicky rovnaká ako M61A1, vďaka tenším hlavňam je však ľahšia.

Francúzska firma Giat dodá 20 strelkových veží THL-20 do Indie, kde s nimi vyzbroja domáci ľahký vrtulník ALH Dhruv. Prvé veže dodajú v roku 2008. THL-20 bude namontovaná na nose vrtulníka. Výzbroj bude tvoriť kanón M621 kalibru 20 mm. Súčasťou výbavy bude zameriavač na prilbe. Pilot tak bude môcť strieľať tam, kam sa bude pozeráť.

Slovinsko si ešte v júni 2006 vybralo ako nové obrnené vozidlo fínske kolesové Patria AMV. V objednávke na 135 vozidiel sú štyri verzie vrátane novej veže NEMO so 120 mm mínometom. Obe strany sa teraz dohodli na celkovej cene 278 miliónov eur. Slovinsko dostane nové Patrie v rokoch 2007 až 2013.

Spoločnosť Northrop Grumman dostala 53,1 milióna dolárov na pokračovanie v modifikovaní interkontinentálnych balistických striel Minuteman III. Úpravy sa dotýkajú najmä odpalovacích základní, ktoré dostanú nové systémy na kontrolu teploty a vlhkosti a na filtrovanie vzduchu. Práce dokončia do októbra 2008.

Americké námorníctvo objednalo dva vlečné sonary TB-33 pre ponorky. Takéto zariadenie je s ponoreným plavidlom spojené tenkým optickým káblom a umožňuje lepšiu detekciu cieľov. Kontrakt za 15,3 milióna dolárov je súčasťou vývoja nových sonarov. Súčasnú ponorku tried Los Angeles a Virginia používajú vlečné sonary TB-29. Nové TB-33 majú mať rovnaké schopnosti, ale budú spoľahlivejšie.

USS Iwo Jima a Tarawa

Takmer pred rokom – v Obrane č. 3/2006 – sme predstavili sovietsky protiponorkový vrtulníkový križník Moskva. Dnes bude reč o nemenej zaujímavých plavidlách nesúcich vrtulníky, ktorých poslanie je však iné. Budú to americké vrtulníkové výsadvkové lode tried Iwo Jima (fotografia) a Tarawa (kresba).

V tejto rubrike sme už viackrát konštatovali, že 2. svetová vojna o. i. priniesla zánik slávy veľkých delostreleckých, tzv. bitevných lodí a na piedestál v kategórii hladinových plavidiel vynesla lietadlové nosiče. Išlo o plávajúce základne pre prieskumné, stíhacie, „bitevné“, torpédonosné i menšie bombardovacie lietadlá, schopné operovať ďaleko od svojich brehov.

VÝSADKY Z MORA

Záver 2. svetovej vojny sa v Pacifiku niesol v znamení námorných výsadvkov. Nevyhnutne, pretože Japonci v tejto oblasti obsadili mnoho ostrovov a prímorských štátov, ktoré bolo treba získať späť. Vtedajšie vojnové operácie z mora sa väčšinou realizovali pomocou výsadvkových člnov, ktoré k nepriateľským brehom dopravili veľké materské lode, vezúce aj príslušníkov námornej pechoty. Výsadvkové člny ich potom dostali až na hranicu prílivu, odkiaľ s podporou

ľahkých obojživelných tankov a transportérov, vylodujúci sa samostatne, začali vlastný útok.

Až krátko po skončení vojny sa ujala myšlienka vysadzovať „mariňákov“ z lodí na pevninu vrtulníkmi, ktoré sa už konečne stali použiteľnými i na takéto náročné operácie. Chcelo to však aj vhodné plavidlá. A keďže USA mali po vojne vyše sto lietadlových lodí, najjednoduchšie bolo niektoré z nich prestavať. Voľba padla na triedu ťažkých nosičov Essex, konkrétne lode Boxer, Princeton a Valley Forge, ktoré sa zapojili ešte do vojny vo Vietname.

IWO JIMA

Prestavba ťažkých „Essexov“ však predstavovala iba prechodné riešenie a bolo jasné, že treba vyvinúť špeciálne vrtulníkové výsadvkové nosiče. Tak koncom päťdesiatych rokov vznikol projekt triedy Iwo Jima. Tvorilo ju sedem plavidiel s menami väčšinou zaväňajúcimi Tichomorím – Iwo Jima, Okinawa, Guadalcanal, Guam, Tripoli, New Orleans a Inchon.

Mali priamu letovú palubu s tzv. ostrovom (riadiacou vežou) na pravej strane, bez katapultov, pretože boli určené iba pre vrtulníky a lietadlá s kolmým štartom a pristávaním VTOL (Vertical Take-off and Landing). Každá z lodí tejto triedy mohla prepravovať až 2 000 príslušníkov námornej pechoty a okolo 30 vrtulníkov. Hlavnová, resp. raketová

výzbroj plavidiel bola určená najmä na protiletadlovú obranu. Lode triedy Iwo Jima sa zúčastnili na Vietnamskej vojne a v prvej vojne v Perzskom zálive bola napr. Okinawa poškodená námornou minou.

TARAWA

Začiatkom sedemdesiatych rokov prišla do výzbroje US Marine Corp nová trieda výsadvkových vrtulníkových lodí Tarawa s piatimi plavidlami Tarawa, Saipan, Belleau Wood, Nassau a Peleliu. Boli oveľa mohutnejšie a schopné okrem vrtulníkov prepravovať aj výsadvkové člny, výsadvkové vznášadlá, výsadvkové transportéry, či nákladné automobily a inú ťažkú techniku.

Lode triedy Tarawa, z ktorých väčšina je vo výzbroji dodnes, hoci ich už vytláča modernejšia trieda Wasp, možno použiť nielen ako výsadvkové, kedy na nich hlavnú úlohu zohrávajú vrtulníky, výsadvkové člny a transportéry, ale aj ako podporné a protiponorkové. V takom prípade ich letecká výzbroj pozostáva z 20 stíhacích bombardérov AV-8B Sea Harrier a štyroch protiponorkových vrtulníkov. Hlavnová a raketová výzbroj je podobne ako pri triede Iwo Jima určená predovšetkým na ochranu vlastných plavidiel.

PhDr. Ján DOLINAY

Kresba Rudolf TOMŠA

Foto archív autora

ZÁKLADNÉ TECHNICKO-TAKTICKÉ ÚDAJE

Iwo Jima: výtlak – 18 004 t; dĺžka – 183,6 m; šírka – 25,7 m; ponor – 8 m; výzbroj – 4 x 76 mm dvojkánón, neskôr 2 x 76 mm dvojkánón a 2 x 8-komorový kontajner striel Sea Sparrow; 2 x rotačný 6-hlavňový 20 mm kanónový systém Phalanx; 20 vrtulníkov CH 46 Sea Knight a 11 vrtulníkov CH 53 Sea Stallion; pohon – 1 x turbína, 2 x kotol, 22 000 HP; max. rýchlosť – 23,6 uzla; posádka – 667 osôb.

Tarawa: výtlak – 38 800 t; dĺžka 254 m; šírka – 40,4 m; ponor – 7,8 m; výzbroj – 3 x 127 mm kanón; 2 x kontajner striel Sea Sparrow; 3 x 20 mm systém Phalanx; 8 x 12,7 mm guľomet; 46 vrtulníkov CH 46 Sea Knight, alebo 38 CH 46 a 6 stíhačiek AV-8B Sea Harrier, alebo 6 protiponorkových vrtulníkov Sikorski SH-60B Sea Hawk a 20 Harrierov; pohon – 2 x turbína, 2 x kotol, 70 000 HP; max. rýchlosť – 24 uzlov, posádka – 892 osôb.

Šedá eminencia

Najvyšším spojeneckým veliteľom v Európe v druhej polovici 70-tých rokov bol ďalší z amerických štvorhviezdičkových generálov, Alexander Haig. Po armádnom generálovi Georgeovi C. Marshallovi iba druhý americký generál, ktorému sa začiatkom 80-tých rokov dostalo cti zastávať aj post ministra zahraničia (štátneho sekretára).

ZAČIATOK VOJENSKEJ KARIÉRY

Alexander Meigs Haig junior sa narodil 2. decembra 1924 vo Philadelphii v štáte Pensylvánia. Spočiatku to vôbec nevyzeralo na to, že by mladý Haig nastúpil vojenskú dráhu. Na rozdiel od mnohých svojich neskorších vojenských kolegov sa totiž v priebehu zúriacich vojnových operácií druhej svetovej vojny sústredil na dosiahnutie vysokoškolského vzdelania, čo sa mu aj na univerzite v neďalekom Ardmore podarilo. Do armády vstupuje Haig až v priebehu roka 1946. Vojenskú kariéru začína najmä vďaka vplyvným konexiám impozantne, keď po úspešnom absolvovaní Vojenskej akadémie West Point nastupuje do štábu renomovaného generála D. MacArthura v Japonsku. Pôsobenie pod týmto veľmi populárnym, napriek tomu veľmi kontroverzným nadriadeným, boli pre mladého, schopného a nesmierne ambiciózneho dôstojníka viac ako dobrou školou. Od tohto „amerického hrdinu, s veľkou obľubou sa pasujúceho do role záchrancu USA“ totiž získava mimoriadne cenné skúsenosti a to tak vojensko-odborné, ako aj vojensko-politické. Týkali sa najmä „osobnej prezentácie“ úspechov „na správnych miestach a pred správnymi ľuďmi“. V jeho bohatej a úspešnej kariére sa mu to neskôr aj nie raz vyplátilo. Haigova osobnosť však neostala imúnna voči pôsobeniu najvýraznejších charakterových vlastností samolúbeho generála, predovšetkým arogantnosti a výstrednosti. Studená vojna však mala v tomto momente „odštartovať“ jeho služobný postup.

BOJOVÉ SKÚSENOSTI

V úvodných dňoch kórejskej vojny bol Haig junior priamo zodpovedný za prípravu denných situačných hlásení z prebiehajúcich bojových operácií. Stal pri zrode Inčhonskej operácie a bol dokonca pri tom, keď MacArthur v prítomnosti nadriadeného náčelníka Spojeného výboru náčelníkov štábov pohrozil svojou rezignáciou v prípade jej neuskutočnenia. Krst ohňom absolvoval s legendárnym X. armádnym zborom generála E. M. Almonda. Ako príslušník elitnej 1. divízie námornej pechoty sa najprv v septembri 1950 stal pri Inčhone účastníkom jedného z najbrilantnejších inváznych strategických úderov v celej vojenskej histórii, potom zasa účastníkom zdrvivého amerického postupu do severnej Kórei, aby sa nakoniec ešte v decembri 1950 stal nechceným svedkom mohutnej čínskej protiofenzívy,

vedúcej k izolácii a nakoniec aj k potupnej evakuácii Almondových jednotiek. Počas ťažkých a úporných bojov si však odvážny a statočný dôstojník stihol vyslúžiť hneď dve strieborné hviezdy za hrdinstvo a bronzovú hviezdu za odvahu.

KARIÉRNÝ POSTUP

„Status“ hrdinu Haigovi po prevelení na materské územie Spojených štátov do značnej miery uľahčil jeho ďalší profesionálny rast. Najprv mu bolo umožnené rozšíriť si civilné vysokoškolské vzdelanie a tak sa v priebehu jednej dekády stal úspešným absolventom Columbijskej univerzity (obchodný odbor), aj univerzity medzinárodných vzťahov v Georgetowne.

Ako nadaný štábný dôstojník sa následne v roku 1962 dostal priamo na ministerstvo obrany v Pentagone, kde mu bola zverená funkcia zástupcu náčelníka operačnej divízie. Po krátkom pôsobení u tajomníka armády bol v roku 1964 ustanovený vojenským asistentom ministra obrany generála R. McNamaru, aby bol už začiatkom roka 1966 prevelený do Vietnamu, kde prevzal velenie jedného z bojujúcich praporev americkej 1. pešej divízie. V priebehu ročného pôsobenia vo vietnamskej džungli si Haig získal povesť rozvážneho, veľmi energického a charizmatického veliteľa schopného strhnúť svojich podriadených k maximálnym výkonom. O tom, že bol skutočným bojovníkom, svedčí aj fakt, že keď bol počas jednej z tajných misií na kambodžskej hranici jeho vrtulník zostrelený, podarilo sa mu úplne samému dostať sa z nepriateľského obklúčenia. Za to mu bol udelený kríž Za statočnosť pred nepriateľom a neskôr aj víťazný kríž. Krátko na to dostal aj purpurové srdce, najvyššie americké vyznamenanie za statočnosť. Uznáním Haigových odborných kvalít bolo pre zmenu povýšenie na plukovníka a menovanie veliteľom jednej z operujúcich brigád 1. pešej divízie.

„ŠEDÁ EMINENCIA“

Úspešná vietnamská anabáza do značnej miery heroizovala Haigovu osobu a výraznou mierou pomohla k akcelerácii jeho úspešnej kariéry. Po návrate do USA bol nakrátko poverený velením školského pluku, aby sa v roku 1969 dostal do tímu Henryho Kissingera, vtedy poradcu amerického prezidenta pre národnú bezpečnosť. Tu najprv pôsobil ako vojenský poradca a následne ako jeho zástupca. Z tejto pozície sa významnou mierou spolupodieľal na dohodnutí prímeria a následne aj na ukončení bojov vo Vietname. Na jar 1973 bol ustanovený prvým námestníkom náčelníka armády, pričom súčasne od mája suploval aj funkciu náčelníka štábu prezidenta Richarda M. Nixona. Patril medzi exponentov amerických zbrojárskych monopolov a bol stúpencom politiky sily. Počas svojho pôsobenia v Bielom dome zohral kľúčovú rolu pri odhalení cynického zneužívania prezidentskej moci

a ešte významnejšiu úlohu pri diplomatickom minimalizovaní následkov škandálu Watergate. Bol to síce generálporučík Haig, kto donútil Nixona rezignovať, avšak zároveň to bol on, kto výrazne pomohol republikánom udržať si politickú moc v štáte, keďže fakticky zabezpečil plynulé prevzatie Nixonových prezidentských právomocí jeho viceprezidentom Geraldom R. Fordom.

VOJAK – POLITIK

Akýmsi ocenením jeho zásluh bolo povýšenie na štvorhviezdičkového generála a menovanie vrchným veliteľom vojsk NATO v Európe v decembri 1974. Exponovanú funkciu prevzal v čase, keď bola pozícia NATO v Európe po druhej grécko-tureckej vojne vážne oslabená a kedy sa od neho očakávalo, že obnoví politický a vojenský vplyv USA v západnom svete. Pôsobil v období, keď pakt prechádzal silnými turbulenciami spôsobenými striedaním fáz napätia a uvoľnenia, ktoré boli navyše sprevádzané postupnou transformáciou pomerov na starom kontinente. Aj preto razantné vystupovanie „silného muža“ nemalo vždy u „spojencov“ a extrémistov práve najpriaznivejšiu odozvu.

V júni 1979 sa mu zázrakom podarilo prežiť atentát zorganizovaný teroristickou organizáciou Baader – Meinhoffová, po ktorom abdikoval z funkcie veliteľa Aliancie a odišiel z armády. V civile pôsobil najprv ako výkonný riaditeľ zjednotených technológií a od januára 1981 dokonca ako minister zahraničia prezidenta R. W. Reagana. V apríli 1982 to bol on, kto sa ako prostredník neúspešne pokúšal o diplomatické mierové riešenie črtajúceho sa britsko-argentínskeho vojenského konfliktu ohľadne Falklandských ostrovov. V Reaganovej administratíve sa však čoskoro stal pre svoje autoritatívne správanie nepohodlným, aj preto bol v júli 1982 nútený rezignovať a stiahnuť sa do úzadia. Do najvyššej politiky sa neúspešne pokúsil vrátiť v roku 1988, keď bol republikánmi nominovaný na amerického prezidenta. Politicky činný je však dodnes.

Alex MASKALÍK

Vojenský historický ústav
Bratislava

Nielen akcia, ale aj komunikácia II

Aké sú základné trendy v oblasti vojenskej vydavateľskej a publikačnej činnosti v Európe? Spočívajú v zachovaní užšieho jadra organizačného a tvorivého potenciálu v rámci rezortov obrany na jednej strane. Na druhej strane komunikačné odbory obranných rezortov a armád pri dosahovaní svojich cieľov oveľa užšie spolupracujú s expertmi, vydavateľmi či štúdiami z civilu. Tretí bod – čoraz viac vojenských profesionálov je mediálne gramotných a schopných komunikovať s médiami. Samozrejme, za predpokladu stanovených pravidiel.

Na začiatok opäť jeden príklad maximálnej dôležitosti schopnosti komunikovať a prezentovať sa. Viktor Jerofejev v Sme 27. 1. 2007 píše: „Kto je na vine, že obraz Ruska na Západe dosiahol v poslednom čase rekordne nízke, ak nepoviem rovno katastrofické hodnotenie? Na túto tému sú v Kremli a na Západe zásadne protichodné až opačné vysvetlenia.

V podstate sa už dá hovoriť o novej verzii studenej vojny – imidžovej vojne.“ Jerofejev ďalej píše, ako Rusko začína investovať desiatky miliónov dolárov do svojho imidžu: „...práve teraz pred pár dňami jedenásť miliónov dolárov na rehabilitáciu Gazpromu po jeho vydarenej plynovej vojne s Lukašenkom, ktorá tak vyfakala spotrebiteľov plynu v Európe.“

Ako sme už minule povedali, nie je v Európe armáda, ktorá by nemala vlastných vojenských redaktorov

a nefinancovala zo štátneho rozpočtu svoje médiá. No napríklad počty píšucich redaktorov či printových médií po skončení studenej vojny značne poklesli.

MENEJ, ALE KVALITNEJŠIE

Na vlaňajšom kongrese Európske asociácie vojenskej tlače som sa preto opakovanne pýtal Radenka Mutavdžića zo Srbska, koľko má redakcia jeho časopisu OBRANA zamestnancov. Ťažko bolo totiž uveriť, že v tomto 84-stranovom dvojtyždenníku vychádzajúcom v náklade 15-tisíc kusov pracuje až 42 ľudí. O to viac, že ich vydavateľské oddelenie okrem časopisu nemá ďalšiu činnosť. Nuž – oproti bežným zvyklostiam sú na dnešné bežné pomery takéto nadsadené počty typické iba ak pre vojnovú či ešte stále krízovú situáciu (v prípade Srbska problém Kosova). Vo všeobecnosti možno povedať, že v takýchto obdobiach sa v rámci rozličných redakcií popri novinároch vyskytuje nemálo propagandistov, príslušníkov tajných služieb a „odložených“ dôstojníkov.

Na porovnanie, aj Chorváti mali v rámci svojho vydavateľského oddelenia ešte pred šiestimi rokmi takmer pol stovky ľudí. Dnes ich je 16, čo je už porovnateľné aj s inými približne rovnako veľkými štátmi (u nás ich je 7 – pozn. red.). Vydávajú len týždenník Hrvatsky vojnik a v rámci oddelenia jeden človek zabezpečuje aktualizáciu internetovej stránky. Chorváti mali pritom ešte predviani dva veľké vojenské časopisy (aj Obranu) a niekoľko ďalších. Poliaci od tohto roku plánovali zredukovať 15 vojenských

časopisov na 6, Nóri od vlaňajška včlenili samostatné časopisy vojenského letectva, námorníctva aj pozemných síl do centrálného časopisu Fortsvarec Forum.

Aj keď z hľadiska píšuceho novinára to nie je celkom príjemné priznať, pokles počtu centrálne tlačенých vojenských titulov bol v posledných rokoch v Európe naozaj všeobecným trendom (nehovoríme tu o časopisoch vydávaných na základniach a pod.). Čo na tom, že na Slovensku sme tak či tak s jedným celorezortne vydávaným mesačníkom Obrana a jedným odborným polročníkom Vojenské obzory už viac rokov v tejto oblasti trebárs so Slovincami alebo Lotyšmi na chvoste! Na druhej strane Slovinci, Lotyši, ale tiež Nóri, Dáni aj ďalší veľmi rozhodne stavili na kvalitu.

Jedným z kľúčových krokov bolo, že sa im podarilo získať skutočne dobrých „obranných“ publicistov z civilného sektora, schopných v týchto tlačенých médiách presadiť moderné komunikačné postupy, oživenie jazyka, skvalitnenie polygrafického spracovania aj zdynamizovanie grafickej úpravy. Samozrejme, chcelo to sklbiť ich tvorivosť s lojalitou vojenskému prostrediu, ale čoraz väčšia miera lojality je dnes bežná aj v civilných vydavateľstvách. V každom prípade – jednoznačným trendom je redakcia, v ktorej sa personálne stretol nadhľad, istá uvoľnenosť a profesionalita redaktorov z civilu, skúsenosť ich kolegov z vojenského prostredia a ambície mladých vojenských novinárov, ktorí sú v rámci rotačného systému pripravovaní na ďalšie pozície v ozbrojených silách. Pri všetkej

skromnosti možno konštatovať, že takýto princíp sa podarilo presadiť aj v našej Obrane. Rovnaké trendy sú pritom aj v oblasti audiovizuálnej tvorby.

SPOLUPRÁCA S CIVILOM

Ďalším z hlavných trendov je čoraz viac požadovaná schopnosť vojenských žurnalistov spolupracovať s civilným mediálnym priestorom. Napríklad Nóri poskytujú civilným médiám fotografický servis od svojich vojenských fotoreportérov z misií. Z nasadení vojakov v zahraničných operáciách pripravujú filmové dokumenty a snažia sa ich zadarmo ponúkať centrálnym aj regionálnym televíznym staniciam. V tomto záujme majú viac úspechov v prípadoch, kedy do misií vysielajú zmiešané tímy. Teda napríklad vojenský kameraman a technik plus redaktor z civilnej televíznej stanice.

O tom, že napríklad Belgičania majú päť trojčlenných televíznych štábov, z ktorých je časť neustále v misiách a ktoré bezplatne dodávajú dokumenty do desiatok regionálnych a mestských televízií, sme písali už minule. Opäť ale – sú to profesionáli, ktorých je schopné civilné prostredie akceptovať. V tomto smere je jednou z najdôležitejších zásad dať týmto ľuďom veľkú dávku tvorivej slobody. Po klasickej zošnurovanej propagande, ktorú si niektorí pamätáme ešte spred roka 1989, totiž v civilných médiách neštekne ani pes, nieto aby zaujala majiteľov alebo dramaturgov televíznych staníc.

No a keď sme pri filme – na dôvazok ešte jedno malé porovnanie. Slovinci majú jeden trojčlenný filmovací tím, Maďarom ešte vlni filmovanie zabezpečovala iba civilná agentúra, u Poliakov sa systém rozpadol a budujú ho nanovo, podobne ako ho budujú Česi. Nemci majú filmárov niekoľko desiatok a zároveň majú aj vlastnú vysielaciu sieť dostupnú vo všetkých vojenských útvaroch Bundeswehru. My máme s kamerou dvoch ľudí.

Spolupráca s civilným prostredím je veľmi zrejmalá v oblasti knižnej tvorby. Absolútna väčšina armád už vydáva len úzko odbornú internú literatúru (spravidla oveľa častejšie, ako my), brožúry typu ročníek alebo reprezentačné publikácie. Ministerstvá obrany totiž nie sú podnikateľské subjekty, aby mohli vstupovať na verejný knižný trh. Zároveň treba priznať, že vydávanie populárnejších historických či aktuálnych publikácií len pre internú potrebu nie je celkom efektívne. Samozrejme – kvôli historickej pamäti či vnútornej spolupatričnosti rezortov má aj interné vydanie kníh svoj význam, no tak či tak je na ústupe.

Pozície v tejto oblasti držia vo vydávaní veľmi pekných „interných“ knížiek najmä u našich českých susedov. Trend je však v spolupráci s civilnými vydavateľmi. Napríklad Lotyš majú pri ministerstve obrany zriadený podporný fond. Ak vydavateľia pripravujú publikáciu z histórie či súčasnosti ich vojenstva, respektíve ak produkčné spoločnosti pripravujú z tejto oblasti film, môžu sa uchádzať o grant.

Podobné cesty si definovali v Nórsku, Fínsku a v ďalších menších krajinách, kde vydávať alebo produkovať diela o vojenskom prostredí je spravidla nezisková záležitosť. Je pozitívne, že takýto trend sme viac-menej zachytili aj u nás, a to v oblasti kooperácie pri podpore

pôvodnej slovenskej tvorby v Slovenskom rozhlas, v dokumentárnej aj filmovej tvorbe, ako aj vo vydavateľskej činnosti.

PRÍKLAD US AIR FORCE NEWS AGENCY

Začiatkom roku 2001 som navštívil spolu so súčasným ministrom obrany Františkom Kašickým Tlačovú agentúru amerických vzdušných síl. Sídli na Kelly Air Force base neďaleko San Antonia v Texase. Agentúra je síce tak trochu mimo rámca nášho európskeho porovnávania, ale jej činnosť je v istých aspektoch doteraz ťažko prekonateľný príklad. V oblasti efektivity takmer až neprekonateľný.

Vtedajší veliteľ agentúry plukovník Harold J. Smarkola riadil v rámci agentúry spolu 490 vojakov aj zamestnancov na 28 základniach v USA aj v zahraničí. V čom bola výnimočnosť ich činnosti? H. Smarkola napríklad vysielal cyklicky do misií na tri týždne či mesiac mediálne tímy, v ktorých bol píšuci novinár, fotograf, rozhlasový reportér aj filmový štáb. Ich úlohy pre vojenské médiá boli len zlomkom ich práce.

Čo teda riešili ďalej? Trebárs dvojica píšuci redaktor a fotoreportér najskôr pripravila nosnú časť reportáže o činnosti amerických vojakov. V nej bol vynechaný odsek, do ktorého postupne doplnili fotografiu a príbeh trebárs Johna Whitea z Colorada, Cristiny Lopez-Perez z Texasu či Paula McKellyho z Nebrasky. Okolo stovky reportáží modifikovaných podľa bydliska vojakov pochádzajúcich z toho-ktorého štátu následne rozoslali po celých USA. Podobne postupovali aj v rámci spolupráce s miestnymi rozhlasovými a televíznymi stanicami. Redakcie v priemere publikovali okolo 80 % zaslaných príspevkov. Nuž – niekto by mohol povedať – priemyselná výroba. Ja sa však prikláňam k charakteristike – dômyselný a efektívny systém. Napokon – kto by aj u nás uverejnil v regiónoch informáciu, že trebárs minister obrany s náčelníkom generálneho štábu navštívili pred Vianocami misiu KFOR. Nikto! Keď sa však do správy vložil regionálny aspekt, na naše pomery je úspešnosť spravidla 100-percentná.

Vyššie uvedený americký systém som si totiž opäť vyskúšal aj po spomenutej ceste do Kosova. Po niekoľkých dňoch týždenník Liptov písal o návšteve v KFOR aj o tam slúžiacom Liptákovi desiatnikovi Robertovi Michalcovi. V Žilinských novinách bol zakomponovaný príbeh veliteľa nášho kontingentu plk. Jána Jasenovca aj rotného Miroslava Jakubského, Slovo Zemplína v Trebišove na pozadí cesty uviedlo miniportrét Zemplínčana kapitána Vladimíra Fehéra. Atď. Desať príbehov, desať novín – a to za pár hodín. A že sú to len regionálne plátky? Nuž – označenie „len“ nie je namieste. Až 40 % ľudí u nás totiž číta regionálnu tlač. Celostátny bulvár aj seriózne médiá v tomto porovnaní čoraz viac zaostávajú.

Tak či tak – kvôli personálnej aj materiálnej náročnosti systémovo u nás nateraz na niečo podobné ešte zrejme nedozrel čas. Našťastie sme však dokázali otvoriť dvere pre vojenských novinárov aj do civilu a ak kapacity okolnosti len trochu dovoľia, prezentovanie života armády v civilných médiách je zo strany rezortu vítané. Napríklad Poliari tak ďaleko ešte nedošli a Česi mali v tomto smere dokonca ešte nie tak dávno zákaz. Ani viacerí ďalší si tento

trend nechcú nateraz pripustiť. Prečo? Je to totiž o veľkom náraste objemu práce, ale aj o talente a schopnosti presadiť sa.

Trend je však jednoznačne daný. Je za ním aj zvýšená kontrola peňazí daňových poplatníkov, z ktorých sú platení aj vojenski novinári. Taký týždeň v misií totiž tiež niečo stojí. Ak by mal byť výsledkom iba článok vo vojenskom médiu, alebo trebárs jeden príspevok v armádom rozhlasovom vysielaní, bol by to hazard s efektivitou.

U nás sa na niečo podobné v absolútnej väčšine prípadov snažíme zabudnúť. Niekde nie. Čo sa však v našich podmienkach stále absolútne nedarí, je schopnosť publikovania dôstojníkov, ktorí prichádzajú na tlačové oddelenia niektorých misií. Kolkó našich občanov prostredníctvom článkov či rozhlasových alebo televíznych vstupov vie, že dlhodobo obsadzujeme miesto na tlačovom odbore misie UNFICYP na Cypre a že sme mali dôstojníka aj na tlačovom odbore mnohonárodnej divízie v Iraku?

ĎALŠIE INŠPIRÁCIE

Pred štyrmi rokmi sa z Iraku viackrát do medií ozval pplk. Vladimír Mečiar. Spomenúť možno ešte rozhlasákov Bernarda Rošteckého a Miroslava Minára plus filmára Antona Filla, ktorí v minulom desaťročí pôsobili ako hovorcovia našich jednotiek na Balkáne. Vo verejných médiách ich bolo počuť či vidieť. Okrem nich – nula bodov. A že sme, tak ako napríklad Česi, nedali do ich povinností pri vysielaní von aj pravidelné publikovanie v národných médiách? Nuž – naša škoda!

Na záver tejto kapitoly ešte jeden fajn príklad z US Air Force News Agency v oblasti komunikácie vojakov s civilom. Agentúra dostávala zo základní aj z misií všetky informácie o vyznamenaní jednotlivých vojakov, o ich záslužných skutkoch, okrúhlych výročiach služby v uniforme alebo o odchode do zálohy. Jej pracovníci o všetkých týchto udalostiach následne zasielali ďakovné listy rodičom a rodinám vojakov, ako aj šéfom miestnych úradov, odkiaľ príslušníci US Air Force pochádzali. Áno – iste si viacerí pamätajú, že niečo podobné, najmä čo sa týka vojakov základnej služby, fungovalo aj u nás ešte za socializmu.

Bolo to ale dané zrejme režimom, že samotní vojaci mali vo väčšine prípadov z takýchto ocenení na tvári len ironický úsmev. Podľa plk. Smarkolu však v ich prípade na ironizovanie niet miesta. Rodičov či partnera ďakovný list poteší a vojaci sú mu radi preto, lebo u „bossov“ v mieste bydliska im pripraví pôdu na to, aby sa im ľahšie hľadalo uplatnenie v civile, keď skončia s uniformou. A ešte niečo. Keď sme navštívili plk. Smarkolu, jeho zástupca nebol podplukovník ani dôstojník, ale „znáborovaný“ poddôstojník. Mal totiž schopnosti a talent. A to, že schopnosti a talent sú v oblasti tvorby v rámci vojenských médií nadradené hodnosti, je tiež jedným z trendov.

Pavol VITKO
(dokončenie nabudúce)

Na ilustračnej fotografii autora odpovedá novinárom v Afganistane veliteľ nášho kontingentu mjr. Tomáš Bobko.

Posol dobrých správ

Za posla dobrých správ označil minister obrany SR František Kašícký svoju českú rezortnú kolegyňu Vlastu Parkanovú, ktorá pricestovala 6. februára na svoju prvú zahraničnú návštevu do Bratislavy, aby tu podpísala medzirezortnú Dohodu o rozdelení a využívaní dokumentov vzniknutých pred zánikom Českej a Slovenskej federatívnej republiky.

„Táto dohoda rieši rozdelenie dokumentov, ktoré patrili pod tretiu správu štátnej bezpečnosti. Ide o dokumenty bývalej vojenskej kontrarozvedky a dokumenty bývalej spravodajskej správy generálneho štábu,“ vysvetlil po podpise dohody minister Kašícký. Slovenská strana sa snažila o získanie uvedených dokumentov v podstate od vzniku samostatného štátu. „Ešte raz ďakujem za vrátenie časti našej histórie,“ povedal minister. Vlasta Parkanová označila podpis dohody za dôkaz vysoko nadštandardných vzťahov oboch rezortov aj štátov. „Ten, kto nie je ochotný a schopný obzrieť sa za svojimi tieňmi, vlečie ich stále za sebou,“ povedala česká ministerka a dodala, že týmto sa aj slovenská strana môže vyrovnáť s touto stránkou svojej minulosti.

Na Slovensko bude po podpísaní vykonávacieho protokolu prevezených 60-tisíc archívnych dokumentov bývalej vojenskej kontrarozvedky. Spravovať ich bude Ústav pamäti národa, ktorý ich sprístupní podľa platných noriem. V rámci previerkového procesu budú k dispozícii Vojenskému obrannému spravodajstvu, ktoré malo túto možnosť na základe príslušného protokolu už od roku 2002.

(pv)

Foto npor. Mário PAŽICKÝ

Jánošík bude žiť

„Vážení pán prezident, Vaše želanie bolo zachovať vojenský folklórny súbor Jánošík. Hlásim – splnené!“ Tak toto sú slová ministra obrany Františka Kašíckého, ktoré vyslovil 30. januára na pódiu koncertnej sály Slovenského rozhlasu, kde jánošíkovci predviedli reprezentačné dvojhodinové hudobno-tanečné predstavenie Husári. Generalita ozbrojených síl, vojaci, zamestnanci, vojenský pridelenci aj hlavný veliteľ ozbrojených síl a prezident republiky Ivan Gašparovič vyjadrili svoje dojmy z vystúpenia potleskom postojacky. Podobne intenzívny potlesk nastal potom, keď jánošíkovci ďakovali prezidentovi aj ministrovi za rozhodnutie zachovať a podporovať toto jedinečné reprezentačné teleso rezortu a ozbrojených síl do budúcnosti. Napriek existencii rôznych reprezentačných kultúrnych telies aj v iných európskych armádach to mal totiž Jánošík ešte nie tak dávno „nahnuté“. Treba tiež dodať, že minister obrany po predstavení vyznamenal svojimi Pamätnými medailami riaditeľa súboru Jánošík Imricha Ľalíka, tanečnicu Zitu Bravčokovú a vedúceho hudby Milana Hrončeka.

Pavol VITKO

Foto npor. Mário PAŽICKÝ

Darček k vysvedčeniu

Viac, ako 400 žiakov druhého stupňa v základných školách vo Vrábľoch a v Leviciach si mohlo v závere prvého polroka doslova „zašpásovať“ s vojakmi. Tí ich totiž, konkrétne príslušníci mechanizovaného práporu z Levíc, spolu s pracovníkmi Regrutačného strediska Nitra a redaktormi armádneho vysielania Slovenského rozhlasu zabavili v programe: 60. minút s vojakmi. Keďže sa nielen hovorilo o službe profesionálnych vojakov, možnostiach vstupu do ozbrojených síl, ale aj súťažilo a spievalo – skupina Tramp Song a víťazi speváckej súťaže Coca Cola Bystrík a Ivo Bič, program trval dlhšie, než avizovaných 60. minút. Pedagogický zbor na Základnej škole Levická vo Vrábľoch a Milana Rastislava Štefánika v Leviciach bol vďačný za tento formát prezentácie ozbrojených síl, obzvlášť, keď mnohí učitelia majú o armáde a vojakoch skreslený pohľad deformovaný ešte z obdobia pred roka 1989. Podobné podujatia sa uskutočňujú v priebehu celého roka.

Miroslav MINÁR

Foto Andrea CETENYIOVÁ

Vyhodnotenie a nové priority

Prezident Slovenskej republiky a hlavný veliteľ ozbrojených síl Ivan Gašparovič sa 30. januára 2007 v priebehu Veliteľského zhromaždenia náčelníka Generálneho štábu ozbrojených síl oboznámil so stavom splnenia hlavných úloh výcvikového roku 2006.

V svojom príhovore ocenil kvalitné plnenie náročných záväzkov a vyjadril nádej, že rovnako úspešný bude z tohto pohľadu i tento rok. Za jeden z najdôležitejších aspektov považuje prezident Gašparovič vytvorenie plnohodnotného profesionálneho prostredia pre službu v ozbrojených silách.

Minister obrany František Kašícký informoval prítomných o prioritách rezortu, medzi ktorých aj naďalej patrí pôsobenie našich vojakov v zahraničných misiách a stabilizácia personálu. Hovoril aj o zaobstaraní nových dopravných lietadiel pre ozbrojené sily. Otázka ich nákupu ale podľa slov ministra ešte nie je úplne doriešená. Prezentácie jednotlivých firiem už prebehli, v blízkom období rezort vyhodnotí všetky ponuky a rozhodne.

"Máme sa čím pochváliť. Vieme, kde sú nedostatky a máme nastavené mechanizmy ako tieto problémy riešiť," povedal generál Ľubomír Bulík. „Som veľmi rád, že viac ako deväťdesiat percent našich požiadaviek na priority pre rok 2007 pán minister akceptoval. Kvitujem tiež to, že z jeho rozhodnutia boli tieto úlohy aj zdrojom zabezpečené. Verím, že rok 2007 bude rokom úspešným," uzavrel náčelník generálneho štábu.

Prezident Gašparovič si na záver návštevy ministerstva obrany prezrel ukážku nových výstrojných súčiastok určených pre príslušníkov ozbrojených síl, ako napríklad novú termobielizeň, spacie vaky, nepriestrelné vesty, špeciálnu obuv a podobne. Následne sa zúčastnil prezentácie najmodernejšieho Prostriedku nezodolnenej kolektívnej ochrany proti toxickým chemickým látkam pre nasaditeľné sily vysokej pripravenosti (na fotografii). Jeho základ tvorí centrálny kontajner a k nemu pripojené štyri do kríža spojené hermeticky uzatvárateľné priestory stanového typu pre vojakov. Zariadenie bolo zakúpené v Nemecku a spĺňa všetky štandardy NATO.

Vladislav VAVRINEC
Foto npor. Mário PAŽICKÝ

Test nových vozidiel

V rámci spolupráce medzi Ministerstvom obrany SR a Ministerstvom vnútra SR sa 25. januára 2007 uskutočnili v priestoroch Dopravného leteckého krídla v Kuchyni testovacie jazdy nových vozidiel diaľničnej polície. Na akcii sa zúčastnili jednotlivé zložky Ministerstva vnútra a príslušníci Vojenskej polície. Policajti si skúšali správanie vozidiel v kritických situáciách a osvojovali si jazdu s novými vozidlami na bezpečnej pristávacej ploche letiska. „Takýto nácvik je potrebný na to, aby sa v samotnej praxi mohol vodič plne spoľahnúť na svoje vozidlo a využiť jeho technický potenciál na sto percent," potvrdil technický radca skúšobných jazd, expretekár a exminister hospodárstva Jirko Malchárek. Na záver sa zástupcovia zúčastnených zložiek stretli s veliteľom Dopravného leteckého krídla podplukovníkom Igorom Brandaburom a vyslovili slová vďaky za vytvorenie výborných testovacích podmienok.

Text por. Martin URBAN
foto MV SR

Minister obrany SR František Kašícký vyhlásil 10. ročník ankety

Vojenský čin roka

Hľadáme ľudí činu, ktorí v roku 2006 vykonali mimoriadny skutok v kategóriách:

- záchrana života** – ocenenie za obetavosť pri záchrane ľudských životov, respektíve pri zlepšení kvality života tým, ktorí to potrebujú
- pomoc verejnosti** – ocenenie príslušníkov rezortu obrany napríklad za likvidáciu následkov prírodných alebo priemyselných katastrof
- príateľ armády** – ocenenie civilnej osoby alebo kolektívu, ktorý prispel k budovaniu civilno-vojenských vzťahov
- mimoriadna cena** – ocenenie za mimoriadne skutky alebo zásluhy súvisiace so životom rezortu obrany

Desať vyžrebovaných navrhovateľov získa po dve voľné vstupenky na slávnostný galaprogram. Uzávierka návrhov: 21. február 2007
Adresa: Komunikačný odbor MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: cinroka@mod.gov.sk

„Miška, lietadlo sa zrútilo, zavolaj pomoc!“

Tragédia pri maďarskej obci Hejce, pri ktorej zahynulo 42 príslušníkov OS SR, hlboko zarezonovala celým Slovenskom. Dotkla sa najmä tých, ktorí v lietadle An – 24 stratili príbuzných, priateľov, známych a kolegov. Tragédiu prežil iba jediný vojak – nadporučík Martin Farkaš. Ako prežival misiu, ako si spomína na nehodu, na okolnosti nasledujúce po nej, ako vplývala táto udalosť na jeho rodinu? Sme veľmi radi, že nám o tom pripravila článok pani Michaela FARKAŠOVÁ, manželka npor. Martina Farkaša.

SMER KOSOVO

Martina vyslali na misiu veľmi náhle. „V Kosove v šiestom kontingente v polovici rotácie bolo zo dňa na deň potrebné vystriedať finančáka. Ponúkli mi to miesto a po súhlase veliteľa práporu pplk. Milana Slezáka a po debate s manželkou som si za necelé dva týždne vybavil zdravotné prehladky, nafasoval materiál, odovzdal funkciu na útvar v Leviciach a odcestoval. Misia ma lákala, núkala nové skúsenosti, aké sa na Slovensku nedajú získať. Bola zaujímavá aj z finančného hľadiska, nakoľko sme si chceli kúpiť vlastný byt.“

Martin odišiel autobusom 14. apríla 2005 so skupinou, ktorá sa do šiesteho kontingentu vracala z dovolenky. Ja som zostala doma, čakali ma štátnice na žurnalistike. Odlúčenie je ťažké, všetky ženy, ktoré mali

na misii manželov, priateľov, vedia, o čom hovorím. Našťastie, bolo viac ciest, ako byť s Martinom v kontakte. V kempe mal prístup na internet, občas mohol zavolať na pevnú linku. Posielali sme si tiež množstvo sms správ. „Siedmu rotáciu som vítal na Šajkovaci v lete 2006. Dá sa povedať, že od začiatku sme si ako kolektív sadli. Nielen Slováci, ale aj Česi. Veliteľ bol zo začiatku dosť prísny, časom sa z neho vyklúčil okrem veliteľa aj typ, ktorý vedel pochopiť ľudskú stránku. Veľmi radi sme mali aj nášho doktora Martina Hábera. Volali sme ho Doky. Bol to plukovník, tzv. „starý ohořelý tank“, no v srdci mladý človek, ktorý zapadol do partie. V misii ľudia ťažko znášajú odlúčenie od svojich blízkych. Všetci sme to cítili, ale navzájom sme si pomáhali prekonať tento pocit. Odborná spolupráca bola bez problémov. Po robote sme spolu trávili čas pri športe, v rozhovore pri káve. Raz sme si spolu varili halušky. Doniesol som zo Slovenska bryndzu a slaninu, zohnali hrnce, varič a kuchtili. Riadil to veliteľ kontingentu a každý zo štábu voľáčim pomohol. Škrabal zemiaky, krájal slaninu... Myslím, že aj českí kolegovia, ktorým sme dali ochutnať, si obľúbili prsty. Potom rozvalení na lavici s plnými žalúdkami sme rozmyšľali o podobnom spoločnom víkende na Slovensku.“ Táto a aj veľa iných príhod ilustrujú pevné väzby kolektívu, ktoré sa vytvorili medzi vojakmi siedmeho slovenského kontingentu KFOR v Kosove.

NEHODA

Návrat siedmeho kontingentu bol naplánovaný na 19. január 2006. Odlet mal byť o 17,00 z letiska v Prištine. Veľmi som sa tešila. Posledné dni sme odpočítavali po hodinách. Ten deň som mala pekne rozplánovaný: o siedmej večer som vyrazila, okolo desiatej som mala byť v Trebišove, kde mal byť nástup, odber krvi. Okolo jednej v noci sme predpokladali návrat do Spišského Štiavniku. Bola som nervózna a roztrasená - padal mrznúci dážď a cestu zalievala hmla.

O 19,40, v tuneli Branisko, mi zazvonil telefón. Potešila som sa – bol to Martin.

„Miška, lietadlo sa zrútilo. Zavolaj pomoc,“ boli jeho prvé slová. V tej chvíli mi to prišlo ako veľmi zlý žart. „Martin, nerozprávaj hlúposti!“ vyletela som naňho. Spojenie sa v tej chvíli prerušilo.

Žart nežart, hneď ako som vyšla z tunela, zavolala som mu naspäť. „Áno,“ opakoval dookola, „lietadlo sa zrútilo. Som niekde v lese, asi už na Slovensku, lebo mám signál na telefón.“ Opýtala som sa, či je v poriadku. „Som iba kus zakrvavený, ale ináč OK.“ „A ostatní?“

V tomto okamihu nás prerušilo, odpovedať mi nestihol. Volala som späť, ale číslo bolo obsadené. Pri najbližšom odpočívadle som dupla na brzdy, pričom ešte za jazdy som vytáčala 112. Po niekoľkých prepájaní som dostala na linku dispečera prešovskej

hasičskej záchrannej služby. Vypočul si, kto som, čo sa stalo a povedal, že sa pokúsi zistiť viac a zavolať mi naspäť. Vonku mrzlo, až prašťalo, ja som sedela v aute v Hendrichovciach pred Prešovom a uvažovala, čo ďalej. V takejto situácii sa človek zľakne, ale zároveň cíti, že musí konať, že na slzy a hysterické záchvaty bude dosť času aj potom. Do Trebišova už nemalo zmysel chodiť. Z rozmyšľania ma prebralo pípánie – batéria takmer vybitá! Od jedu som sa skoro rozplakala – uvedomila som si, že bez telefónu sa v tejto chvíli nezaobídem. Na znak súhlasu začal zvoniť - hasičský dispečer mi oznamoval nové informácie. Áno, lietadlo sa stratilo z radaru košického letiska krátko po pol ôsmej a ihneď po ňom vyhlásili pátranie, takže sa nemusím báť, pomoc je už na ceste. Druhá vec je, že zatiaľ nie je známe miesto pádu. Sľúbil, že hneď, ako sa dozvie niečo nové, bude ma kontaktovať.

Roztraseňá som pokračovala v ceste do Košíc, kde býva môj brat. Vedela som, že mi minimálne požičia mobil a že v Košiciach budem najbližšie k daniu. Z jeho bytu som potom telefonovala veliteľovi trebišovského práporu pplk. Jánovi Stavrovskému a oznámila mu, čo sa stalo. Prisľúbil mi pomoc a informácie. Popritom sme s bratom na internete sledovali prvé správy – o tom, že sa stala tragédia, rôzne nepodložené informácie o počte obetí, ktoré sa menili z minúty na minútu. Po zverejnení správy, že z miesta odviezli jedného zraneného, sa moje pátranie zúžilo na potrebu zistiť, či je to naozaj Martin. Jeho mobil bol nedostupný od asi 21,00 a bála som sa, že ho v tmavom lese nenájdu, alebo sa mu stane niečo zlé.

PO TRAGÉDII

Po nehode mi Martin postupne porozprával, čo sa dialo na mieste tragédie bezprostredne po páde. Ide o desivé obrazy, ktoré sa mu doteraz zjavujú v snoch. Povedal mi, že sa prebral v snehu pri lietadle. „Keď som sa prebral, bol to čudný pocit. Vedel som, že sa stalo niečo strašné. Videl som, že mi po tvári a ruke steká krv, ale žiadnu bolesť som v tej chvíli necítil. Nával adrenalínu v krvi ma nútil niečo robiť. Automaticky som siahol do vrecka, vybral z neho mobil, zapol ho a zavolať manželke a na číslo 158. Chcel som ešte zachrániť, čo sa dalo. Obchádzal som trosky a hľadal ostatných. Tým, ktorých som našiel, som skúšal pulz. Márne... Po čase mi začalo byť veľmi zima a sila ma opúšťala. Na zemi som našiel zimnú bundu a obliekol si ju. Zdalo sa mi, že som v zlom sne, ale nezobúdzať som sa z neho. Šiel som bližšie k lietadlu, pretože pod troskami som niečo videl a ako som sa k nemu nahýnal, do tváre mi čosi vybuchlo a popáľilo mi tvár. Rýchlo som si ju zahádzal snehom. Nevie, aký čas prešiel, ale všetko stíchlo. Postupne som slabol, potkol som sa na akejsi haluzine a veľmi ťažko a bolestivo sa mi vstávalo. Keďže som premrzol, odvážil som sa znova bližšie k vraku a sadol si tam. Oheň z lietadla ma ohrieval. Neskôr sa ma manželka pýtala, prečo som nešiel k ľuďom, do najbližšej dediny. Uvedomoval som si, že nás určite budú hneď hľadať, a preto som zostal na mieste. Keď som uvidel bližšie sa svetlá bateriek, vstal som a šiel im proti. Boli to maďarskí lesníci. Ladou Nivou ma zviezli nižšie a preložili do sanitky. Tam ma vystrihli z maskáčov a pamätám si, že mi bola strašná zima, bol som prikrýty iba plachtou. Príchod do nemocnice si už nepamätám. Uvedomenie si, že som zostal jediný, prišlo až vo chvíli, keď som videl záznam pohrebu mojich kolegov. Taký pocít neprajem nikomu.“

Martin má na ten večer omnoho viac spomienok. Nechce o nich rozprávať s cudzími ľuďmi a už vôbec nie do médií. Ani ja neviem všetko. Sú bolestivé obrazy, ktoré si stále necháva pre seba a prezrádza ich iba jeho nepokojný spánok.

V NEMOCNICI

O druhej nadržanom tej noci som sa dozvedela, že môj manžel je vo Fakultnej nemocnici L. Pasteura v Košiciach. Aké nepríjemné bolo moje prekvapenie, keď som pred dverami zbadala desiatku novinárov! Nevšimli si ma, a našťastie ma do vnútra ordinácie ihneď vtiahol chlapík z ministerstva obrany. Asi piati lekári na mňa zúčastnene pozerali. „Pani, sadnite si, prosím. Vášho manžela dovezú o niekoľko minút z operačnej sály,“ oznámil mi jeden z nich. „Okrem opuchu mozgu nemá žiadne vážne zranenia, ani vnútorné. Napriek tomu je jeho stav vážny – má pomliaždené pľúca, zlomenú očnicu, popáleniny na tvári, poranenú ruku a ešte niekoľko menších poranení. Práve ho privádzajú z operačky, môžete sa naňho pozrieť.“ Moja úľava, keď som videla, že je to naozaj môj Martin (spoznala som ho podľa prstov na nohách – tvár mal celú v obvazoch), bola obrovská. Hneď som volala jeho mame, ktorá bola vo veľmi zlom psychickom stave, že Martin žije. O štvrtej nadržanom som odišla z nemocnice domov, v piatok som musela ísť do práce. A tam, na mestskom úrade mesta Vysoké Tatry, sa začal novinársky lov, pričom lovnou zverou som sa stala ja.

V košickej nemocnici som bola každý deň. O Martina sa staral primár oddelenia anesteziológie a intenzívnej medicíny (OAIM) Peter Beluš so svojím tímom. Musím oceniť ich profesionálny aj ľudský prístup. K Martinovmu pokoju na lôžku prispela veľkým dielom aj armáda. Neželala som si, aby ho počas spánku fotografovali novinári. Promptne boli nasadení príslušníci Vojenskej polície, ktorí zabráňovali prístupu neželaných návšteví. Po nehode, ešte keď Martin spal v umelom spánku, som dostala povzbudzujúci list od veliteľa pozemných síl generálmajora Milana Maxima. Niekoľko dní po prebudení z umelého spánku navštívil Martina jeho veliteľ pplk. Milan Slezák a niekoľko kolegov zo štábu 13. mechanizovaného práporu z Levíc. Na nich sa Martin špeciálne tešil, pretože sa ohlásili vopred a on sa trikrát uistoval u primára Petra Beluša, že štyroch vojakov na OAIM (kde sú návštevy okrem najbližšej rodiny zakázané) pustia. „Veliteľ mi povedal, že so mnou počíta aj napriek tomu, že ešte nie je zjrejmé, či budem mať trvalé následky. Bolo to veľmi povzbudzujúce.“ Pozrieť ho bol aj náčelník generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík. Okrem kopy ovocia mu priniesol aj povzbudenie a zdieľal s ním smútok za kolegami. Ako mi Martin neskôr povedal, z jeho zjavu priam kričalo, ako veľmi hlboko sa ho tragédia dotkla.

MARTIN SA ZOTAVUJE

Martinov stav sa rýchlo zlepšoval. Napriek nesúhlasu lekárov sa ponáhlal domov. Až po jeho vyhlásení, že podpíše reverz a odíde, sa ho rozhodli prepustiť. Nechcela som, aby odišiel domov chorý, na druhej strane som veľmi chcela byť s ním. Pred prepustením mu lekári Vojenskej leteckej nemocnice v Košiciach ešte spravili množstvo vyšetrení. Po zistení, že všetko je v norme, s krútiacimi hlavami po desiatich dňoch hospitalizácie odobrili jeho odchod. Pred médiami sme sa schovali v požičanom byte v Poprade. Prvé dva-tri týždne sa Martinovi po tele rozlievali obrovské podliatiny, najmä na bokoch a rukách. Nevedel sa bez pomoci v posteli otočiť ani posadiť. Ale jeho stav sa rýchlo zlepšoval.

NÁVRAT DO LEVÍC

Martin sa vrátil do práce 1. marca 2006. Nastúpil na tú istú funkciu, z ktorej na misiu odišiel - náčelníka finančnej služby 13. mechanizovaného práporu v Leviciach. Bol práceneschopný presne 40 dní. „Do práce som sa ponáhlal. Nechcel som sedieť doma a stále myslieť na to, čo sa stalo. Kolegovia boli veľmi milí, na nič sa ma nevyptovali. Veliteľ mi maximálne vyšiel v ústrety.“ Ja som vďaka hromadnému výberovému konaniu získala prácu v Bratislave a v rámci štátnej služby ma preložili do Levíc.

ŽIJEME ĎALEJ

Na tento deň nikdy nezabudneme. Ani nechceme zabudnúť. Nikdy nesmú zahynúť spomienky na ľudí, ktorí chránili ľudské životy a po úspešnom skončení tejto úlohy zahynuli na prahu domova. Česť ich pamiatke.

Foto archív M. FARKAŠOVÁ

Posvätená tatranská žula

Presne rok od najväčšej leteckej tragédie v našich novodobých dejinách, pri ktorej 19. januára 2006 v troskách lietadla An-24 zahynulo 42 slovenských vojakov pri návrate z mierovej misie KFOR v Kosove, bol v maďarskej obci Hejce posvätený základný kameň pamätníka. V tatranskej žule je v troch jazykoch - slovenskom, maďarskom a anglickom - vytesaný tento nadpis: Základný kameň memoriálu 42 obetiam leteckého nešťastia vojenského lietadla - 19. január 2006 Misia KFOR Kosovo.

Minister obrany SR František Kašický, náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík, štátny tajomník maďarského ministerstva obrany József Bali, zástupca náčelníka Generálneho štábu Maďarskej armády generálmajor János Mikita, veľvyslanec Slovenska v Maďarsku Juraj Migaš a ďalší hostia najskôr spoločne navštívili miesto tragédie na vrchu Borsó, kde sa poklonili pamiatke obetí.

PUKNUTÉ DROTÁRSKE SRDCE

Pamätník na kopci postavili maďarskí lesníci. Hostia na mieste tragédie položili vence a spolu s príbuznými obetí zapálili sviečky. Sviečky horeli po celom priestore. Pri stromoch, na ktorých sú pripavené tabuľky s menami obetí a fotografie. Na nich sú nielen oni, ale aj ich deti, celé rodiny...

Neskôr na priestranstve neďaleko miestneho rímsko-katolíckeho kostola odhalil minister obrany František Kašický spolu so štátnym tajomníkom ministerstva obrany Maďarska Józsefom Balim a starostom obce Hejce Gézom Rohályom základný kameň budúceho pamätníka obetiam leteckej katastrofy. Potom ho posvätili slovenskí a maďarskí vojenski duchovní. Medzi nimi biskup – ordinár Ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR Mons. František Rábek i riaditeľ Úradu ekumenickej pastoračnej služby OS SR plukovník Tomáš Semko.

František Kašický v slávnostnom príhovore povedal, že slovenskí vojaci položili svoje životy, aby sme my mohli žiť bezpečne a v mieri. „Pamätník na tomto mieste bude navždy pripomínať ich odhodlanie pomáhať. Aby aj všetky nasledujúce generácie vedeli, že 42 bojovníkov položilo svoj hrdinský život za mier, spravodlivosť, bezpečnosť a ochranu nás všetkých,“ zdôraznil minister obrany.

V priebehu emotívne ladenej pietnej spomienky, na ktorej sa zúčastnil aj jediný z lietadla, ktorý katastrofu prežil - nadporučík Martin Farkaš s manželkou, starosta obce Géza Rohály dostal umelecký artefakt Puknuté drotárske srdce. Obec ho dostala od Spoločnosti Ferdinanda Martinenga ako prejav poďakovania obyvateľom, ktorí sa okamžite zapojili do záchranných

prác a pomoci záchranárom. Dvanásť ľudí, najmä z záchranárskeho a vojenského prostredia dostalo od tejto spoločnosti krištáľové srdcia.

ARCHANJEL MICHAEL

V Hejciach bol prítomný aj sochár Ladislav Sabo z Galanty, ktorý vytvorí pamätník. „V súčasnosti je už hotový model. V najbližších týždňoch začnem so svojimi spolupracovníkmi Vavrincom Perleczkým a Ladislavom Molnárom s odlievaním sochy do bronzu. Pôjde o ležiaci bronzového archanjela Michaela s mečom na žulovom podstavci. Som veľmi rád, že mi vedenie Tatranského národného parku vyšlo v ústrety a pamätník bude stáť na slovenskom národnom kameni - tatranskej žule,“ s radosťou v hlase hovorí sochár. Celý pamätník bude podľa neho dotvárať štvorica šesťmetrových stromov z miesta tragédie, ktoré sa pri nej zlomili. Stromy budú zaliate do bronzu.

Vedenie rezortu obrany plánuje celý pamätník slávnostne odhaliť v máji. Jeho realizácia si vyžiadala náklady 4,5 milióna korún. Tretinu poskytla vláda Slovenskej republiky, ďalšiu ministerstvo obrany a posledná pochádza z verejnej zbierky.

Jozef ŽIAK
Foto npor. Mária PAŽICKÝ

Našli spoločnú reč

Len pár dní pred koncom uplynulého roka podpísali minister obrany SR František Kašícký a predseda Slovenského odborového zväzu zamestnancov obrany Marián Lacko novú kolektívnu zmluvu na roky 2007 – 2008. Viac o zmluve, ktorej konečná podoba je výsledkom niekoľkomesačného, niekedy zložitého vyjednávania zástupcov rezortu a odborárov, prezradí dlhoročný predseda Slovenského odborového zväzu zamestnancov obrany JUDr. Marián Lacko.

• Odborovú organizáciu vediete od posledného federálneho zjazdu v decembri 1992 v Brne, kde bolo zároveň aj ustanovujúce snemovanie slovenských odborárov. Aké zmeny v nej nastali za spomínané obdobie?

- Vtedy sme mali vyše 12-tisíc členov. Pracovné miesta mnohých z nich boli ohrozené už doslova o pár dní, keď 16. januára 1993 česká strana rozhodla o okamžitom stiahnutí všetkej vojenskej techniky, ktorá sa opravovala v slovenských vojenských opravárenských podnikoch, do Čiech. Znamenalo to zo dňa na deň takmer 70-percentný výpadok produkcie. Časť z tohto výpadku sa nám podarilo nahradiť. Zároveň bolo všetkým jasné, že slovenská armáda nebude potrebovať také veľké kapacity. Nastalo prvé veľké

znižovanie počtov zamestnancov vo vojenských podnikoch. Druhá veľká vlna znižovania nastala v rámci reorganizácie a reformy ozbrojených síl. Najmä v rokoch 2003 – 2004. Celkovo klesol počet zamestnancov v štruktúrach ozbrojených síl na sedem a pol tisíc. K nim ale treba pripočítať zamestnancov bývalých vojenských podnikov, ktoré sú dnes už vo väčšine akciové spoločnosti. Takýmito spoločnosťami sú dnes aj rekreačné zariadenia, kúpeľné i výskumné ústavy, vojenské nemocnice v Bratislave a v Košiciach. Okrem toho máme niekoľko príspevkových organizácií, z ktorých najväčšia je vojenská nemocnica v Ružomberku. Zvyšok sú klasické rozpočtové organizácie priamo napojené na štátny rozpočet. Najväčšou je ministerstvo obrany ako ústredný orgán štátnej správy, pod ktoré patria aj ozbrojené sily, keďže tie nemajú právnu subjektivitu. A potom sú ešte samostatné rozpočtové organizácie. Dnes máme vo všetkých spomínaných zložkách vyše päťtisíc členov odborového zväzu.

• Ste spokojný s týmto počtom? Koľko percent všetkých zamestnancov je vlastne organizovaných v odboroch?

- Na úvod musím povedať, že v odboroch máme niečo viac ako 40 percent všetkých zamestnancov. Na slovenské

pomery, v porovnaní s ostatnými odborovými organizáciami, je to jedno z najvyšších čísel. Na druhej strane treba priznať, že mnohých členstvo v odboroch nemotivuje. Vedia, že všetky výhody, ktoré sa nám podarí v kolektívnej zmluve vybojovať, automaticky platia pre všetkých zamestnancov, bez ohľadu na to či sú alebo nie sú členmi odborov. Preto si veľmi vážim prácu všetkých dobrovoľných zástupcov odborových organizácií. Veď profesionálnymi pracovníkmi, platenými z prostriedkov odborárov sme len traja v našom ústredí v Trenčíne. V tomto meste preto, lebo väčšina našich pracovníkov je sústredená na území západu Slovenska, najmä v oblasti Trenčína a jeho okolia. Okrem toho máme ešte jedného pracovníka, ktorého na základe dohody platí vojenský opravárenský podnik v Trenčíne.

• Podme ku kolektívnej zmluve. Ako sa rodila, koho sa týka a čo prináša ľuďom?

- Zmluva upravuje vzájomné vzťahy medzi ministerstvom obrany a naším odborovým zväzom. Teda práva a povinnosti v rozsahu Zákonníka práce, zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov a zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Musím zdôrazniť, že táto zmluva sa vzťahuje len na zamestnancov ministerstva a civilný personál ozbrojených síl, ktorí sú odmeňovaní podľa spomínaného zákona č. 553. Teda neplatí pre zamestnancov akciových spoločností a ďalších organizácií. Ako každá dohoda, ktorá je výsledkom vyjednávania, predstavuje určitý kompromis. Uznali sme, že v minulosti bolo neraz zneužívané vyplácanie odstupného pri prechode z jednej rozpočtovej alebo príspevkovej organizácie v pôsobnosti ministerstva do druhej. Teraz to už nie je možné. Na druhej strane sa nám podarilo dosiahnuť predĺženie dovolenky o jeden týždeň, zvýšenie náhrady počas dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca. Predstavuje 65 percent denného vymeriavacieho základu od štvrtého dňa práceneschopnosti. Ak táto trvá viac ako desať dní, bude sa spomínaných 65 percent, nie 55 percent ako doteraz, vyplácať od prvého dňa. Príspevok na stravu má minimálnu výšku 80 korún na deň. Ministerstvo bude prispievať zamestnancom na doplnkové dôchodkové sporenie vo výške 2 percent objemu plátov, za podmienky, že príspevok zamestnanca bude v rovnakej výške. Zaujímavé je, že na spomínané sporenie boli vyčlenené finančné prostriedky v rozpočte i v minulom roku. Ale pre nezáujem predošlého vedenia rezortu nedošlo k jeho realizácii... Hádám najviac a najdlhšie sa diskutovalo o garancii rastu reálnych plátov zamestnancov. Nakoniec sme sa v tejto otázke dohodli, čo osobne považujem za veľký úspech. Celá zmluva má osem častí a rieši aj problematiku vzájomného informovania, pracovnoprávne vzťahy, sociálnu oblasť a konkrétne podmienky poskytovania odchodného.

• Spomínali ste, že zmluva sa týka len zamestnancov rozpočtovej časti rezortu. Ako budú ošetrení ostatní, napríklad vo vojenských podnikoch?

- Pre nich platí kolektívna zmluva vyššieho stupňa so zamestnávateľským zväzom. Jej platnosť končí po piatich rokoch 31. marca 2007. V súčasnosti prebieha kolektívne vyjednávanie v rámci všetkých 17 odborových organizácií, v ktorých je približne 35 percent našich odborárov. Naším cieľom je, aby dohodnuté podmienky neboli v ničom horšie ako tie predošlé, a zabezpečili reálny rast príjmov odborárov a všetkých pracovníkov.

Jozef ŽIAK
Foto npor. Mário PAŽICKÝ

Prišiel o oko, nie o srdce

Hoci jeho nebezpečný boj prebiehal až po druhej svetovej vojne, Pavol Šaranič mal povest neohrozeného bojovníka z minových polí. Tento podplukovník vo výslužbe a legenda medzi východoslovenskými pyrotechnikmi si zaslúži našu pozornosť a úctu. A to ani zďaleka nie iba preto, že pri svojej práci prišiel o oko.

Pavol Šaranič pochádza z Bánoviec nad Ondavou pri Michalovciach. Po vyštudovaní Strednej poľnohospodárskej školy narukoval v roku 1951 ako 19-ročný k protiletadlovému pluku do Martina. Vybrali ho do poddôstojníckej školy a zanedlho aj do školy dôstojníkov v zálohe. „Bol som už rotný a v protitankovom pluku v Štúrove ma presviedčali, aby som ako robotnícky káder zostal v armáde. Nechcel som. Navyše - mne z toho kádrovania nebolo najlepšie. Veď - alebo na to mám, alebo nie! Čo do toho miešať pôvod? Lenže, bohužiaľ, taká bola doba. Nakoniec do mňa toľko hustili, že som viac nasilu ako dobrovoľne vojnu podpísal. Povýšili ma na poručíka, prevelili do Kroměříža a po pol roku do Valašského Meziříčí.“

VÝZBROJÁ A PYROTECHNIK

Mladý poručík Šaranič sa stal technikom pluku a náčelníkom výzbrojnej služby. Medzi zbraňami a technikou bol naozaj doma. Už po necelých dvoch rokoch ho odvelili do Vyššej školy dôstojníkov v Martine. „Tak či tak bol som ešte stále viac východniar ako vojak. Našťastie - podarilo sa. Velitelia pochopili, že ak zo mňa chcú mať skutočne dobrého dôstojníka, tak ním budem len v kraji, kde sa -hutorí-.“ Nuž - pri dnes vyžadovanej mobilite by takáto požiadavka príliš neobstála. Pavol Šaranič bol však napokon mobilný až - až. V rámci celého

Východoslovenského kraja chodil likvidovať míny tak, ako niekto chodieval na hriby. Nehovoriac už o tom, že medzi rokmi 1955 až 1978, keď pôsobil v Trebišove, ho opakovane vyhlásili za najlepšieho náčelníka výzbrojnej služby vo Východnom vojenskom okruhu. „Pred Trebišovom som bol ešte dva roky v Prešove a na sklonku služby ma preveli do Michaloviec. Práve výzbrojná služba im tam totiž horela. Po pár rokoch už sme boli aj my medzi najlepšimi,“ spomenie hrdlo P. Šaranič.

Kapitán Šaranič si s pyrotechnikou potykal v roku 1955 a skončil s ňou v roku 1989. Spomína, že na Slovensku bolo pyrotechnikov veľmi málo a munície z vojny, najmä na východe, ostalo veľmi veľa. Vyskytli sa nešťastia, ťažké zranenia, niektorí ľudia to po pár rokoch kvôli psychickej náročnosti vzdali. V civilných priestoroch mali pritom likvidovať muníciu hlavne odborníci ministerstva vnútra. Pre vojenských pyrotechnikov to nebola náplň ich práce a v civile robili dosť neradi. Nebezpečenstvo bolo často duplované a ich práca nebola riadne zaplatená.

TRAGÉDIE AJ VÍŤAZSTVÁ

„Keď u nás na východe v roku 1965 alebo 1966 dvaja krajskí policajní pyrotechnici prevážali muníciu na gaze, voľačo podcenili. Obaja vyleteli do vzduchu. Po tomto incidente ostali v rámci zložiek vtedajšej bezpečnosti celkom na plytkine. Chceli ma preto dostať medzi seba. Vojsko ale nechcelo ani počuť.“

Nuž - a tak sa pyrotechnik Šaranič stal tým, o čom sa vo veľkom hovorí aj dnes - príkladom úzkej odbornej spolupráce medzi súčasťami rezortov obrany a vnútra.

Pri mojej návšteve vo svojom útulnom michalovskom sídliskovom byte vyťahuje zo zásuvky starý zošit, v ktorom je sumarizovaná ním likvidovaná nevybuchnutá munícia. Za číslami a štatistikami sú skryté stovky príbehov.

Počúvajme tri z nich:

„V Stredě nad Bodrogom v roku 1962 opravovali kostol. V múre nad oltárom z vonkajšej strany zistili zavŕtaný nevybuchnutý delostrelecký granát. Prišiel som s dvoma pyrotechnikmi od bezpečnosti. Jeden z nich si začal doberať farára, že treba rozobrať oltár, vyniesť zariadenie, ale zrejme aj tak nepomôže ani svätená voda, aby mu kostol vyletel do vzduchu. Pán farár sa naozaj úprimne prežehnával. Viete, aká bola vtedy doba, no on nám sľuboval, ako sa za nás aj s veriacimi bude modliť. Len aby kostol ostal pokope. Policajť ho ďalej naťahoval, no ten druhý medzitým doniesol rebrik. Ja som zobral do rúk sekáč a kladivo. Keď som granát dostal von, farár ma vyobíjmal ako vlastného brata. Nuž - pravda, bolo aj omšové víno, aj bohatý obed.“

Iný zážitok. Veliteľovi útvaru v Trebišove volali v roku 1976 z okresného riaditeľstva polície v Michalovciach, že neďaleko dediny Lúčky pri Sobranciach vykopali počas meliorácií 300-kilovú bombu. Veliteľ hneď: „Paľo, ber náradie a ukáž čo vieš.“ Zobral som teda pyrotechnickú braňu a hajde. Ešte som kázal, aby zariadili vypnutie elektriny, lebo neďaleko bolo vysoké napätie. Lenže ako sme prichádzali, vidíme oheň, obrovský dym - a kúsok ďalej tucet prizerajúcich sa detí. Čakal som najhoršie. Oheň horel rovno na bombe. Robotníci, čo ju mali strážiť, sa zrejme báli a odišli, alebo len tak vyrazili na pivo. O bombe sa dozvedeli deti z dediny. Bolo tesne po žatve a oni na ňu zo strniska navlákli slamu. Chceli si ju skrátka odpáliť sami. Nemohol som inak, nebol čas na krik ani vysvetľovanie. Výbuch mohol nastať každú sekundu. Tak som vytrhol z puzdra pištoľ a vystrielal som im zásobník ponad hlavy. Urobili, čo som čakal - utekali o dušu spasenú. Potom sme čakali my, kým bomba vychladne. Pred odpálením som dal zavolať miestneho predsedu. Aby videl , čo sa mohlo stať - a aby poučil ľudí. Keď som bombu odpálil, kráter bol hlboký 4 metre a obvod mal 15 metrov.

Vždy, keď som sa neskôr stretol s policajtni na pohári vína, neodpusť som si žart o tom, aký exkluzívny mi poskytl záprah. Bolo to v roku 1974, kedy v Malých

Raškoviach našli domáci na dvore rodinného domu 60-kilový náboj. Dvaja nie celkom skúsení policajní pyrotechnici sa ho báli zneškodniť sami, tak zavolali mňa. Bolo to napínavé, no vykopali sme ho. Lenže - ako náboj odviezť do bezpečnej vzdialenosti? Ľudia, ktorých húfy sa pozerali zďiaľky, nám ponúkli taký malý roľnícky štvorkolesový vozík s ojkom. Nuž – a tak kamaráti policajti fahali a ja som im bol za pohoniča. Až kým sme náboj za dedinou neodpálili...”

VÁŽNE ZRANENIE

Pán Šaranič sa dobromyseľne zasmeje. Odpije si z kávy, odloží zošit a už len akoby mimochodom si spomenie na 300-kilovú bombu, ktorú „ani mladuchu“ dobíjal celú noc neďaleko súčasného veliteľstva brigády v Prešove. Podobná letecká bomba ho „vyzvala do tanca“ na stavbe bytovky vo Veľkých Kapušanoch. No osudným sa mu stal obyčajný útočný granát RG 4.

„Veliteľ mi povedal, že ako pyrotechnik budem zabezpečovať cvičenie milicionárov z Vihorlatu Michalovce. Milicionári sa ako obyčajne hrali na vojakov, keď som odrazu počul panický krik a zúfale volanie o pomoc. Pribehol som bližšie a zbadám, ako zdesený muž drží v ruke pred sebou granát. Riadiaci cvičenia aj všetci ostatní už boli schovaní. Dodnes neviem, prečo ten granát nevybuchol. Bol už totiž odistený. Mužovi sa ruka takmer nekontrolovateľne klepala. Upokojoval som ho, aby si čupol a granát opatrne položil na hlinu. Nezvládol to. Granát pustil na taký betónový výklenok. Explózia – a potom už len bolesť a tma...”

Pavol Šaranič si ani po toľkých rokoch v súvislosti so spomenutým mužom neodpustí prívlastok – babrák. Vrávi, že asi by to asi tak necítil, kedy ten človek pred tým, ako sa dal na dráhu nomenklatúrneho funkcionára, nebol profesionálnym vojakom. Dajme však slovo pani manželke Helenke Šaraničovej, s ktorou sú spolu od roku 1954. „Aj keď naše tri deti boli malé, Palko bol stále preč na cvičeniach, alebo robil s tými bombami. Odlúčenie sa dalo vydržať ľahšie, ako stály strach. Toho osudného 20. mája 1972 mi o jeho úraze prišli povedať až v noci. Bežala som za veliteľom útvaru a ráno sme cestovali do košickej nemocnice. Oči mal zaviazané, nič nevidel. Ani ja – od plaču...”

„Črepina, ktorá mi zasiahla oko, bola presná. Skúšali mi ho ešte liečiť, rok som strávil v nemocniciach. Nešlo to. Museli ho dať von,” neveselo pokrčí plecami plk. Šaranič. Ešte s úšľachkom doplní, že ako odškodné mu naučovali 6 000 korún, teda približne dva mesačné platy. Ozaj – a ako skončil muž, ktorého nazval babrákom? „V podstate sme mali obrovské šťastie obaja. Ani jedného výbuch nezabil. Že by za tým stála dávna modlitba pána farára zo Stredy nad Bodrogom...”, zasmeje sa

najskôr veterán. Potom dopovie: „On mal šťastie viac ako ja. Črepiny mu zasiahli len svaly a tak napokon všetky zranenia celkom v pohode rozchodil.”

HRDOŠŤ A TRPKOSŤ

Ako je možné, že aj roky po zranení, a už len s jedným okom, ostal Pavol Šaranič verný svojmu nebezpečnému povolaniu? Ako to, že nezatrpkol a neľutoval deň, kedy sa stal pyrotechnikom? „Mňa táto práca vždy bavila. Keď som bol mladý, zdala sa mi zaujímavá, výnimočná. Vedel som, že je užitočná, že ju ani zďaleka nedokáže vykonávať každý, ale zaslúži si úctu. Zbohatnúť sa na nej nedalo, ale bolo to o srdci. To mi stačilo. A často bola aj sranda...”

Nuž, povedali by sme - slová profesionála. Navyše – P. Šaranič sa staral aj o výchovu budúcich pyrotechnikov. „Keď mali policajti najväčší problém, tak som im v 60-tych rokoch vyškolil majora Jána Kosťa. Neskôr bol podplukovník a výborný krajský pyrotechnik. V roku 1978 som prešiel na vojenskú katedru Vysokej školy technickej, kde sa vytvorila pre tri čaty výzbrojná odbornosť. Prednášal som aj pyrotechniku a pracoval som ako zástupca pre výzbroj.”

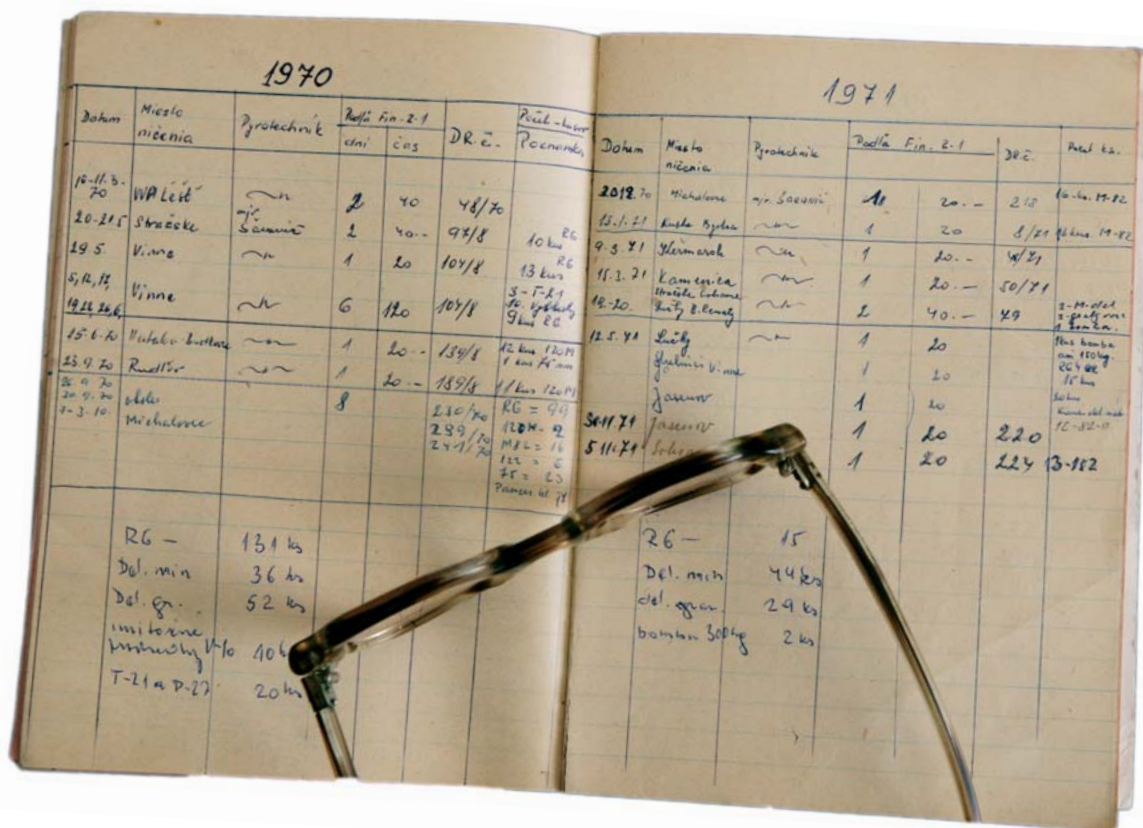
Mimochodom, dnes je na východe hlavným policajným pyrotechnikom podplukovník Vladislav Kost, ktorý tiež prešiel Šaraničovými rukami. Učil tiež pyrotechnikov na vojenskej škole v Martine. „Niektorí na mňa ešte nezabudli,” poteší sa a ukazuje nám nedávnú pohľadnicu od kapitána Karla Koubíka, odborného pyrotechnika z Odboru kriminalistickej techniky a expertiz Polície Českej republiky.

Pán Šaranič má radosť aj z toho, že jeden z jeho synov, Stanislav, to dotiahol až na plukovníka. V roku 2001 odchádzal do záloh z pozície riaditeľa VOP Moldava nad Bodvou. Vnuk Pavol Šaranič dokončil v Liptovskom Mikuláši práporčícku školu a po období vo vojenskej uniforme je dnes mestský policajt. No a vnučka má za

manžela vojaka, ktorý už bol na misii v Afrike aj v Afganistane. To všetko je dôvod na hrdosť. A trpkosť? Počúvame: „Chlapcom, ktorí idú odmiňovať do Iraku či Afganistanu, sa dostáva oprávnenej odmeny aj úcty. No neviem, prečo na Slovensku zabúdajú na nás, starších. Nejde len o to, že ako vojenský - starodôchodcovia - máme nižšie penzie, ale prečo už po nás ani -pes neštekne-? Veď keď sme napríklad v údolí smrti na Dukle čistili okolie len jedného zakopaného nemeckého Tigra, bolo tam nastražených 34 protitankových min a zlikvidovali sme kopu ďalšej munície. Tak to bolo po celom kraji, po celom Slovensku - a chránili sme svojich...” Zahanbujúca nevyšímavosť je pritom podľa plk. Šaraniča najmä črtou nás – Slovákov, pretože: „V roku 2005 som dostal medailu k 60. výročiu víťazstva vo Veľkej vlasteneckej vojne od prezidenta Ruskej federácie Vladimíra Putina. Pamätný odznak k 60. výročiu ukončenia 2. svetovej vojny mi udelilo Ministerstvo obrany Českej republiky. Odmiňoval som totiž aj pri Kroměříži, Zlíne či Ostrave. Z tohto obdobia mám aj vyznamenanie od maďarského ministra obrany. Vlastne – aby som bol spravodlivý, musím povedať, že v roku 2002 mi ľudia z Kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru odovzdali ďakovný list. Spomenuli si aj antifašisti. To však nebola armáda. Som už starý, mohol by som mávnuť rukou, ale aj tak to bolí...”

Nuž – to sú slová plukovníka v. v. Pavla Šaraniča, za ktorými počut výbuchy 250 osobne zlikvidovaných mín, 492 granátov či tisícok kusov ďalšej munície. A to len v rokoch 1964-1974, keď si viedol presnú evidenciu. Plukovník Pavol Šaranič, legenda z desaťročí boja proti nevybuchnutej munícii na východnom Slovensku, napriek tomu nezatrpkol. Je predsedom jednej z dvoch organizácií Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov v Michalovciach a pôsobí aj ako hospodár v tamjšom Klube vojenských dôchodcov.

Text a foto **Pavol VITKO**

Zvýšenie výsluhových dôchodkov

Pre oblasť sociálneho zabezpečenia je charakteristická predovšetkým dynamika legislatívnych zmien, ktorá sa okrem iného dotkla aj zvýšenia niektorých výsluhových dôchodkov osobitným zákonom účinným k 1. 12. 2006. Pre lepšiu orientáciu v spleti paragrafov spracovali pracovníci Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia v Bratislave komplexnejší a podrobnejší výklad ustanovení § 1 zákona č. 586/2006 Z. z. zo dňa 24. 10. 2006 o zvýšení výsluhových dôchodkov zo sociálneho zabezpečenia policajtov a vojakov v roku 2006.

PARAGRAF 1, ODSEK 3

Výsluhové dôchodky vojakov, ktoré neprevyšujú sumu 15 300 Sk mesačne, sa zvyšujú za každý rok trvania služobného pomeru o:

A) 0,15 %, ak boli priznané podľa predpisov účinných pred 1. májom 1998.

V praxi to znamená, že starobné dôchodky, ktoré boli v zmysle platných predpisov pretransformované od 1. mája 1998 na výsluhové dôchodky, sa zvyšujú za každý rok trvania služobného pomeru zhodnoteného pre nárok na tento dôchodok. Teda z I. a II. kategórie funkcií, nie však z občianskeho zamestnania v III. pracovnej kategórii!

Pod pojmom „za každý rok služobného pomeru zhodnoteného pre nárok“ zákon rozumie obdobie služby do vzniku nároku na dôchodok - takzvaná základná výmera dôchodku.

Pojem „za každý rok služobného pomeru zhodnoteného pre jeho výšku“ hovorí o percentuálnom zvýšení základnej výmery po vzniku nároku na dôchodok.

Výsluhové dôchodky vojakov sa teda zvyšujú za každý rok služobného pomeru, ktorý sa zistí súčtom rokov

služobného pomeru zhodnoteného na nárok a rokov služobného pomeru zhodnotených pre výšku dôchodku.

Príklad:

Poberateľ výsluhového dôchodku odslúžil celkovo 36 rokov, 2 mesiace a 28 dní. Z toho vyplýva:

- Základná výmera dôchodku (deň dovŕšenia dôchodkového veku) - do výmeru dôchodku bola zhodnotená doba 35 rokov, 11 mesiacov a 18 dní. Teda 35 ukončených rokov, z toho v I. kategórii 33 rokov, v II. kategórii 2 roky, v III. kategórii 0 rokov.

- Percentuálne zvýšenie dôchodku - pre zvýšenie dôchodku za ďalšie zamestnanie bola započítaná doba - spolu 0 rokov, 3 mesiace a 10 dní, z toho bolo zhodnotených 0 rokov a 3 mesiace. Pre zvýšenie dôchodku za každý rok služobného pomeru zhodnoteného pre nárok je doba 35 ukončených rokov. Pre zvýšenie dôchodku za každý rok služobného pomeru zhodnoteného pre jeho výšku je doba 0 rokov. Z uvedeného vyplýva, že pre zvýšenie výsluhového dôchodku za každý rok služobného pomeru zhodnoteného pre nárok a jeho výšku je celková doba 35 rokov.

B) 0,1 %, ak boli priznané podľa predpisov účinných od 1. mája 1998 do 30. júna 2002.

Výsluhové dôchodky priznané v období od 1. mája 1998 do 30. júna 2002 sa zvyšujú za každý rok služobného pomeru zhodnoteného pre nárok na takýto dôchodok.

PARAGRAF 1, ODSEK 4

Výsluhové dôchodky sa po zvýšení podľa odseku 1 až 3 § 1 zákona č. 586/2006 Z. z. zvyšujú o pevnú sumu podľa nasledovného:

a) 1 000 Sk, ak výška výsluhového dôchodku je do 2 500 Sk,

b) 900 Sk, ak výška výsluhového dôchodku je od 2 501 Sk do 3 500 Sk,

c) 800 Sk, ak výška výsluhového dôchodku je od 3 501 Sk do 4 500 Sk,

d) 700 Sk, ak výška výsluhového dôchodku je od 4 501 Sk do 5 500 Sk,

e) 600 Sk, ak výška výsluhového dôchodku je od 5 501 Sk do 6 500 Sk,

f) 500 Sk, ak výška výsluhového dôchodku je od 6 501 Sk do 7 500 Sk,

g) 400 Sk, ak výška výsluhového dôchodku je od 7 501 Sk do 8 500 Sk,

h) 300 Sk, ak výška výsluhového dôchodku je od 8 501 Sk do 9 500 Sk,

i) 200 Sk, ak výška výsluhového dôchodku je od 9 501 Sk do 10 500 Sk,

j) 100 Sk, ak výška výsluhového dôchodku je viac ako 10 501 Sk.

Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia podľa uvedeného najskôr zvýšil výsluhové dôchodky v zmysle § 1 ods. 3, a nasledovne pristúpil k zvýšeniu o pevnú čiastku.

PARAGRAF 1, ODSEK 6

Zvýšenie výsluhových dôchodkov podľa odseku 1 až 4 patrí najviac v sume, ktorá spolu s výsluhovým dôchodkom neprevyší sumu 15 300 Sk. Celková suma teda po zvýšení výsluhového dôchodku nesmie presiahnuť uvedenú výšku.

mjr. Ing. Gustáv TARCSI
riaditeľ VÚSZ Bratislava
Foto Peter DOVINA

Nedostatočná stravná dávka?

„...Neviem, kto rozhoduje o tom, ako veľmi a za akú cenu majú byť profesionálni vojaci v celodenných (24 hodinových) zmenách hladní. Je pravda, že „objem“ niektorých profesionálnych vojakov je úctyhodný a určite treba chudnúť. Ale zrejme nie takto! Myslím si, že je každého osobná vec, ako bude dietovať. Uznajte sami – dajú sa za 57,- Sk zabezpečiť raňajky a večera, a za 93,- Sk aj obed? Ak tieto sumy prepočítam na rožky (jeden približne za 1,- Sk), je to vážne pekný kopček strúhanky - ale na celý deň? Celý deň ješť suché rožky? Ale nech to čert vezme, budem ješť 57 alebo 93 rožkov. Faktom ale aj naďalej ostáva, že som hladný! Je pravda, že kým sa varilo na útvaroch, niektoré jedlá sa nedali ješť už len kvôli tomu, ako vyzerali. Ale ako sa vraví - koľko ľudí toľko chutí. Všetko sa mení. Menia sa ľudia, ceny (ceny potravín), ročné obdobia. No skôr k tomu horšiemu. PREČO? S tým jedním v službách je to skutočne otravné. Verím, že máte nielen ochotu, ale aj možnosť zlepšiť nami nechcené „hladovky“. No na druhej strane, kto sa môže pochváliť vlastnou donáškovou službou? Veď takmer každý deň si moji kolegovia v službe musia v prípade hladu objednať pizzu (samozrejme za vlastné), pretože stravná jednotka je jednoducho nedostačujúca...”

verný čitateľ

Toľko úryvok z listu nášho čitateľa. O odbornú reakciu na daný problém z oblasti proviantného zabezpečenia sme požiadali najpovolanejšieho - Ing. Jozefa DUNČKA z Veliteľstva logistiky Trenčín:

Problematiku poskytovania proviantných náležitostí upravujú ustanovenia § 175 zákona č. 346/2005 Z.z. o štátnej službe profesionálnych vojakov OS SR a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon“). Podrobnosti o ich poskytovaní rieši „Výnos MO SR z 3. októbra 2005 č. SELP/K-17/5-91“ (ďalej len „výnos“).

Pri výkone 24-hodinovej dozornej služby sa profesionálnemu vojakovi poskytuje bezplatné stravovanie predovšetkým formou výdaja teplej alebo studenej stravy v rozsahu dennej sadzby stravného k stravnnej dávke 1. Aktuálne sadzby stravného k jednotlivým stravným dávkam sú stanovené v prílohe č. 2 spomínaného výnosu. V súčasnosti predstavuje pre stravnú dávku 1 výška dennej sadzby stravného 93,- Sk. Na raňajky z tejto sumy pripadá 29,- Sk, na obed 36,- Sk a na večeru 28,- Sk. Denná sadzba stravného je vo výnose definovaná ako „peňažná suma určená na zaobstaranie množstva potravín potrebného na prípravu stravy na osobu a deň“.

Na základe údajov, vyplývajúcich z mesačných uzávierok účtu stravného hospodárenia od jednotlivých útvarov, ktoré prevádzkujú vojenské stravovacie zariadenia možno konštatovať, že v súčasnosti platná výška dennej sadzby stravného pre stravnú dávku 1 s rezervou postačuje na prípravu stravy v požadovanom množstve a kvalite.

V praxi je možné výdaj teplej stravy zabezpečiť vo vojenských stravovacích zariadeniach (vlastných i civilných), alebo zmluvným zabezpečením stravy od civilného dodávateľa, vrátane jej dovozu a výdaja. Samozrejme, že aj tento dodávateľ musí rešpektovať denné sadzby stravného pre príslušné denné jedlo

stanovené výnosom. Výdaj studenej stravy možno realizovať výdajom špeciálneho vojenského proviantu v rámci jeho obmeny. Špeciálny vojenský proviant tvorí konzervová dávka potravín typ B (bravčová), konzervová dávka potravín typ H (hovädzia) a päť typov pohotovostnej dávky potravín. Konzervové dávky potravín sa vydávajú vždy spolu s krehkým chlebom.

V prípade, ak výnimočne nie je možné zabezpečiť bezplatné stravovanie vo forme výdaja teplej, alebo studenej stravy, patrí profesionálnemu vojakovi peňažná náhrada za nedodané denné jedlá. A to v hodnote sadzieb platných pre príslušné denné jedlá podľa stravnnej dávky 1, čím v podstate dochádza k preneseniu zodpovednosti za zabezpečenie stravy počas výkonu dozornej služby priamo na profesionálneho vojaka.

Argumenty uvedené v liste čitateľa (prepočet peňažnej náhrady na rožky alebo skutočnosť, že je počas výkonu služby odkázaný na donášku pizze) sú minimálne nekorektné, tendenčné a zavádzajúce, čo svedčí o jeho nie práve najlepších stravovacích návykoch. Peňažná náhrada má profesionálnemu vojakovi slúžiť na zaobstaranie určitého množstva potravín pred nástupom do služby, ktoré majú nahradiť jednotlivé nedodané denné jedlá, buď ich jednoduchou tepelnou úpravou alebo ich konzumáciou v studenom stave. Podrobné špecifikovanie sortimentu potravín, ktoré z hľadiska ich ceny teoreticky prichádzajú do úvahy (ako napr. mäsové výrobky, mliečne výrobky, vajcia, konzervy, cestoviny, zemiaky, zelenina, ovocie, pekárenské výrobky), by však bolo asi zbytočné.

Prípravil **Vladislav VAVRINEC**
Foto **Peter Dovina**

Talár miesto klávesnice

Medzi elitu vojenskej justície sa na pozíciu vojenskej sudkyne po prvýkrát zaradila žena. Menovací dekrét si z rúk hlavy štátu prevzala sedemnásteho januára tohto roku nadporučička Mgr. Daniela Drnáková.

Ak by sa život uberal cestou, ktorú si mladý človek naplánuje na prahu dospelosti, bola by dnes zo sudkyne Drnákovej isto skvelá počítačová programátorka. Záujem o výpočtovú techniku u nej vtedy zapríčinil boom, ktorý sprevádzal príchod počítačov na Slovensko. Rozhodla sa preto pre elektrotechnickú priemyslovku v Piešťanoch, smer počítačová technika. Vedenie školy ale jej rozhodnutiu neprialo. Zaradilo ju do odboru slaboprúdej techniky a neskôr už na programátorský smer prestúpiť nemohla. Električka jej ale k srdcu neprirástla. Po skončení stredoškolskej dochádzky sa rozhodla na radu a odporúčanie svojho otca podať prihlášku na Ročnú práporčičku školu žien v Novom Meste nad Váhom. Absolvovala ju v roku 1994 a získala odbornosť v oblasti vojenskej administratívy.

VOJENSKÝ CHLEBIČEK A ŠTÚDIUM

Počas vojenskej kariéry pôsobila prevažne v administratívnych funkciách. Prvých päť rokov bola náčelníčkou tajnej spisovne na Sekcii logistiky ministerstva obrany v Bratislave. Azda práve táto práca ju priviedla k záujmu objavovať skryté tajomstvá práva a zákonov. Keďže vždy uvažovala o štúdiu vysokej školy, prečo by nemohla skúsiť práve právo? Prijímacie skúšky jej ale nevyšli hneď na prvý pokus. Študentkou Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave sa rodáčka z Trenčína stala až na druhý pokus v roku 1998.

„Spočiatku to nebolo jednoduché, najmä preto, že som študovala súkromne, vo svojom voľnom čase. Kvôli náročnosti štúdia v prvom ročníku som musela požiadať o polročné neplatené voľno“, spomína Daniela Drnáková. „Po návrate do zamestnania som následkom reorganizačných zmien prestúpila k strážnemu práporu Úradu vojenskej správy, ktorý bol vtedy takzvaným „uloženým“ útvarom. Našťastie v druhom ročníku som už mala individuálny študijný plán a tak som vďaka ústretovosti univerzity a pochopeniu veliteľa vedela sklbiť pracovné povinnosti s učením. V treťom ročníku sa mi podarilo získať oficiálne uznanie zvyšovania kvalifikácie zo strany Ministerstva obrany, čo mi veľmi pomohlo v úspešnom ukončení štúdia,“ zdôveruje sa sympatická nadporučička, o ktorej by ste iba ťažko povedali, že na svojich pleciah nesie bremeno zodpovednosti rozhodovania v oblasti takej závažnej, akou trestné právo isto je.

Štúdium práva úspešne završila absolvovaním štátnej skúšky a získaním titulu Magister v roku 2003. Od októbra toho istého roku sa D. Drnáková stala v rámci potrebnej praxe a prípravy na odbornú skúšku justičnou čakatelkou. Pripravovala sa medzi budúcimi kolegami vo Vojenskom obvodovom súde Bratislava. Jeden a polročný stáž na občiansko – právnom, obchodnom, poručenskom a trestnom úseku absolvovala tiež na Okresnom súde Bratislava II. Odbornú justičnú skúšku úspešne zložila 30. októbra minulého roku.

TRPEZLIVOSŤ NAJSILNEJŠOU ZBRAŇOU

Práca vojenského sudcu sa od tej klasicky ponímanej profesie vojaka až tak veľmi neliší. Aj tá je o predpiso-

disciplíne, sebadisciplíne... Azda iba toho štúdia je v nej akosi viac. „Sudca by mal byť okrem iného predovšetkým trpezlivý. Musí vydržať sedieť dlhé hodiny, ba až dni nad rôznymi spismi, zákonmi, vyhláškami a podobne. Nemôže si dovoliť „zamrznúť“ na dosiahnutej úrovni. Neustále vzdelávanie sa je pre túto prácu charakteristické. Podobne ako v iných vojenských funkciách, ani táto profesia sa nedá ohraničiť pracovným časom. Justícia je večne sa meniaci a živý proces, takže istá úroveň psychickej odolnosti je tiež na mieste,“ vysvetľuje Mgr. Drnáková. A či sa nebojí že ju výkon tak dôstojného zamestnania časom zmení na vážnu, možno až strohú osobu? „Nie, túto obavu nemám. Od starších a skúsenejších kolegov som sa naučila brániť. Tou tajnou zbraňou je humor,“ odpovedá s úsmevom na tvári a prezrádza, že sa veľa sudcov vo svojom súkromí radí medzi zábavných a veľmi príjemných ľudí.

ŽENA V TRESTNOM PRÁVE?

To, že sa stala prvou vojenskou sudkyňou si naplno uvedomila ani nie tak pri slávnostnom akte vymenovania prezidentom republiky, ako skôr vo chvíli, kedy podpisovala svoje prvé rozhodnutie, svoj prvý právny dokument. Na ceste za talárom sa ale tiež stretla s istým skepticizmom a názormi, či je vhodné pôsobenie ženy - sudkyne na trestnom súde. „Vtedy ma svojim rozhodnutím o prijatí podporil predseda Vyššieho vojenského súdu generálmajor JUDr. Ondrej Samaš. Som mu vďačná za prejavenu dôveru a verím, že ho svojou prácou presvedčím o správnosti tohto rozhodnutia,“ zdôveruje sa Daniela Drnáková, ktorá v súčasnosti pôsobí na bratislavskom Vojenskom obvodovom súde.

VEDIEŤ VYPNÚŤ

Napriek tomu, že čítania má v práci neúrekom, medzi jej najmilšie záľuby patria práve knihy. Popri náučných a historických sa výborne odreaguje aj pri sci-fi žánri. „Čítaním si vždy perfektne vyčistím hlavu. V minulosti som sa venovala tiež športu. Konkrétne Aikidu, ktoré mi pre relax vyhovovalo rovnako. Aj keď som slobodná a doma mi zatiaľ nebehajú vlastné defúrence, dnes už na tieto aktivity akosi neostáva čas. Kondíciu si snažím udržiavať hlavne návštevami posilňovne, behom a turistikou. Na knihy ale nedám dopustiť,“ prezrádza Daniela, ktorá na sebe samej nemá rada hlavne svoju náladovosť. Na druhej strane za svoju najväčšiu prednosť považuje tvrdohlavosť. Práve tá jej pomáha riešiť a prekonávať rôzne prekážky. A verí, že jej pomôže aj v jej ďalšom profesionálnom raste.

Vladislav VAVRINEC

Foto Marian GARAJ

V súčasnosti pôsobí vo Vojenských obvodových súdoch v Bratislave, Banskej Bystrici, Prešove, a vo Vyššom vojenskom súde v Trenčíne spolu 16 aktívnych vojenských sudcov.

Rovnosť príležitostí

Rok 2007 je rokom rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí. Preto je vhodné spomenúť, že na uvedenú tému sa viani v máji v bruselškom sídle NATO, ale aj v novembri v Liptovskom Mikuláši, konali pracovné konferencie príslušných vojenských funkcionárov.

V Bruseli sa zrodil návrh smerníc NATO o integrácii politiky rodovej rovnosti pri nasadzovaní profesionálnych vojakiek do vojenských operácií, integrácie politiky rodovej rovnosti do vzdelávania a výcviku a do hodnotiaceho procesu. Naša celorezortná komisia bola organizovaná v gescii náčelníka štábu personálneho manažmentu, generálmajora Miroslava Kováča. V Liptovskom Mikuláši jej účastníci rozoberali okrem iného tiež implementáciu rezolúcie OSN č.1325 z roku 2000 o integrácii politiky rodovej rovnosti do dokumentov Severoatlantickej aliance a Európskej únie. PhDr. Zuzana Vranová z odboru rodinnej a rodovej politiky Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR ozrejmla terminológiu a význam príslušných pojmov. Na ilustráciu vyberáme niekoľko pojmov aj z návrhu smerníc NATO o integrácii politiky rodovej rovnosti.

Termín rodová rovnosť označuje rovnaké práva, povinnosti a príležitosti pre mužov a ženy. Rovnosť neznamena, že ženy a muži sú rovnaké bytosti, ale ženy majú také práva, povinnosti a príležitosti, aké majú muži. Rodová rovnosť zároveň znamená, že sa musia vziať do pozornosti potreby, priority a záujmy rovnako žien, ako aj mužov.

Termín rodové hľadisko označuje proces hodnotenia následkov ľubovoľnej plánovanej činnosti na ženy a mužov, vrátane legislatívy, politiky alebo programov vo všetkých oblastiach a na všetkých stupňoch spoločenského života. Ide o stratégiu, ktorá vytvára záujmy a skúsenosti žien a mužov ako integrálnu

dimenziu návrhu, realizácie, monitorovania a hodnotenia politiky rodovej rovnosti a programov v politickej, ekonomickej a spoločenskej sfére, kde obe pohlavia získavajú rovnomerne. Nerovnomernosť nie je podporovaná.

Samozrejme, rodovou rovnosťou sa zaoberá aj Európska únia. Podľa Zuzany Vranovej nemáme u nás vo všeobecnosti výrazný problém s implementáciou legislatívy EÚ do právneho systému Slovenska. V súčasnosti sú v ňom všetky relevantné smernice únie z oblasti rovnakého zaobchádzania s mužmi a so ženami už zakomponované. Slovenská legislatíva je v tejto oblasti v zásade kompatibilná s legislatívou EÚ a obsahuje základné ustanovenia na odstránenie rodovej nerovnosti na trhu práce. Podľa slov Z. Vranovej napriek úspešnej legislatívnej práci vo vzťahu k rovnosti príležitostí stále je zdĺhavejšia a náročnejšia práca predovšetkým s názormi, postojmi a hodnotami ľudí.

Možno dodať, že aj situácia v ozbrojených silách sa zlepšuje a legislatívne je uspokojivá. No v oblasti názorov môžeme ešte stále nájsť veľa profesionálnych vojakov, na ktorých platí vyššie uvedená veta Zuzany Vranovej. Na danú tematiku zorganizuje tento rok štáb personálneho manažmentu dva semináre. V mesiacoch marec a október priblížia experti v danej oblasti tému rodovej rovnosti širokému okruhu profesionálnych vojakov. Vojenský výbor žien štátov NATO sa na svojej výročnej júnovej konferencii v Berlíne bude ďalej zaoberať otázkami zavádzania politiky rodovej rovnosti do výcviku, vzdelávania a hodnotiaceho procesu.

pplk. Mgr. Ingrid TOMEKOVÁ

náčelníčka oddelenia rozvoja kvality života
štábu personálneho manažmentu GŠ OS SR

Foto Peter DOVINA

KULTÚRNE A METODICKÉ CENTRUM OS SR TRENČÍN

VYHLASUJE LITERÁRNU SÚŤAŽ

LITERA

Súťažné kategórie:

Literárna forma:

pôvodné, doteraz nepublikované rukopisy
v slovenskom jazyku (básne, reportáže, poviedky ...) na tému:

1. Život v zelenom
2. Voľná téma

Súťaží sa v dvoch kategóriách:

1. kategória – poézia
2. kategória – próza

V jednotlivých kategóriách treba odovzdať 3 – 5 básní a 1 – 3 kratšie prozaické útvary.

Organizačné pokyny:

Súťažné príspevky v 3 exemplároch je potrebné doručiť na adresu uvedenú v záhlaví najneskôr do 31.5.2007. Nezabudnite uviesť svoje meno, priezvisko, vek, presnú adresu a číslo telefónu.

Plesový výstrel z dela

Výstrel z repliky stredovekého dela otvoril 12. januára tohto roku reprezentačný delostrelecký ples v Senici, ktorý po osemročnej prestávke obnovili organizátori z občianskeho združenia Delostrelec. K prominentným hosťom patrili okrem iných aj riaditeľ Národného bezpečnostného úradu František Blanárik, primátor mesta Vysoké Tatry Ján Mokoš a bývalí velitelia Liptovskej delostreleckej brigády J. Kavecký, Milan Podhoráni a Dušan Kubík s manželkami.

V priebehu plesu svojím vystúpením upútali vojaci Čestnej stráže Ozbrojených síl SR odevi v slávnostných uniformách. Zaskveli sa aj miestne Lienky - mažoretky z Centra voľného času a členovia „Záhoráckeho šermírskeho a divadelného spolku Ctibor“. Milými hosťami plesového večera v tomto dnes už bývalom posádkovom delostreleckom meste boli muzikálový herec a spevák Janko Slezák a imitátor Štefan Hruštinec. Do tanca vyhrávala skupina Black band z Prievidze.

Text a foto **Viera Barošková**

Kadeti na snehu

Koncom januára a začiatkom februára sa uskutočnilo zimné telovýchovné sústredenie kadetov, študentov druhého ročníka, ktoré spoločne organizovali Akadémia ozbrojených síl a Národná akadémia obrany v Liptovskom Mikuláši. Tento ročník sa vďaka rozmarom zimy-nezimy začal len formou denného dochádzania do okolitých hôr liptovskej kotliny. Okrem presunov počas prvého výcvikového týždňa druháci športovali v telovýchovnom areáli.

Napokon si pani zima povedala, že už bolo žartovania dosť a napadlo snehu až po kolená. Z toho mali radosť nielen študenti, ale aj sedemnásť príslušníkov Royal Air Force College z Veľkej Británie, ktorí v rámci recipročných aktivít absolvovali celý program sústredenia. Niektorí z nich vraj prišli do styku so snehom po prvýkrát!

Učiteľia mikulášskeho Ústavu telesnej výchovy a športu tak mohli dať všetkým účastníkom základy bežeckého a zjazdového lyžovania a presunov na skialpinistických lyžiach v horskom zimnom teréne. Okrem posledného dňa to bolo všetko za väčšinou chladného vetra a sneženia. Hlavný cieľ – naučiť základy pohybu v zimných podmienkach ako predpokladu bojovej činnosti – bol splnený a účastníci sústredenia odchádzali aj s peknými zážitkami.

Text a foto **Ján CHOVAN**

Pamätná tabuľa Janke

V deň prvého výročia smutnej udalosti, leteckej tragédie v Hejcoch, ktorá sa bolestne dotkla aj príslušníkov nášho práporu rádiolokačného prieskumu, sme sa zišli v obci Rudňany. Práve z nej pochádzala naša bývalá príslušníčka nadporučíčka Janka Peštová, ktorá svoj mladý život ukončila tesne pred bránou vlasti.

Na miestnom cintoríne sme za účasti občanov z Jankinej obce, starostu obce Rudňany Miroslava Blišťana, poslancov miestneho zastupiteľstva, ako aj profesionálnych vojakov a zamestnancov práporu odhalili 19. januára nadporučíčke Janke Peštovej pamätnú tabuľu.

podplukovník František VÍGLASKÝ
veliteľ práporu prRLPs Zvolen

Naša deviatá rota

Prápor rádiolokačného prieskumu svojou dislokáciou a počtom príslušníkov je najväčší a najrozsiahlejší prápor v ozbrojených silách. Jeho hlavnou úlohou a poslaním je zabezpečovať nepretržitý rádiolokačný prieskum vzdušného priestoru republiky. Štruktúru práporu preto tvoria hlavne roty rádiolokačného a rádiotechnického prieskumu a to celkovo osem rôt. Prápor má však rôt deväť.

Veliteľsko-podporná rota (tzv. 9. rota, ktorá sídli na Bakovej Jame pri Zvolene) je jediná v štruktúre práporu, ktorá nezabezpečuje pohotovostný systém. Tak ako vyplýva už z jej názvu plní hlavne podporné úlohy pre veliteľstvo a štáb práporu a poskytuje odbornú technickú pomoc ostatným rotám. V minulom roku došlo k výmene na veliteľskom poste. Dovtedajší veliteľ kapitán Ladislav Hipík prevzal velenie roty v Hlohovci a na jeho miesto nastúpil kapitán Jaroslav Marko, ktorý dovtedy pôsobil na bývalej katedre protivzdušnej obrany Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši.

Realizácia odbornej prípravy je v podmienkach tejto roty oveľa zložitejšia. Aj preto, lebo je zložená z mnohých druhov vojenských odborností. Od vodičov, dielenských špecialistov, spojárov, protiletadlových strelcov až po kuchárov a skladníkov. Preto v odbornej príprave hlavný dôraz kladíme na prípravu v družstvách, za ktorú zodpovedajú velitelia družstiev. Strelci absolvovali strelby vo výcvikovom priestore Zálubica. V ďalšej odbornej príprave, ako je napríklad výcvik vodičov pri jazde zložitým terénom a prekonávanie prekážok sme ale spojili sily celého práporu a uskutočnili ho v rámci sústredenej prípravy vo výcvikových priestoroch. Prekonávanie vodnej prekážky vozidlami sme zorganizovali v spolupráci so seredským ženijným práporom na Lešti. Hlavnými organizátormi ako aj riadiacimi týchto cvičení boli a sú zástupca veliteľa roty nadporučík Miloš Pešta a veliaci poddôstojník roty nadrotmajster Rastislav Kyseľ. Nemenej náročným bol aj poľný výcvik veliteľsko-podpornej roty v priestore vysielača Uzovská Panica, kde sa cvičilo vyslobodzovanie techniky, jazda v teréne a jazdy s prístrojmi na nočné videnie.

Aj napriek tomu, že deviatá rota nezabezpečuje hlavnú úlohu práporu, má v jeho činnosti nezastupiteľné miesto. Všetci jej príslušníci sú profesionáli v pravom zmysle slova a takými chcú byť aj v budúcnosti. V tomto výcvikovom roku už máme naplánované ďalšie akcie, ktoré preveria našu pripravenosť a pomôžu nám stať sa lepšími v tom čo robíme.

kpt. Ing. Jaroslav MARKO, PhD.

Gymnazisti na Liptove

Výše osem desiatok bratislavských gymnazistov, ktorí predbežne prejavili záujem o štúdium v Akadémii ozbrojených síl generála M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši navštívilo začiatkom februára školu, aby sa priamo na mieste oboznámilo s podmienkami v škole. Pracovník bratislavského regrutačného strediska Miroslav Ondejka označil po rozhovore so študentmi túto cestu za vydarenú. Potvrdila to aj študentka Zuzana Radová (na fotografii vpravo), ktorá sa rozhodovala medzi vojenskou a policajnou akadémiou. „Lepšie je jedenkrát vidieť a porovnať, ako sto razy počuť,“ poznamenala Zuzana, ktorú okrem iného zaujíma box aj strelba. Len pre zaujímavosť, práve ona patrila medzi štyroch gymnazistov, ktorí si priamo v akadémii podali vyplnenú prihlášku o štúdium.

Text a foto Soňa JAROŠOVÁ

Protokol v praxi (14) Prípitok

Je súčasťou oficiálnych príležitostí, ale aj priateľských posedení. V prípade, že sme poverení predniesť prípitok, reč si musíme starostlivo pripraviť. Pred prípravou prípitku zvážime o akú aktivitu ide (úvodné slovo na uvítanie, zahájenie vernisáže, prípitok na slávnostnej večeri, pracovné vystúpenie, atď.).

V prípade väčšej spoločnosti môže hosťiteľ zaklopať lyžičkou na prázdny pohár, aby si vyžiadal pozornosť. Prvý prednáša prípitok hosťiteľ, aby privítal hostí. Akt prípitku by mal byť krátky, maximálne trojminútový, čo zvyčajne stačí. Je potrebné si uvedomiť, že čím viac hovoríme, tým viac zvyšujeme riziko, že sa prítomní začnú nudiť. Prípitok by mal byť formulovaný tak, aby zanechal priaznivý, pozitívny dojem. Konfliktne otázky sa v prípitkoch nenastoluju. V prípade ak sa tomu nedá ani trochu vyhnúť, je potrebné podať ich vo všeobecnejších formuláciách. Prípitky na spoločenských aktivitách nikdy nečítame. Na pomoc môžeme využiť maximálne malú kartičku, na ktorú si pri príprave poznačíme najdôležitejšie slovné väzby, čísla alebo mená osôb. Je veľmi nepríjemné keď nám vypadne z pamäti meno nášho hosťa alebo inej dôležitej osoby. Hovoríme nahlas a výrazne.

Po prednesení prípitku hosťiteľ uchopí čašu sektu (v našej oblasti slivovicu, borovičku, demänovku, a podobne), pozdvihne ju do výšky očí a symbolicky si pripije s hosťom. Ostatným naznačí iba gestom prítuknutie a zľahka sa napije. Ostatní po skončení prípitku povstanú (počas prípitku sedia), pozdvihnú čašu smerom k hosťiteľovi a hosťovi a zľahka sa napijú. Hosť sa môže ujať slova po skončení prípitku hosťiteľa, alebo až na záver pred dezertom. Hosť zvyčajne poďakuje hosťiteľovi za prijatie a pohostinnosť, všetci následne opäť povstanú a symbolicky si pripijú.

kpt. Miloš ARNOLD
Oddelenie protokolu KaMo

Pozvánka na stretnutie

Milé spolužiačky,

tento rok uplynie 25 rokov od ukončenia

Kurzu pozemných špecialistiek letectva pri VVLŠ SNP Košice (1981/1982).

V mene organizačného výboru vás pozývame na stretnutie, ktoré sa bude konať od 18. do 20. mája 2007 v Tatranských Zruboch.

Kontakt: Jaroslava Jakubíková, Pionierska 420, 01841 Dubnica nad Váhom,
Slovenská republika.

tel.: 0960 336220, 0907 792 672, 042 4426492

e-mail: jaroslava.jakubikova@mil.sk, jakubikovaj@centrum.sk

Zelená zbrojarskemu priemyslu

Rozvoj zbrojárskej výroby sa stal aktuálnejším po zverejnení Programového vyhlásenia vlády SR v roku 2006. Aj minister obrany SR František Kašický podporil spoluprácu so zbrojarským priemyslom.

Zbrojárska výroba sa vo všeobecnosti považuje za znak technicko-ekonomickej vyspelosti štátu a suverenity s priaznivým dopadom na zamestnanosť a rozvoj infraštruktúry priemyslu. Tvorí súčasne exportný potenciál, ktorý vytvára rentabilitu dodávok pre vlastné ozbrojené sily a obchodno-platobnú bilanciu štátu. Tieto skutočnosti zvyrazňuje širší pohľad na zbrojarský priemysel, lebo nevyrába len zbrane a muníciu, ale súčasne aj výrobky pre výstrojnú a logistickú zabezpečenie vojsk.

O správnosti a aktuálnosti uvedenej priority Programového vyhlásenia vlády niet pochybností. V oblasti vojenskej techniky a zbrojarskeho priemyslu pracujem od roku 1957. Kladiem si oprávnenú otázku, či máme možnosti uvedenú prioritu plniť. Odpoveď je jednoznačne kladná, lebo máme vývojové, výrobné, opravárenské a skúšobné podniky i exportné organizácie. Dokázali sme to v dávnej i nedávnej minulosti a dokazujeme to v zložitých ekonomických podmienkach v súčasnosti.

Pre podporu tohto tvrdenia uvádzam niektoré príklady dosiahnuté v samostatnej SR:

- Naše delostrelectvo ako prvé zo štátov V-4 dosiahlo kompatibilitu s delostrelectvom NATO. Do výzbroje bola zavedená 155 mm samohybná delostrelecká kanónová húfnica (SaKH) vz. 2000 ZUZANA, u ktorej sme dosiahli prvý exportný úspech do Grécka. Máme už prototyp ZUZANY s predĺženou hlavnou 52 cal. Do výzbroje bol zavedený modernizovaný salvový raketomet 122 mm RM-70 MODULAR s možnosťou strelby rakiet NATO 227 mm MLRS. Na vývoji ZUZANY a MODULARU má zásluhu Konštruktúra Defence a. s. Trenčín, výrobu ZUZANY ZŤS Špecial Dubnica nad Váhom. Muníciu pre ZUZANU úspešne zvládol výrobný podnik ZVS-holding a. s. Dubnica. Bol som pri jej skúškach v roku 1999 na balistickej strelnici Záhorie, kde bolo možné porovnávať túto muníciu s muníciou 155 mm ERFB/RT používanou v NATO. Výsledky ukázali, že naša munícia má menší rozptyl a väčší účinok v cieľi. (Podrobnosti sú uvedené v OBRANE č. 18/03).
- Zaviedli sme do výzbroje mínomety 81 a 98 mm s muníciou a kontajnerovú 122 mm GRAD s protitankovým účinkom AGAT a KRIŽNÁ.
- Dosiahli sme úspechy v odminovacej technike: podnik Way Industry, a. s. Krupina vyvinul a vyrobil samchodný diaľkovo riadený odminovač BOŽENA s výborným exportným úspechom do 15 krajín. Samohybný výbušný odminovač na podvozku BVP 1 realizoval podnik Konštruktúra Defence Trenčín.

- Diaľkový detektor bojových chemických a toxických látok DD-CWA vyvinutý a vyrábaný vo Vojenskom technikom ústave Liptovský Mikuláš, ktorý vyvinul pre delostrelectvo prenosný systém zameriavania cieľov s laserovým diaľkomerom.
- Stredný terénny nákladný automobil STA 4x4 výrobcu Tatra Sipox Bánovce nad Bebravou.

Na výstave IDEB 2006 v Bratislave boli k dispozícii najnovšie výrobky zbrojarskeho priemyslu. Pre naše pozorné sily zaručene zaujal:

Široký sortiment špecializovaných modifikácií známeho ľahkého pancierového vozidla ALIGATOR 4x4:

- Ako bojový možno nazvať ALIGATOR, v ktorom strelec v bezposádkovej veži ovláda vežový systém RCWS-127 (gulomet 12,7 mm a 7,62 a dve protitankové riadené strely) izraelskej firmy Rafael.
- Prieskumný ALIGATOR PK-RCHBO na prieskum radiačnej, chemickej a biologickej ochrany
- ALIGATOR DPP ako prieskumný delostrelecký prostriedok
- ALIGATOR PLN ako predsunutý letecký navádzač
- ALIGATOR ŽV ako prieskumný ženijný prostriedok.

Považujem za správne oceniť skutočnosť, že Vojenský opravárenský podnik 027 Trenčín v spolupráci vývojových podnikov Konštruktúra Defence a. s. Trenčín, EVPZ Defence a. s. Dubnica a za pomoci obchodnej spoločnosti Kerametal

a. s. Bratislava dokázal vyrobiť uvedený sortiment v priebehu necelých troch rokov.

Známy výrobný podnik ZTS Špecial a. s. Dubnica predviedol modernizovaný BVP 2 s bezposádkovou vežou izraelskej firmy Rafael RCWS-30 (30 mm kanón, dvojica PT riadených striel, 7,62 mm guľomet). Pre zahraničného zákazníka vyrobil značné množstvo bezposádkovej veže COBRA (30 mm kanón 2A42, 7,63 guľomet a PT riadená strela).

Pre vzdušné ozbrojené sily na IDEB 2006 iste zaujali exponáty: Modernizovaný vrtulník Mi-17M, modernizovaná rádiodlokačná stanica ST-68SK a veliteľské stanovisko protiletadlového raketového kompletu 2K12M KubM.

Nie vo všetkých plánovaných programoch boli dosiahnuté konečné výsledky. Uvádzam len dva programy, u ktorých vývoj pokračoval v ekonomicky nákladných vojskových skúškach:

- úspešne skončili vojskové skúšky modernizovaného tanku T 72 M2, po ktorých mala nasledovať realizácia vo výrobe.
- Úspešne skončili vojskové skúšky samohodného protiletadlového kompletu (ShPLK) BRAMS vyzbrojeného dvojicou 30 mm kanón 2A38M ruskej výroby, guľomet 7,62 mm PKT, štyri PL rakety infračerveného navedenia. BRAMS mal nahradiť 30 mm PLdvK vz. 53/57, ktorý je vo výzbroji v OS SR už 48 rokov! Realizácia podobného prostriedku ako BRAMS je vo všetkých armádach veľmi aktuálna predovšetkým v armádach V-10 (okrem poľskej armády). Kanón 30 mm má široké použitie – proti živej sile, pozemným a vzdušným cieľom a obrneným transportérom (jeho podkaliberná strela má priebojnosť panciera 100 mm). U BRAMS-u bude dôležité rozhodnúť, či ponechať 30 mm kanón 2A38M ruskej výroby (skúšaný vo vojskových skúškach), ktorý má vysokú kadenciu

strelby (1 200 výstrel/min), ale nie je kompatibilný s výzbrojou NATO. Má ale rovnaký náboj ako 30 mm K2A42 na BVP 2, ktorého výrobca je ZVS holding a. s. Dubnica a máme k dispozícii značné množstvá (podrobnosti uvedené v OBRANE č. 10/05).

Z kladov a nedostatkov zbrojárskej výroby sa musíme poučiť. Avšak najdôležitejší bude pohľad do jej budúcnosti, ktorá je závislá:

- a) Na trendoch výzbroje a vojenskej techniky úzko súvisiacej na medzinárodnej situácii a posledných výsledkoch vedy a techniky.
- b) Nutná je znalosť požiadaviek armád, v našom prípade požiadavky a priority OS SR sú uvedené v MODEL 2010, 2015 a konkretizované v modernizačných prioritách NGŠ SR TOP 5.
- c) Dominantným problémom bude ekonomické zabezpečenie vývoja, výroby, opráv a nákupu novej výzbroje a techniky.

V našich podmienkach možno z uvedeného vyvodit závery:

- 1) Nedopustiť pokles a vôbec nie zánik vývoje základne, ktorá predstavuje mozog zbrojárskej výroby.
- 2) Zachrániť aspoň časť výrobných podnikov, ktoré dosahovali významné úspechy aj v exporte, predovšetkým ZTS Špecial a ZVS holding v Dubnici.
- 3) Ekonomické zabezpečenie zbrojárskej problematiky je vždy závislé od momentálnej hospodárskej situácie. V porovnateľných štátoch to predstavuje cca 15 – 20 % prostriedkov rozpočtu MO. Podľa komplexného hodnotenia obrany SR dňa 25. 4. 2006 na zabezpečenie výroby a nákupu výzbroje, techniky, komunikačných a informačných systémov a našich jednotiek v zahraničí bolo vynaložených 4 mld. Sk z rozpočtu MO SR v roku 2005. Modernizácia lietadiel MiG-29 bola v rámci deblokácie. Náklady na projekty výskumu a vývoja v roku 2005 z plánovaných 131 mil. Sk klesli na 120 mil. Sk (z 0,51 % na 0,42 %) z rozpočtu MO SR v roku 2005 (podrobnejšie v OBRANE č. 6/06).

To je pochopiteľne veľmi málo pre vývoj a výrobu. Problémom je aj absencia dlhodobého plánovania a rozpočtovania finančných prostriedkov určených na výrobu. Tieto boli uvoľňované oneskorene až v druhom polroku bežného roku, väčšinou na malé série

s negatívnym dopadom na rentabilitu výroby, jej dodávateľské zabezpečenie a termíny plnenia.

- 4) Náš zbrojársky priemysel nebude môcť komplexne zabezpečiť všetky požiadavky OS SR, budú preto nákupy zo zahraničia. Na zabezpečenie mobility pripadá do úvahy obrnený transportér 6x6 lebo 8x8. Užitočné bude využiť pri tom ekonomické využitie nákupu zapojením našich podnikov do výroby niektorých komponentov a opráv nakupovaného objektu. To realizujú v Českej republike, kde pri nákupe 234 OT PANDUR II od rakúskeho koncernu Steyr budú kooperovať niektoré podniky ČR. V Poľsku dokonca z celkového počtu 690 OT AMV 6x6 a 8x8 fínskej spoločnosti Patria bude sa vyrábať 300 ks. V oboch prípadoch je možnosť uplatnenia na tretích trhoch.
- 5) Vstupom SR do obrannej organizácie NATO podstatne sa zlepšilo naše obranné zabezpečenie, súčasne aj zahraničná spolupráca pri vývoji, výrobe a exporte vojenskej techniky, kde je tvrdá konkurencia na tretích trhoch. Skúsenosti ukazujú, že vo výrobe, ale predovšetkým v exporte nie je možné spoliehať sa len na pomoc štátu. Úspechy dosiahla iniciatíva výrobných a obchodných organizácií, máme na to niekoľko príkladov. Podnik Way Industry a. s. Krupina zabezpečil úspešný export 120 objektov odminovacieho kompletu Božena do 15 štátov, ZTS Špecial a. s. Dubnica vyviezol modernizovanú bezposádkovú vežu Cobra na BVP 2. Dôležitý exportný úspech dosiahla obchodná organizácia Kerametel a. s. Bratislava v Grécku. Treba zdôrazniť skutočnosť, že uvedené podniky si v značnej časti výsledky zabezpečovali po ekonomickej stránke samostatne. Na porovnanie uvádzam fínsku spoločnosť Patria, ktorá úspešne exportuje nielen obrnené OT AMV 6x6, 8x8, ale aj 120 mm dvojhľavňový minometný systém AMOS AMV na pásovom a kolesovom podvozku i na malých bojových plavidlách.

V závere možno tvrdiť, že náš zbrojársky priemysel po osamostatnení SR dosiahol za zložitej medzinárodnej a ekonomickej situácie a značnej reorganizácie významné úspechy skoro vo všetkých oblastiach zabezpečenia OS SR. To vytvára dobré možnosti pre plnenie Programového vyhlásenia vlády SR 2006.

Generálmajor v.v. Ing. Rudolf TVAROŠKA
Foto kpt. Peter MICHNICA a Ján BEGALA

Nové modifikácie **ALIGATORA**

V priestoroch Vojenského opravárenského podniku Trenčín, a.s., sa 19. decembra 2006 uskutočnilo slávnostné odovzdanie nových modifikácií ľahkého obrneného vozidla ALIGATOR, a to modifikácie ALIGATOR 4x4 PK RCHBO (prieskumný komplet radiačnej, chemickej a biologickej ochrany-na fotografii počas predvádzania „protichemickeho“ Aligátora št. tajomníkovi J. Baškovi v Zemianskych Kostolanoch) a ALIGATOR 4x4 DPP (delostrelecký prieskumný prostriedok) do výzbroje Ozbrojených síl SR. Pre potreby OS SR boli odovzdané prvé štyri kusy vozidiel ALIGATOR 4x4 PK RCHBO a prvé tri kusy vozidiel ALIGATOR 4x4 DPP.

Za MO SR sa na slávnostnom odovzdaní zúčastnil doc. Stanislav Szabo, PhD., zastupujúci národný riaditeľ pre vyzbrojovanie a za OS SR veliteľ Pozemných síl OS SR genmjr. Milan Maxim. Zástupcovia rezortu obrany ocenili kvalitu a špičkové parametre odovzdávaných produktov, ktoré boli vyvinuté, odskúšané a vyrobené na základe zmluvy uzatvorenej medzi MO SR a VOP, a.s., Trenčín. Vyjadrili presvedčenie, že obe verzie vozidiel, ktorých vývoj sa začal v roku 2004 a úspešne sa po vykonaní príslušných vývojových a vojskových skúšok ukončil v roku 2006, budú z hľadiska svojich takticko technických parametrov a užívateľských vlastností prínosom pre ozbrojené sily. Vysoká úroveň vycvičenosti obsluh a adekvátne logistické zabezpečenie sú

takisto dôležitými faktormi pre vykonávanie úloh a obranných schopností, na ktoré sú vozidlá predurčené.

Cieľom vývoja modifikácie ALIGATOR 4x4 PK RCHBO bolo vyvinúť mobilný prieskumný komplet radiačnej, chemickej a biologickej ochrany. Na to boli do vozidla integrované špeciálne prístroje a zariadenia.

PK RCHBO na báze vozidla ALIGATOR je predurčený na:

- radiačný, chemický a biologický prieskum priestorov predpokladanej činnosti vojsk, pochodových osí a smerov činnosti vojsk, priestorov po použití ZHN z vozidla i mimo vozidla,
- monitorovanie priestorov kontaminovaných nebezpečnými chemickými látkami a zdrojmi ionizujúceho žiarenia po priemyselných haváriách,
- monitorovanie priestorov kontaminovaných nebezpečnými chemickými látkami a toxickými chemickými látkami, biologickými prostriedkami a zdrojmi ionizujúceho žiarenia po udalostiach nevojenského charakteru,
- označovanie kontaminovaných priestorov,
- odber a prepravu vzoriek pre laboratórnu kontrolu,
- radiačné, chemické a biologické pozorovanie,
- zisťovanie parametrov jadrového výbuchu,
- odovzdávanie informácií o RCHBS v zmysle ATP45(B) a vysielanie varovných signálov.

Hlavným riešiteľom úlohy bol VOP Trenčín, a.s. Na rie-

šení kooperoval VTÚ Liptovský Mikuláš, VTSÚ Záhorie a EVPÚ Nová Dubnica.

Cieľom vývoja modifikácie ALIGATOR 4x4 DPP bolo vyvinúť delostrelecký prieskumný prostriedok pre vykonávanie prieskumnej činnosti z vozidla aj mimo vozidla, k čomu bola integrovaná zavedená a užívateľom dodaná prieskumná súprava TAOS 20 a boli inštalované ďalšie špeciálne prístroje a zariadenia.

ALIGATOR 4x4 DPP je určený na:

- prieskum cieľov cez deň, za zníženej viditeľnosti a v noci,
- určovanie súradníc cieľov polárnymi alebo pravouhlými súradnicami v sieti S-42 a v sieti UTM pomocou prieskumných prístrojov, leteckej snímky, mapy alebo výpočtom z polohového uhla a cieľa výšky pozorovateľne,
- delostrelecký prieskum z vozidla i mimo vozidla (v prípade poruchy alebo terénu vozidlom nedostupného),
- na pozorovanie výbuchov vlastnej delostreleckej palby a odovzdávanie týchto údajov prenosom dát alebo fónicky,

Hlavným riešiteľom úlohy bol VOP Trenčín, a.s. Na riešení kooperoval VTÚ Liptovský Mikuláš.

Ing. Ivan KOBLEN, CSc.

vedúci oddelenia odboru vyzbrojovania SEOMPZ MO SR

Foto **Pavol VITKO**

Ako hodnotia vojaci kvalitu výcviku

Kvalita výcviku a úroveň vycvičenosti vojakov v našich ozbrojených silách sa stali objektom záujmu sociológov vo výskume, ktorý sa uskutočnil v závere minulého roka. Cieľom výskumu, do ktorého sa zapojilo takmer 300 profesionálnych vojakov z 13 vybraných útvarov, bolo načrtnúť, ako vnímajú profesionálni vojaci svoju odbornú pripravenosť, akú dôveru majú k svojim nadriadeným, k svojej výzbroji a k pripravenosti vlastnej jednotky na nasadenie. Oslovení boli len respondenti z hodnostných kategórií mužstvo a poddôstojníci.

Z celej škály výskumných otázok považujeme za veľmi zaujímavú otázku, ktorou sme sledovali názor respondentov na využívanie pracovnej doby na profesionálnu prípravu.

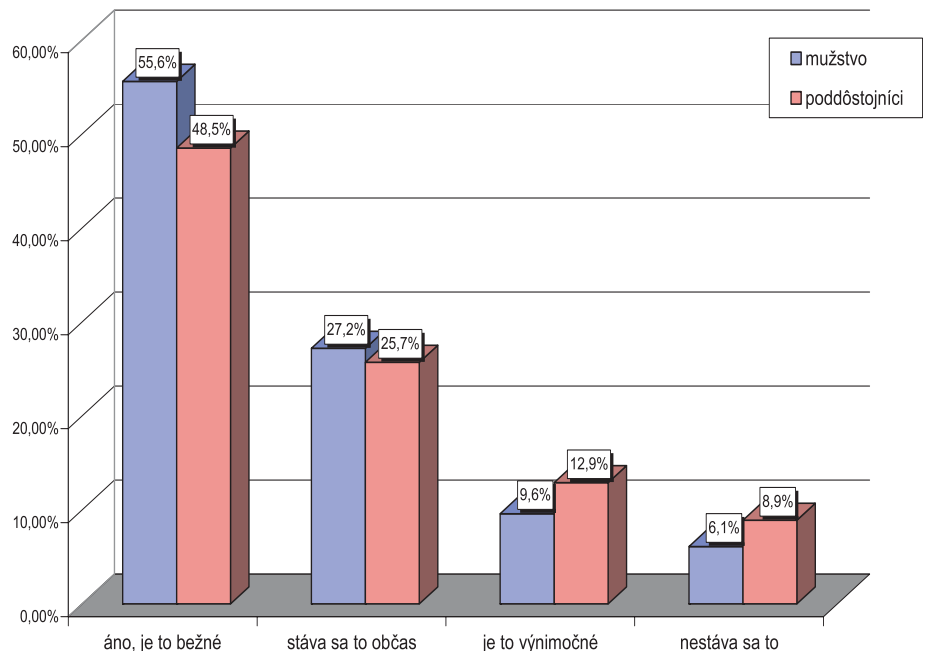
Z výskumu vyplýva, že takmer 56% mužstva a 49% poddôstojníkov uviedlo, že na úkor výcviku sú bežne v útvaroch vykonávané náhradné činnosti, ako napríklad upratovanie, ošetrovanie techniky a podobne.

Ak sa na to pozrieme sumárne a zlúčime tieto jednoznačné odpovede s názorom tých vojakov, ktorí uviedli, že sa stáva len občas, aby namiesto výcviku mali náhradný program (27% mužstva a 26% poddôstojníkov), zistíme, že viac ako každý ôsmy z desiatich oslovených vojakov v hodnosti mužstvo a tri štvrtiny poddôstojníkov pripúšťajú, že vojenský výcvik je nahrádzaný inými prácami. Tento poznatok je zaujímavý aj z toho pohľadu, že poddôstojníci sú za výcvik spoluzodpovední.

Pri meraní kvality samotného výcviku sa zisťovalo aj to, ktoré predmety bojovej prípravy a výcvikové situácie sú podľa názoru respondentov precvičované na veľmi dobrej úrovni, a ktoré sú naopak slabé či veľmi slabé precvičované. Respondentom bolo predložených celkom 13 predmetov bojovej prípravy, ku ktorým mali možnosť priradiť svoje hodnotenie od 1 po 5, pričom 1 bola veľmi dobrá úroveň a 5 veľmi slabá úroveň. Pre ilustráciu uvádzame priemernú známku hodnotenia respondentov u deviatich predmetov bojovej prípravy v nasledujúcej tabuľke č.1.

Z tabuľky vyplýva, že žiadny z predmetov bojovej prípravy nebol hodnotený na veľmi dobrej úrovni (blížiaci sa k jednotke). K dobrej úrovni sa priblížilo hodnotenie streleckej prípravy, bojových strelieb, alebo telesnej prípravy. Naopak, slabé je hodnotené nočný výcvik, prekážková dráha, taktické cvičenia s bojovou strelbou a spoločenskovedný seminár. Ak bližšie porovnáme názory a hodnotenia predstaviteľov mužstva a poddôstojníkov, zistíme, že sa odlišujú.

Stáva sa, že na úkor výcviku vykonávate inú činnosť?

Poddôstojníci hodnotia vo všeobecnosti úroveň a kvalitu zamestnaní kritickejšie ako mužstvo. Môže to súvisieť s ich vyššími nárokmi na seba, na vojakov, aj na výcvik ako taký. Ich kritickosť však môže byť aj výrazom ich lepšej rozhladenosti v danej problematike. Poddôstojníci sú zrejme náročnejší preto, lebo vedľa lepšie odhadnúť, ako dobre majú byť v skutočnosti profesionálni vojaci pripravení.

Výskum, ktorý zisťoval, ako hodnotia vojaci úroveň výcviku a vlastnej vycvičenosti, sa realizoval v našich ozbrojených silách po prvýkrát. Bol to skôr predvýskum - sonda, na ktorú chce skupina vojenských sociológov nadviazať hlbším a komplexnejším výskumom. Ten by umožnil naformulovať prípadné návrhy a opatrenia na zlepšenie kvality výcviku v našich ozbrojených silách.

Ľuboš BERKY

Ako hodnotíte súčasnú úroveň výcviku jednotlivých predmetov bojovej prípravy?

Predmet bojovej prípravy	Priemerná hodnota Hodnostná kategória		
	Mužstvo	Poddôstojníci	Celkové hodnotenie
strelecká príprava	2,17	2,49	2,28
taktická príprava	2,61	2,79	2,67
telesná príprava	2,19	2,36	2,25
RCHBO	2,57	2,71	2,62
spoločenskovedný seminár	2,97	3,13	3,02
bojové strelby	2,17	2,47	2,27
taktické cvičenia	2,88	3,17	2,98
s bojovou strelbou	3,02	3,27	3,11
prekážková dráha	3,02	3,27	3,11
nočný výcvik	3,24	3,48	3,32

V znamení päťdesiatky

Vojenská hudba Banská Bystrica oslávila vlni v októbri „päťdesiatku“. Oslavy polstoročia tvorivej práce bolo badať v jej aktivite po celý rok, najviac v predvianočnom období.

Pod taktovkami veliteľa Vojenskej hudby Banská Bystrica poručíka Petra Bibzu a zástupcu veliteľa Vojenského konzervatória z Roudnice nad Labem (ČR) kapitána Mateja Farkaša sa 1. decembra rozozneli tóny dychovej hudby v kine Urpín v Banskej Bystrici. Mimochodom, na tomto koncerte sólisti, mezzosopránistka Petra Kellerová (ČR) a Ján Babjak z opery SND v Bratislave zaspievali obľúbené piesne ako Hello Dolly, Biele Vianoce alebo New York, New York.

„Toto vystúpenie odštartovalo snúru našich štyroch spoločných adventných koncertov,“ zdôveril sa dirigent českého orchestra. Poručík Bibza doplnil: „Ďalšie koncerty

sme absolvovali v kúpeľných mestách Piešťany a Turčianske Teplice a ešte v Senici.“

A ako sa dala naša vojenská hudba dokopy s českým orchestrom vojenského konzervatória? „Stretli sme sa v máji 2005 v Poľsku na slávnosti pri príležitosti osláv Gorlickej bitky,“ takmer dvojhlasne povedali obaja dirigenti a dodali: „Práve tu vznikla myšlienka vzájomnej spolupráce.“ Dlhو nezaháľali a vytvorili spoločný projekt – adventné koncerty. Po dvoch rokoch a skúsenostiach by chceli v tradícii pokračovať.

Slovenské vojenské hudby získavajú svojich hudobníkov konkurzom. Naši západní susedia, Česká republika, majú zatiaľ k dispozícii vlastné Vojenské konzervatórium v Roudnici nad Labem, ktoré je dedičstvom po spoločnom Československu. Avšak o budúcnosti tejto „liahne“ muzikantov sa už rozhodlo. Zástupca veliteľa konzervatória nám prezradil, že rok 2008 ukončí vyše 30-ročnú

tradíciu výchovy roudnických vojenských hudobníkov a k slovu sa aj tu dostanú konkurzy.

Okrem úloh, ktoré vyplývajú z poslania vojenskej hudby, sa Banskobystričania pravidelne zúčastňujú na Festivale vojenských dychových orchestrov v Bratislave, prezentujú sa prostredníctvom výchovných koncertov pre 1. stupeň základných škôl, adventnými koncertmi, ale môžeme ich stretnúť aj v zahraničí. „Zúčastnili sme sa napríklad na Festivale vojenských dychových orchestrov v Debrecíne, hrali sme v Gorliciach, a v roku 2006 sme účinkovali na Medzinárodnom festivale vojenských orchestrov v Krakove,“ pochválil sa veliteľ vojenskej hudby.

V Ozbrojených silách SR v súčasnosti pôsobia tri profesionálne umelecké súbory, Ústredná vojenská hudba Bratislava, Vojenská hudba Trenčín a Vojenská hudba Banská Bystrica. Armáda Českej republiky sa môže pochváliť piatimi profesionálnymi hudobnými telesami: Ústrednou hudbou AČR Praha a posádkovými hudbami Praha, Olomouc, Tábor, Hradec Králové. Vojenské konzervatórium, ktoré vychovávalo do roku 1993 aj slovenských vojenských muzikantov, po vyše 80-ročnej tradícii zanikne.

npor. Lenka TIŇOVÁ

Euro-Atlantic Quarterly

Na Slovensku je len veľmi málo časopisov, ktoré sa venujú problematike obrany a medzinárodnej bezpečnosti. Medzi také tituly patrí štvrťročník Euro-Atlantic Quarterly, ktorý vychádza už druhý rok.

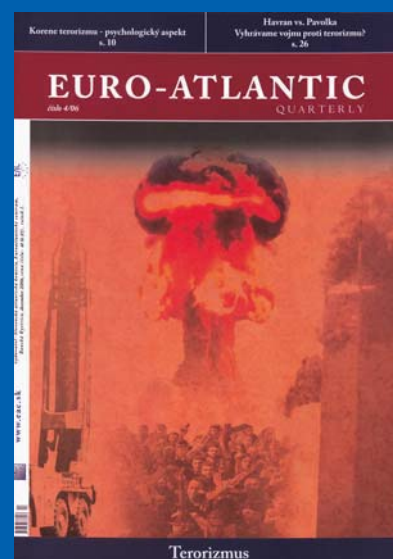
Časopis je spoločným projektom Slovenskej atlantickej komisie (www.ata-sac.org) a Euroatlantického centra (www.eac.sk). Obe mimovládne organizácie aj redakcia sídli v Banskej Bystrici. Ambíciou Euro-Atlantic Quarterly je prispievať k diskusií o bezpečnostnej problematike, o zapojení Slovenska do kolektívnej bezpečnosti a transatlantického partnerstva. Periodikum sa zároveň chce podieľať na posilnení

slovenskej bezpečnostnej komunity a poskytovať jej platformu pre komunikáciu, polemiku, názory a prezentáciu najnovších poznatkov. Redakcia má záujem na rozširovaní počtu spolupracovníkov redakcie o mladých perspektívnych odborníkov, ľudí so skúsenosťami z mierových misií a medzinárodných štábov a podobne.

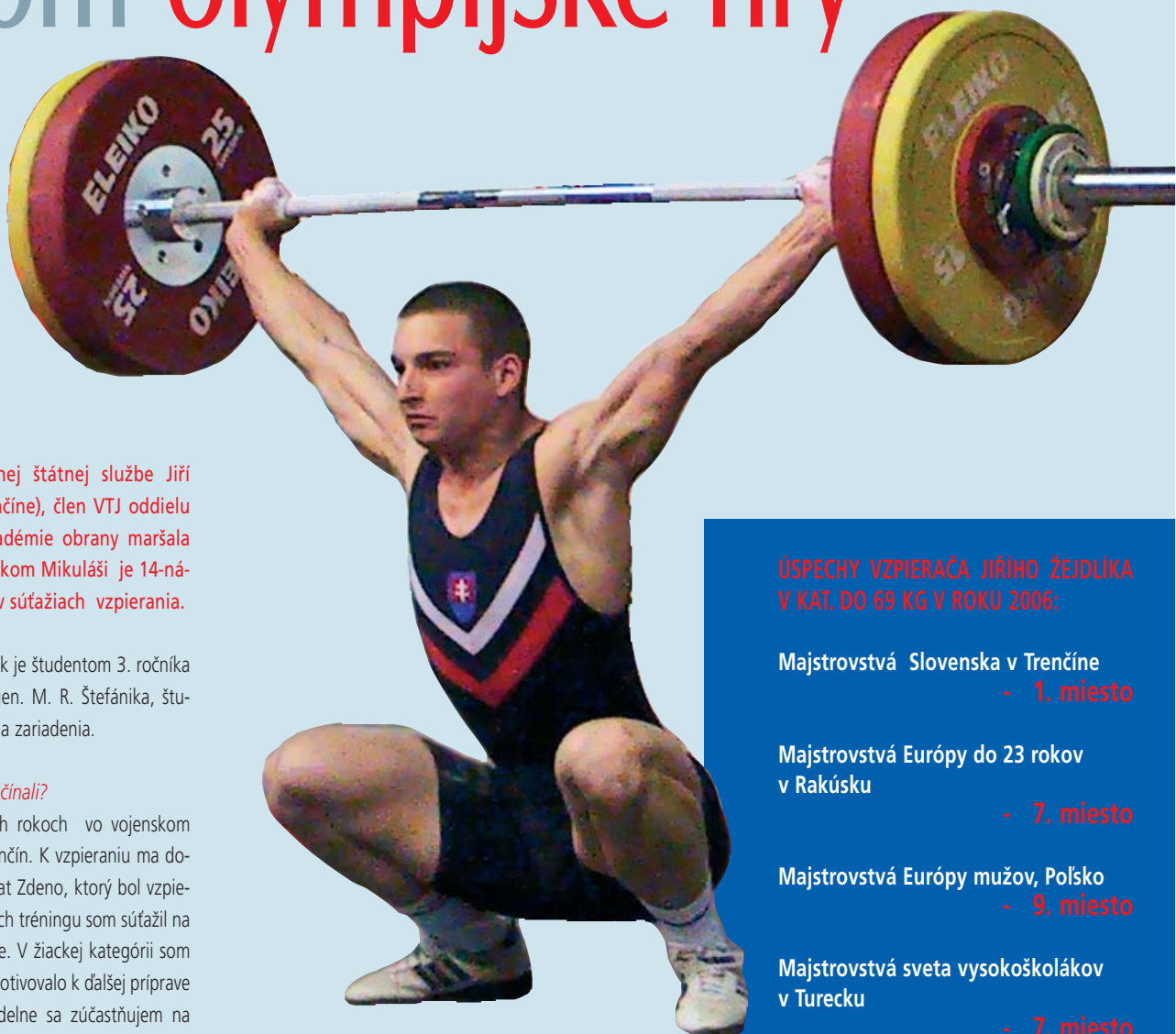
Euro-Atlantic Quarterly vychádza na 40-tich stranách, plnofarebne a v slovenskom jazyku. Vydávanie podporuje NATO Public Diplomacy Division. Redakcia spolupracuje aj s Ministerstvom obrany SR.

Kontakt: redakcia@ata-sac.sk, 048/4151689.

Pavol VITKO

Cieľom olympijské hry

Desiatnik v prípravnej štátnej službe Jiří ŽEJDLÍK (nar. 1985 v Trenčíne), člen VTJ oddielu kulturistiky Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hadika v Liptovskom Mikuláši je 14-násobný slovenský majster v súťažiach vzpierania.

Des. v pr. št. sl. Jiří Žejdlík je študentom 3. ročníka Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika, študuje odbor Dopravné stroje a zariadenia.

• Ako ste so vzpieraním začínali?

Začal som v dvanástich rokoch vo vojenskom športovom centre Dukla Trenčín. K vzpieraniu ma doviedol v roku 1997 starší brat Zdeno, ktorý bol vzpieračom. Už po troch mesiacoch tréningu som súťažil na vianočnom turnaji v Trenčíne. V žiackej kategórii som obsadil 6. miesto, a to ma motivovalo k ďalšej príprave a tvrdším tréningom. Pravidelne sa zúčastňujem na

majstrovstvách Slovenska vo vzpieraní a v postupných váhových kategóriách som obsadzoval prvé miesto.

• Tréning vzpierača musí byť náročný...

Tréning je zameraný na rozvoj sily a na techniku jednotlivých disciplín. Vzpieranie - to je trh a nadhod. Trénujem denne asi poldruha hodiny v posilňovni Národnej akadémie obrany, počas tréningu väčšinou používam olympijskú činku. Nemám žiadneho sparringpartnera. Môj tréner Mgr. Milan Kováč pôsobí v Trenčíne a usmerňuje ma na diaľku, píše mi tréningové plány. Všetky zmeny a priebeh tréningov konzultujeme, keď som doma v Trenčíne.

• Tvrdým tréningom ste sa presadili aj v súťažiach. Ktorý úspech si najviac ceníte?

Od roku 2000 sa pravidelne zúčastňujem na majstrovstvách Európy a od roku 2002 aj na majstrovstvách sveta. Najväčší úspech som dosiahol na ME v roku 2003, kde som v juniorskej kategórii do 20

ÚSPECHY VZPIERAČA JIŘÍHO ŽEJDLÍKA
V KAT. DO 69 KG V ROKU 2006:

Majstrovstvá Slovenska v Trenčíne
- 1. miesto

Majstrovstvá Európy do 23 rokov
v Rakúsku
- 7. miesto

Majstrovstvá Európy mužov, Poľsko
- 9. miesto

Majstrovstvá sveta vysokoškolákov
v Turecku
- 7. miesto

Majstrovstvá sveta, olympijská
kvalifikácia, Dominikánska republika
- 22. miesto

rokov vo váhovej kategórii do 62 kg obsadil 2. miesto v trhu. V súčasnosti reprezentujem v mužskej kategórii do 69 kg.

• Koľko ste najviac dvihli?

V trhu 125 kg a v nadhode 140 kg.

• Najbližší cieľ?

Prípravujem sa na majstrovstvá Európy, ktoré budú koncom apríla vo Francúzsku. Chcel by som sa tiež dostať na olympijské hry 2008 do Číny, ale táto účasť je závislá od počtu olympijských miesteniek, ktoré získa SR v kvalifikáciách na majstrovstvách sveta.

Alena HARAGOVÁ

Kto som ja?

Nerád čítam dlhé články. A hádam nebudem sám z čitateľov, ktorí vezmú do ruky časopis a najprv si v ňom všimnú fotografie a obrázky, potom očami „prebehnú“ krátke články a až potom sa pustia do čítania tých najrozsiahlejších. A tie sa dajú dočítať iba vtedy, ak sú zaujímavé. Ozaj, čo nás ľudí najviac zaujíma?

Ak si všimneme obsah ľudských rozhovorov, témou číslo jeden je vždy človek. Je to téma diskutovaná z tých najrozmanitejších aspektov, ale nasmerovaná k jednému cieľu: ako si vylepšiť svoju existenciu.

Odpovedí je mnoho a sú rôzne, ale všetky sú dôsledkom toho, ako človek vníma seba samého v zmysle otázky: „Kto je človek?“ alebo lepšie: „Kto som ja?“ Definície človeka ako takého možno rozdeliť do dvoch skupín. Tá prvá našla pre človeka meno „animal rationale“, ktorým ho nazval staroveký filozof Aristoteles. Človek vzniká a riadi sa zákonmi prírody. Svoju existenciu si môže vylepšiť tým, že prírodu ovládne a využije pre seba.

Druhú skupinu odpovedí na otázku - kto je človek - spája názor, ktorý už v dávnom staroveku vyslovil filozof Platón. On chápal človeka ako „ducha“, ktorému najviac prekáža a škodí jeho spojenie s telom. Jedinou šancou pre rozvoj človeka je oslobodenie sa od závislosti na tele - hmote. Dôsledkom takého pohľadu na človeka je stav slobody ducha nezávislého od ničoho a nikoho iného, iba od seba samého. Sloboda sa však realizuje v konkrétnom konaní, teda je potrebné naplniť život hodnotami. A keďže každý človek má svoj pohľad na to, čo je hodnotné a potrebné, každý nech sa sám rozhodne akými hodnotami sa obklopí. Ľudský jazyk to nazýva liberalizmom. Takýto prístup k získaniu slobody a nezávislosti má však jeden háčik. Je poznačený nezodpovednosťou za druhých. A práve liberalizmus priniesol a prináša morálny úpadok, čo spôsobuje úžasnú neslobodu.

Žeby sa naozaj za tých niekoľko tisíc rokov nenašiel lepší návod na získanie slobody a šťastia? Pohľad Božieho Syna nás jednoznačne učí, že takýto návod existuje. V jeho perspektíve je síce potrebný chlieb, ktorý živí biologickú zložku, aj zábava je potrebná, lebo osviežuje našu psychiku, ale pre úplné šťastie ľudskej bytosti je nevyhnutné, aby človek prežival svoju existenciu v úprimnom vzťahu k Bohu a samozrejme k tým, ktorých mu On posielal do cesty. Až toto dáva konečný zmysel nášmu prežívaniu a naplňa nás takou intenzívnou istotou, ktorú nám ani chlieb ani zábava nikdy nedokážu dať. Možno sa pýtame: „Ako vylepšuje našu existenciu Boh?“ Tak, že oslobodzuje a uzdravuje tú zložku osoby človeka, na ktorú zabúda tak materializmus, ako aj liberalizmus. Tou zložkou je ľudská duša (alebo, ak chceme, svedomie). Všeobecná ľudská skúsenosť vraví, že čistej duši a pokojnému svedomiu sa nevyrovná ani zdravie tela, ani pocit bezhraničnej slobody. Preto si chráňme svoju dušu.

majord Jozef MICHALOV

kaplán 2. mechanizovanej brigády Prešov

Ekuména v armáde

Ordinariát Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov Slovenskej republiky spolu s Ústredím EPS v OS a OZ SR pripravili v rámci Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov spoločnú ekumenickú bohoslužbu, ktorá sa konala 23. januára v kaplnke sv. Juraja na MO SR v Bratislave.

Zúčastnil sa na nej biskup - ordinár OS a OZ SR Mons. František Rábek, plukovník Tomáš Semko, generálny duchovný Ústredia ekumenickej pastoračnej služby OS a OZ SR, generálny vikár podplukovník František Počurek, pravoslávny dekan Vzdušných síl SR kapitán Marek Ignaciak a evanjelický dekan Pozemných síl podplukovník Jaroslav Balocký.

Za účasti príslušníkov a zamestnancov MO a GŠ sa spoločne modlili za jednotu kresťanov. Duchovní sa prihovárili prítomným myšlienkami o slove Ježiša Krista, ktoré má moc otvoriť to, čo je zatvorené. Odstraňuje prekážky stojace medzi ním a ľuďmi. Láskou premáha nenávisť. Odpustením robí pomstu zbytočnou. Slovom povzbudenia a podpory odháňa strach a nedôveru. Svojou blízkosťou mení mučivú samotu a tvorí radostné spoločenstvo zachránených pre večnosť. Effatha! – Otvor sa! Toto účinné Božie slovo by malo zaznieť aj do vzťahov medzi kresťanmi rôznych tradícií.

Text a foto **Tibor UJLACKÝ**

Darovali život iným

Pracovníci odberovej mobilnej jednotky Ústrednej vojenskej nemocnice SNP z Ružomberka pred Vianočnými sviatkami a potom pre veľký záujem aj v polovici januára zorganizovali v priestoroch Klubu ministerstva obrany v Bratislave darovanie krvi.

Podľa primára hematologicko transfúzneho oddelenia Ružomerskej vojenskej nemocnice Juraja Mituru celkom darovalo krv vyše sto zamestnancov rezortu. Medzi prvými bol aj minister obrany František Kašický, príslušníci Čestnej stráže prezidenta SR, Čestnej stráže Ozbrojených síl SR, generálneho štábu

i ministerstva obrany. Mnohí darujú krv pravidelne. Napríklad držiteľ diamantovej Jánskeho plakety nadrotmajster Martin Hocko daroval krv 86-krát a držiteľ zlatej plakety plukovník Rudolf Kebísek absolvoval 75 odberov.

Predvianočný dar v podobe vlastnej krvi darovalo v Trebišove pacientom aj 37 vojakov mechanizovaného práporu a siedmi profesionálni tankisti. Odber uskutočnila mobilná transfúzna stanica Košice a na jeho zabezpečení sa podieľali aj trebišovskí vojenský zdravotníci.

-jož

6 x odpovedz

- 1) V gréckych bájach porazil krétskeho Minotaura hrdina menom:
 - a) Theseus
 - b) Herakles
 - c) Achilles
- 2) Druhé meno slovenského básnika, historika, filológa a politika Ľudovíta Štúra bolo:
 - a) Vratko
 - b) Vladislav
 - c) Velislav
- 3) Misia UNFICYP na Cypre je jednou z najstarších mierových operácií OSN. Trvá nepretržite od roku:
 - a) 1958
 - b) 1964
 - c) 1974
- 4) Anglické spojenie „stove pipe“ v preklade znamená:
 - a) skalnatý vrch
 - b) drôtená zábrana
 - c) mínomet
- 5) Slovenský letecký inštitút vznikol transformáciou z Vojenského leteckého technického a skúšobného ústavu v Košiciach. Stalo sa tak dňa:
 - a) 1. augusta 2006
 - b) 15. októbra 2006
 - c) 1. januára 2007
- 6) Dňa 23. októbra minulého roku bolo otvorené nové Spoločné bojové výcvikové centrum. Dislokované je v:
 - a) Odbornej výcvikovej škole Martin
 - b) VVP Lešť
 - c) Akadémii ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši

Správne odpovede: 1a, 2c, 3b, 4c, 5a, 6b.

„Nevzlietol kvôli podvozku?“

Aj takáto kuriozita sa nachádza neďaleko vojenského letiska KAIA v afganskom Kábuľe, kde pôsobia aj príslušníci slovenského kontingentu v rámci operácie ISAF. O havarovanú techniku v okolí letiska nie je núdza. Je to akýsi skanzen a múzeum vojenskej techniky, ktorú v Afga-

nistane používali vojaci znepriatelených strán v období niekoľkých desaťročí.

To, ako sa "skrížili" tanky s lietadlom, zostáva záhadou...

Text a foto **Milan VANGA**

ZASMEJME SA ...

Pán hlavný, - pýta sa hosť v reštaurácii, - prečo máte na stoloch umelé kvety?

- Pretože väčšina našich hostí sú vegetariáni.

...

- Jano, vieš čo je to detektor lži?

- To náhodou viem. S jedným som sa oženil.

...

Zvodca žien si privedie do svojho staromládeneckého bytu ďalšiu obeť. Dievča sa poobzerá po izbe a vraví: Zvláštne, všetko tu máte, všetko je, ako má byť, iba hodiny vám chýbajú...

- A na čo hodiny, slečna? Ktorá sem príde, tak vie, koľko bije.

...

- To je neuveriteľné, - rozplýva sa mladý otecko nad kočíkom, - také malé decko, nemá ani sedem mesiacov a už mi hovorí tata.

Oteckov kamarát na to: - Len sa upokoj, Janko, také malé decko ešte nevie, čo vraví.

...

[ODDYCH]

Falošní hráči

Zaujímavý prípad riešil Vojenský obvodový súd v Prešove. Týkal sa bývalého pprp. PZ Patrika F., ktorý sa po predchádzajúcej dohode s ďalšími piatimi osobami rozhodol, že z výherného hracieho automatu elektromagnetickej hry ruleta Tália v. č. 110099, umiestneného v bare Galéria, budú vyberať finančné prostriedky tak, aby to nemohol zistiť majiteľ automatu Junior Game, Bratislava, s.r.o. Patrik F. s ďalším páchatelom zakúpili sadu visiacich zámkov spolu s kľúčmi, ktoré použil na otvorenie zámkov hracieho automatu a použitím vopred neoprávnene získaného kľúča ďalší páchatel otvoril predný kryt rulety, pripojením bezpečnostného vypínača vyradil z činnosti ochranný systém výherného hracieho automatu, zakúpenými kľúčmi zvnútra demontovali vypuklý kryt z organického skla nad tanierom rulety. Tým zabezpečili, že pri hre mohli vsadiť na číslo, ktoré potom sami vyberali a v nočných hodinách, keď nebola v reštaurácii prítomná verejnosť. Najmenej desaťkrát z výherného automatu sňali kryt, vsádzali na určité čísla, následne ruletu roztočili a guľôčku vložili na číslo, na ktoré predtým vsadili, čím znemožnili náhodnému výberu výherného čísla a takto si z výherného hracieho automatu vždy zobrali najmenej 50 000,- Sk. Tie si potom rozdeľovali a peniaze použili pre svoju potrebu, čím spoločnosť Junior Game, Bratislava, s.r.o. spôsobili škodu vo výške najmenej 500 000,- Sk.

Vojenský obvodový súd Prešov posúdil takéto konanie obžalovaného ako prečin neoprávneneho obohatenia podľa § 226 ods. 1, ods. 2 písm. c) Tr. zák. spolupáchatelstvom podľa § 20 Tr. zák., pretože obžalovaný na škodu cudzieho majetku seba obohatil tým, že neoprávneným zásahom do technického vybavenia automatu na poskytovanie platených plnení získal neoprávnene peniaze a konal tak závažnejším spôsobom konania.

Súd vzhľadom na predchádzajúcu bezúhonnosť páchatela a rad poľahčujúcich okolností uložil obžalovanému peňažný trest vo výmere 55 000,- Sk. V prípade nezaplatenia náhradný trest odňatia slobody na 8 mesiacov, pričom poškodenú spoločnosť Junior Game, Bratislava, s.r.o. s nárokom na náhradu škody odkázal na občiansko-právne konanie.

plk. JUDr. František KOVÁČ

Vo svetri len na futbal

Pred niekoľkými rokmi sme na rokovanie vlády predkladali návrh jedného zo zákonov. Vtedajší minister obrany rozhodol, že sa na rokovaní zúčastnia aj zástupcovia rezortnej legislatívy a vecného spracovateľa zákona. Stalo sa, že jeden nemenovaný kolega prišiel na Úrad vlády vo svetri a bez kravaty. Vo foyeri si ho všimol pán, ktorý dozerá na to, aby sa do rokovacej miestnosti dostali iba povolané osoby. Prišiel za naším kolegom a slušne, no veľmi dôrazne mu povedal: „Pane, do rokovacej miestnosti pôjdete iba vtedy, ak budete mať sako a kravatu.“ Kolega sa mu snažil oponovať, no človek z Úradu vlády bol neoblomný. Náš spolupracovník vtedy zahanbene odišiel. Zrejme si uvedomil, že s jeho vzdelaním a postavením by mal vedieť ako má prísť oblečený na takto významné rokovanie.

Na spomenutý príbeh som si spomenul vtedy, keď som začiatkom roka videl na slávnostnom zhromaždení ministerstva obrany ľudí, ktorí boli vyznamenávaní, no ktorí pri vyhlásení svojho mena predstupovali pred ostatných v bežných pracovných uniformách. Nie, mne sa to nepáčilo. Na druhej strane sa so situáciou celkom inak vyrovnával pplk. Ing. Štepanovský z organizačného odboru ministerstva. O tom, že bude vyznamenán, sa dozvedel iba deň pred akciou. Na konci minulého roka čerpal dovolenku a nikto mu predtým neoznámil, že hneď po novom roku sa zúčastní tejto milej udalosti. Slávnostnú uniformu si teda z domu dovieš nestihol. Celý deň preto hľadal niekoho, kto by mu slávnostnú uniformu požičal. Ak by sa mu to nepodarilo, radšej by si zobral dovolenku.

Len aby si nešiel po vyznamenanie v pracovnej uniforme. Jednoducho – ak ešte nemáme v povedomí, ako sa na ktorú akciu obliecť, musíme sa zrejme vrátiť k rozkazom o predpísanom oblečení. Alebo vypracovať vnútorný protokolárny predpis, aby bolo všetkým jasné, že napríklad vo svetri je vhodné ísť iba ak na futbal. Podľa môjho názoru aj v tejto oblasti by sme mali začať vytvárať nové povedomie, veď stačí sa opýtať svojich zahraničných kolegov ako prebiehajú podobné akcie v Nemecku, Anglicku či USA. ...uvedené nič nestojí. Je iba potrebné začať s tým čím skôr.

P. S. Je potešiteľné, že na slávnostnom predstavení hry Husáři, v podaní VFS Jánošík boli vojenski profesionáli na 99% v slávnostnej uniforme.

Štefan BREZINA

Autor výroku: ANATOLE FRANCE	americký spisovateľ	česká politická strana (skr.)	EČV okresu Trebišov	tkanina na vyšívanie	fínsky spisovateľ	vezmi si	Pomôcky: Mie, Qin, Ra, areas, biot, ankles, ahé	sídlo v Nórsku	nosením dopraví	Imperial Yeomanry	Pomôcky: Ojaniga, Skien	4	unavila nás	izbový kvet kalia
hľadavec žijúci z odpadkov							zotrúva v spánku				český spevák			
2							kritika po poľsky mačka (detsky)							
MPZ Španielska			avšak			sídlo v Japonsku				somár				
			tiež			vábi				mesto v Japonsku				
Autor: Vojtech Kúkol	tekutiny na pitie	ad acta členky po angl.			zviečená hadia koža zdravučko						low noise amplifier štátny podnik			
1														hydratové oxidy hliníka, hexity
koncovka uhľovodíkov			malá Ada					syčala						
			staršia jedn. el. prúdu					alžírské víno						
Prvá komunálna banka				st. egypt. boh slnka video, disk recording		sídlo v Kazachstane hľa, po španielsky					sekal, rúbal			
											rieka vo Francúzsku			
stredomorský strom (aj plod)					oblasti po anglicky							básnický zápor EČV okr. Galanta		
3					striebro (zn.)									
ženský pohlavný hormón								čierny jantár, odroda uhlia						
								ručne tkané nástenné gobelíny						

Nové české vládné speciály

Začiatkom roka mierilo do Česka prvé z dvojice nových dopravných lietadiel Airbus A319CJ, ktoré v tzv. vládnej letke nahradia staršie Tupolevy Tu-154. Prvý stroj nesie meno generála Karla Janouška. Druhé lietadlo rovnakého typu by malo pribudnúť v septembri a pomenované bude po generálovi Josefovi Ocelkovi.

Na tento typ sa preškolili dve armádne posádky vo francúzskom Toulouse. Oproti Tu-154 stačia v kokpite dvaja piloti, netreba navigátora ani palubného technika. A319CJ (Corporate Jetliner) je salónna úprava určená najmä pre veľké firmy. Má variabilný interiér.

Prvý český Airbus so 42 miestami bude slúžiť na dopravu ústavných činiteľov. V druhom bude 100 miest, pretože je určený na prepravu českých vojakov na zahraničné misie. Obe verzie interiéru možno v priebehu 24 hodín zmeniť.

Airbusy budú mať základňu na pražskom letisku Kbely, kde pre ne spevnili časť dráhy a upravili dva hangáre tak, aby sa v prípade potreby celé lietadlo skrylo pod strechou. Za oba stroje zaplatila armáda približne tri miliardy českých korún. Lietadlá A319CJ používa okrem iného aj francúzske, talianske či brazílske vojenské letectvo.

Miroslav BARIČ
Foto AČR

Plná poľná sa sťahuje do Rádia Regina

Napriek tomu, že v novej programovej štruktúre Slovenského rozhlasu hlavný spravodajsko publicistický okruh Rádio Slovensko prechádza na formát takzvaného prúdového vysielania, témy týkajúce sa rezortu obrany a ozbrojených síl sa objavia vo viacerých spravodajských a publicistických reláciách. Napríklad v relácii Popoludnie s rozhlasom, bude mať svoje pevné miesto piatková rubrika s podtitulom „vojenská“. Prihovoríme sa vám aj v ďalších nových formátoch: talkshow, „Nočná pyramída“ (denne od 22.30hod. do 24.00hod.) a v relácii „Pozvete nás ďalej?“ (denne od 20.30hod. do 21.00hod.). A čo Plná poľná s počúvanosťou nad 100 000 poslucháčov? V novom formáte, ale pod rovnakou značkou, si ju môžete už od 3. februára tohto roku vypočuť na rozhlasovej stanici Rádio Regina každú sobotu v čase od 18.20 hod. do 18.30 hod. Stretneme sa aj v relácii „Štúdio Kontakt“. Prvýkrát už 21. marca medzi 20.05hod. a 21.30 hodinou s témou: „Slovenskí vojaci v misiách a operáciách krízového manažmentu“. Do počutia na vlnách Slovenského rozhlasu sa tešia tvorcovia vojenského vysielania: Miroslav Minár, Petra Repková a Bernard Roštecký. (r)

Armádny magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každý štvrtok na
Dvojke o 19,55 h.
a v repríze v piatok popoludní.

KULTÚRNE A METODICKÉ CENTRUM
OS SR TREŇČÍN

VYHLASUJE

CELOREZORTNÚ SÚŤAŽ
AMATÉRSKÝCH FOTOGRAFOV OS SR

FotoAtak 2007

SÚŤAŽNÉ KATEGÓRIE

I. DOKUMENTÁRNA FOTOGRAFIA

1. Výchova a výcvik v ozbrojených silách
2. Misie
3. Kultúrno-spoločenský život profesionálneho vojaka

II. ARMÁDA POHLADOM VEREJNOSTI

Rôzne fotografické žánre

III. VÝTVARNÁ A EXPERIMENTÁLNA FOTOGRAFIA

Výstava fotografií:

KaMC OS SR Trenčín: 20.9. - 4.10. 2007

Klub MO SR Bratislava: 11. - 31.10. 2007

Posádkový klub Liptovský Mikuláš: 12.11. - 30.11. 2007

Odborní a mediálni partneri, spolupracovníci :

Prihlášky a propozície:
www.domarmady.sk